

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

ПРОВІДНІ ОСВІТЯНСЬКІ БІБЛІОТЕКИ
УКРАЇНИ В ДЗЕРКАЛІ СТАТИСТИКИ

Збірник аналітичних і статистичних даних за 2013 рік

Київ 2014

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського
Протокол №11 від 24 листопада 2014 року*

Провідні освітянські бібліотеки України в дзеркалі статистики : зб. аналіт. і стат. даних за 2013 р. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: Л. О. Біла, А. В. Копилова, Н. Б. Соколовська ; наук. ред.: Л. М. Заліток, І. І. Хемчян]. – К. : [б. в.], 2014. – 100 с.

Укладачі: *Л. О. Біла, н. с. відділу наукового і прикладного бібліотекознавства ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського*

*А. В. Копилова, м. н. с. відділу наукового і прикладного бібліотекознавства ДНПБ
України ім. В. О. Сухомлинського*

*Н. Б. Соколовська, м. н. с. відділу наукового і прикладного бібліотекознавства ДНПБ
України ім. В. О. Сухомлинського*

Наукові редактори: *Л. М. Заліток, к. пед. н., заступник директора з наукової роботи ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського*

*І. І. Хемчян, зав. відділу наукового і прикладного бібліотекознавства ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського*

Літературний редактор: *С. М. Хопта, зав. науково-редакційного відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського*

Відповідальний за випуск: *І. І. Хемчян*

Комп'ютерний набір: *Л. О. Біла, А. В. Копилова, Н. Б. Соколовська*

З М І С Т

Перелік скорочень.....	5
Вступ.....	7
I. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ У 2013 РОЦІ	
1.1. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека та Миколаївська науково-педагогічна бібліотека	
1.1.1. Аналітична інформація.....	8
1.1.2. Статистична інформація.....	18
Таблиця 1. Наявність та використання інформаційних ресурсів.....	18
Таблиця 2. Кількість користувачів та відвідувань. Відносні показники.....	18
Таблиця 3. Автоматизація бібліотечно-бібліографічної діяльності.....	19
Таблиця 4. Кадрове забезпечення.....	19
1.2. Спеціальні наукові бібліотеки установ Національної академії педагогічних наук України	
1.2.1. Аналітична інформація.....	20
1.2.2. Статистична інформація.....	29
Таблиця 1. Наявність та використання інформаційних ресурсів.....	29
Таблиця 2. Кількість користувачів та відвідувань. Відносні показники.....	30
Таблиця 3. Автоматизація бібліотечно-бібліографічної діяльності.....	31
Таблиця 4. Кадрове забезпечення.....	32
1.3. Бібліотеки обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти	
1.3.1. Аналітична інформація.....	33
1.3.2. Статистична інформація.....	47
Таблиця 1. Наявність та використання інформаційних ресурсів.....	47
Таблиця 2. Кількість користувачів та відвідувань. Відносні показники.....	48
Таблиця 3. Автоматизація бібліотечно-бібліографічної діяльності.....	49
Таблиця 4. Кадрове забезпечення.....	50
1.4. Бібліотеки вищих навчальних закладів III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів	
1.4.1. Аналітична інформація.....	51
1.4.2. Статистична інформація.....	60

Таблиця 1. Наявність та використання інформаційних ресурсів.....	60
Таблиця 2. Кількість користувачів та відвідувань. Відносні показники.....	62
Таблиця 3. Автоматизація бібліотечно-бібліографічної діяльності.....	64
Таблиця 4. Кадрове забезпечення.....	66

II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК У 2013 РОЦІ

2.1. Аналітична інформація.....	68
2.2. Зведені статистичні дані.....	85
Таблиця 1. Наявність та використання інформаційних ресурсів.....	85
Таблиця 2. Кількість користувачів та відвідувань. Відносні показники.....	86
Таблиця 3. Автоматизація бібліотечно-бібліографічної діяльності.....	87
Таблиця 4. Кадрове забезпечення.....	88

Додаток 1. Відомості про бібліотеки.....	89
--	----

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

АБІС	— автоматизована бібліотечно-інформаційна система
АНО	— Академія неперервної освіти
АРМ	— автоматизоване робоче місце
БД	— база даних
БІР	— бібліотечно-інформаційна рада
ВНЗ	— вищий навчальний заклад
ВРІ	— вибіркове розповсюдження інформації
ГПА	— гуманітарно-педагогічна академія
ГУ	— гуманітарний університет
ДВНЗ	— державний вищий навчальний заклад
ДВНЗ „УМО”	— Державний вищий навчальний заклад „Університет менеджменту освіти”
ДГУ	— Державний гуманітарний університет
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського	— Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
ДЗКІ	— довідкове забезпечення керівництва інституту
ДПА	— довідково-пошуковий апарат
ДПІ	— державний педагогічний інститут
ДПУ	— державний педагогічний університет
ДУ	— державний університет
ЕК	— електронний каталог
ЕДД	— електронна доставка документів
ЄГІР	— єдиний галузевий інформаційний ресурс
ЄРК	— єдина реєстраційна картотека
ЗНЗ	— загальноосвітній навчальний заклад
ІГІР	— інтегрований галузевий інформаційний ресурс
ІКТ	— інформаційно-комунікаційні технології
ІП	— інформаційні потреби
ІПА	— інженерно-педагогічна академія
ІПОПК	— інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів

ІППО	– інститут післядипломної педагогічної освіти
ІПУ	– інженерно-педагогічний університет
ІТ	– інформаційні технології
ІФЛА	– Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ
КВНЗ	– комунальний вищий навчальний заклад
ЛОНПБ	– Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека
МБА	– міжбібліотечний абонемент
МНІ	– машиночитані носії інформації
МНПБ	– Миколаївська науково-педагогічна бібліотека
МОН України	– Міністерство освіти і науки України
НАПН України	– Національна академія педагогічних наук України
НДР	– науково-дослідна робота
НМД	– науково-методична діяльність
ННЦ ПТО НАПН України	– Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України
НПУ	– національний педагогічний університет
НУ	– національний університет
ОІУВ	– обласний інститут удосконалення вчителів
ОІПОПП	– обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників
ОКІППО	– обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти
ОРФ	– обмінно-резервний фонд
ПЗ	– програмне забезпечення
ПТНЗ	– професійно-технічний навчальний заклад
РВНЗ	– регіональний вищий навчальний заклад
РІППО	– республіканський інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів
РЦВ	– рідкісні і цінні видання
СКС	– систематична картотека статей

ВСТУП

З метою забезпечення інтегрування бібліотек у світову інформаційну інфраструктуру й посилення їхньої ролі в реалізації державної інформаційної та освітньої політики в інтересах сталого розвитку суспільства та педагогічної науки і освіти, удосконалення діяльності та інноваційного розвитку книгозбірень мережі освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як головний координаційний науково-методичний центр мережі, проводить щорічне дослідження стану бібліотечно-інформаційного забезпечення фахівців освітянської галузі шляхом моніторингу статистичних показників роботи провідних освітянських бібліотек.

Узагальнення та оприлюднення статистичних і аналітичних даних здійснюється у збірнику „Провідні освітянські бібліотеки України в дзеркалі статистики”.

Метою підготовки збірника є аналіз основних напрямів діяльності бібліотек мережі за 2013 рік у порівнянні з 2012 роком, що дає змогу зробити відповідні висновки та пропозиції щодо удосконалення формування, збереження й використання фондів; комп'ютеризації та автоматизації бібліотечно-інформаційних процесів; бібліотечно-інформаційного і бібліографічного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики; впровадження інформаційно-комунікативних технологій; кадрового забезпечення тощо.

Систематична підготовка й оприлюднення статистичних та аналітичних даних у збірнику забезпечить оперативний моніторинг діяльності та порівняльний аналіз динаміки перетворення Львівської та Миколаївської науково-педагогічних бібліотек, спеціальних наукових педагогічних бібліотек установ НАПН України, бібліотек обласних ІППО, бібліотек ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів у сучасні бібліотечно-інформаційні центри.

Узагальнена інформація, представлена в щорічнику, сприятиме удосконаленню бібліотечних ресурсів, якості роботи; активізації корпоративної співпраці освітянських бібліотек зі створення електронного галузевого бібліографічного та реферативного ресурсу; упровадженню досягнень науки, техніки, передового досвіду в практику роботи книгозбірень; посиленню реклами бібліотек тощо.

Укладачі збірника висловлюють вдячність керівникам книгозбірень за своєчасне подання статистичних даних щодо діяльності своїх установ.

Збірник розраховано на фахівців провідних освітянських бібліотек України, наукових працівників, спеціалістів, які здійснюють бібліотечно-інформаційне забезпечення педагогічної науки, освіти і практики.

I. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ У 2013 РОЦІ

1.1. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека та Миколаївська науково-педагогічна бібліотека

1.1.1. Аналітична інформація

Двома найпотужнішими в нашій країні (після ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) установами, які формують галузевий інформаційний ресурс та виконують функції науково-методичних центрів, є Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека та Миколаївська науково-педагогічна бібліотека.

Впродовж 2013 року діяльність ЛОНПБ та МНПБ була спрямована на:

- формування та зберігання галузевого інформаційного ресурсу з педагогіко-психологічних питань;

- бібліотечно-інформаційне обслуговування наукових, науково-педагогічних та управлінських кадрів, вчителів, студентів, учнівської молоді шляхом надання доступу до власних галузевих інформаційних ресурсів, організації доступу до світових інформаційних ресурсів, а також бібліографічних, реферативних та повнотекстових баз даних інших бібліотек (зокрема ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського);

- поширення інформації з педагогіко-психологічних питань шляхом підготовки бібліографічних, інформаційних матеріалів;

- створення тематичних та фактографічних БД;

- ведення традиційних та електронних каталогів;

- посилення інноваційної діяльності в роботі з користувачами;

- налагодження системи підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів;

- активну співпрацю із бібліотеками-партнерами з метою надання якісного доступу до інформаційних ресурсів бібліотек.

Основою інформаційних ресурсів кожної бібліотеки є її фонди. Важливим напрямом діяльності ЛОНПБ та МНПБ є робота з комплектування, обліку та зберігання документних ресурсів, зокрема з психолого-педагогічних питань на різних носіях інформації.

Станом на 01.01.2014 року бібліотечний фонд ЛОНПБ налічував 439975 одиниць зберігання, фонд МНПБ – 94014.

Аналіз фондів обох бібліотек за видами документів свідчить про наступне:

основну частину фонду ЛОНПБ становлять книги та брошури – 361197 прим. (82 % від загальної кількості); періодичні видання становлять 945 річних комплектів газет та 76764 примірників журналів (це 17 % від загальної кількості);

в МНПБ на першому місці періодичні видання – 58137 (61,8 % від загальної кількості), а книги та брошури на другому місці – 46238 (49 % від загальної кількості фонду).

В обох книгозбірнях майже відсутні електронні документи. У ЛОНПБ фонд електронних видань налічує 329 документів (0,3 %), у МНПБ – 178 (0,2 %).

Аналіз бібліотечних документів за цільовим призначенням виявив, що у ЛОНПБ переважають навчальні видання – 352436 прим (80 % від загальної кількості фонду). У фонді МНПБ найбільшу кількість становлять літературно-художні видання – 34906 прим. (37,1 %), а навчальних видань значно менше – 23697 прим. (25,2 % від загальної кількості фонду). У ЛОНПБ літературно-художні видання на другому місці, їх налічується 54206 прим. (12,3 %). Найменше в бібліотеках наукової літератури. У ЛОНПБ вона становить – 33333 прим. (7,6 %), у МНПБ – 10156 прим. (10,8 %).

Аналіз бібліотечного фонду обох книгозбірень за мовною ознакою свідчить про те, що переважна більшість документів – російськомовні. У ЛОНПБ їх – 246284 прим. (56 %), у фонді МНПБ – 47957 прим. (51 %). Україномовних видань у ЛОНПБ – 17587 прим. (4 %), у МНПБ – 45153 прим. (49 %). На нашу думку, це пов'язано з тим, що раніше переважна більшість галузевої літератури в країні видавалася російською мовою. Найменша кількість у фондах обох бібліотек документів іншими мовами. У ЛОНПБ їх – 17884 прим. (4,1 %), у МНПБ – 904 прим. (1 %).

Як впливає з вищезазначеного, у ЛОНПБ відсоток видань іншими мовами від загальної кількості фонду є відносно невеликим, однак, порівнюючи кількісні показники цієї бібліотеки з показниками інших галузевих

бібліотек регіону, виявлено, що в фонді ЛОНПБ найбільша кількість видань іноземними мовами.

Необхідно звернути увагу на те, що через скорочення фінансування протягом 2012–2013 років спостерігається зменшення кількості нових надходжень до фондів бібліотек (книги, періодичні видання на різних носіях інформації), що, своєю чергою, вплинуло на зменшення показників оновлюваності фонду. Так, протягом 2013 року фонд ЛОНПБ поповнено на 3581 прим. документів, а це на 655 прим. менше, ніж у 2012 році. Фонд МНПБ – на 4469 прим., тобто на 274 прим. менше, ніж у минулому році. Такі результати спричинені недостатнім фінансуванням обох бібліотек.

Коефіцієнт оновлення фондів ЛОНПБ – 0,08 % та МНПБ – 0,05 %.

Аналіз нових надходжень літератури за видами документів свідчить, що ЛОНПБ протягом останніх двох років значну увагу приділила комплектуванню фонду періодичними виданнями. У 2012 році вони становили 75 % від загальної кількості нових документів, а в 2013 році цей показник знизився до 52,2 %. На другому місці серед загальної кількості нових надходжень у ЛОНПБ – книги та брошури – 47,4 % (1697 прим.). На третьому місці – електронні видання. Протягом 2013 року надійшло 15 прим. аудіовізуальних та електронних документів, це на 1 прим. менше, ніж у минулому році.

Аналіз нових надходжень літератури за видами документів у МНПБ виявив, що у 2013 році бібліотека найактивніше комплектувалася книгами та брошурами – 62 % від загальної кількості нових документів (985 прим.). Показник надходжень періодичних видань

протягом останніх двох років знизився від 81,1 % у 2012 році до 38 % від загальної кількості фонду у 2013 році. Незважаючи на те, що бібліотеки у своїй діяльності використовують сучасні інформаційні технології, вони не приділяють достатньої уваги поповненню фонду документами на електронних носіях.

Електронні видання – на третьому місці за кількістю надходжень. За звітний період у фонд МНПБ їх надійшло 178 одиниць, у 2012 році – лише 5 одиниць.

Як впливає з наведеного вище, у 2013 році МНПБ почала активніше комплектувати свої фонди аудіовізуальними та електронними документами, проте нині комплектування обох книгозбірень електронними документами є недостатнім та не відповідає вимогам сьогодення.

Проаналізувавши надходження літератури у 2013 році за цільовим призначенням, спостерігаємо, що фонди бібліотек найактивніше комплектувалися навчальною літературою: ЛОНПБ – 3083 прим. (86 %); МНПБ – 1453 прим. (32,5 %). Для порівняння: у 2012 році кількість навчальних видань під час комплектування в ЛОНПБ становила 388 прим. (9,2 %); у МНПБ – 2127 прим. (40 %). На другому місці – літературно-художні видання: ЛОНПБ – 369 прим. (10,3 %); МНПБ – 491 (11 %). На третьому – наукові видання: ЛОНПБ 130 – (3,6 %); МНПБ – 247 (5,5 %). На 01.01.2013 р. частка наукових видань у фонді ЛОНПБ становила 966 прим. (22 %), а в МНПБ – 347 прим. (7 %).

Повноцінне комплектування фонду відповідно до профілю бібліотек є запорукою ефективного задоволення потреб користувачів. ЛОНПБ та МНПБ комплектуються

літературою з педагогіки, психології, суспільних наук, літературознавства, бібліотекознавства тощо. Аналіз нових надходжень літератури за галузями знань свідчить про те, що протягом останніх двох років бібліотеки найкраще комплектувалися документами з питань психології та педагогіки. Так, у 2013 році фонд ЛОНПБ поповнився на 1464 прим. психолого-педагогічних видань (40,8 % від загальної кількості надходжень), фонд МНПБ – на 2046 прим. (46 %). У 2012 році частка надходжень психолого-педагогічної літератури до ЛОНПБ становила 2134 прим. (50 % від загальної кількості надходжень), до МНПБ – 2481 прим. (52,3 %). На другому місці за кількістю надходжень в обидві бібліотеки – література з суспільних наук: ЛОНПБ – 417 прим. (11,6 %), МНПБ – 1710 прим. (38,3 %). В 2012 році друге місце за кількістю надходжень у ЛОНПБ займали документи з літературознавства й мовознавства та художня література – 877 прим. (21 % від загальної кількості надходжень), а в МНПБ переважали документи з суспільних наук – 1731 прим. (36,5 %). У 2013 році найменше комплектувалися книгозбірні літературою з питань бібліотекознавства: до фонду ЛОНПБ надійшло 34 прим., до МНПБ – жодного.

Моніторинг нових надходжень документів за мовами свідчить про те, що протягом останніх років в обидві бібліотеки переважно надходять видання державною мовою. Протягом 2013 року до ЛОНПБ надійшло 3369 прим. (94 %) україномовних видань; до фонду МНПБ –

2933 (66 %). У 2012 році кількість надходжень україномовних видань до ЛОНПБ становила – 3998

прим. (94 %); до МНПБ – 3280 прим. (69 %). Російськомовних видань у фонд ЛОНПБ надійшло 103 прим. (2,9 %), до МНПБ – 1463 (32,7 %) прим., а видань іноземними мовами до ЛОНПБ надійшло 109 (3 %), а до МНПБ – 73 (1,6 %).

Позитивним є те, що у 2013 році збільшилось надходження документів українською мовою, хоча в цілому переважна більшість документів у фондах – російськомовні.

Аналіз джерел комплектування фонду МНПБ дає підстави стверджувати, що основним шляхом поповнення є придбання документів за рахунок бюджетних коштів (близько 4469 прим. або 85 % від загальної кількості документів). До фондів ЛОНПБ у звітному році за рахунок бюджетних коштів надійшло 400 примірників документів (11,2 % від загальної кількості документів).

Одним із джерел комплектування були видання, передані у дар окремими особами, установами, громадськими та політичними об'єднаннями, авторами та видавцями. Показник подарованих бібліотекам видань щороку збільшується: у 2012 р. в ЛОНПБ він становив 1130 прим. (27 %) та 485 прим. (10 %) в МНПБ. У 2013 році ЛОНПБ подарували 1310 прим. (36,6 %), МНПБ – 662 прим. (14,8 %). Протягом 2013 року, як компенсацію взамін втрачених користувачами видань, ЛОНПБ отримала 5 прим. документів, МНПБ – 40 прим.

Для комплектування своїх фондів книгозбірням необхідно активніше використовувати обмінно-резервні фонди. У 2013 р. із цих фондів в ЛОНПБ надійшло лише 30 прим. документів, в МНПБ – жодного. Для

порівняння, у 2012 р. з обмінно-резервних фондів в ЛОНПБ надійшло 26 прим. документів, а в МНПБ – 37 прим.

Проаналізувавши забезпечення бібліотек періодичними виданнями протягом останніх двох років, виявлено, що у 2013 році, внаслідок обмеженого фінансування, передплата періодичних ресурсів у ЛОНПБ зменшилась і налічує 139 назв журналів та газет. Репертуар передплатних періодичних видань МНПБ навпаки збільшився на 32 назви і становить 230 назв.

Отже, моніторинг поповнення фондів періодикою свідчить про те, що наявний в обох бібліотеках репертуар галузевих періодичних видань є недостатнім для якісного інформаційного забезпечення користувачів.

Книгозбірні систематично вилучають з фонду застарілі за змістом та зношені видання. Упродовж 2013 року з фонду ЛОНПБ вилучено 2204 прим. видань (в т. ч. 1904 прим. книг, брошур та 300 прим. електронних видань). З фонду МНПБ вибуло 7438 прим. в т. ч. 1904 книги, брошури та 6563 електронні видання. Для порівняння, у 2012 році з фонду ЛОНПБ вилучено 944 прим. документів, а з МНПБ – 1262 прим. Як бачимо, ЛОНПБ у 2013 році вилучила вдвічі більше видань, ніж у попередньому. МНПБ вилучила в п'ять разів більше літератури, ніж у 2012 році, серед яких 88 % від загальної кількості становили електронні видання.

Пріоритетним напрямом діяльності обох бібліотек є максимальне забезпечення інформаційних потреб користувачів у процесі наукової, професійної, освітньої, загальнокультурної та інших видів діяльності.

Аналіз звітної документації щодо кількості користувачів на 01.01.2014 року дає підстави зробити висновок про те, що у порівнянні з минулим роком цей показник підвищився в обох бібліотеках: у ЛОНПБ – на 194 користувача і становить 5725 користувачів, у МНПБ – на 49 користувачів і становить – 5078.

Проаналізувавши склад користувачів за категоріями, було виявлено, що найчисельнішими групами у двох книгозбірнях є студенти вищих навчальних закладів, які у ЛОНПБ становлять – 37,8 %, у МНПБ – 21 % та учителі: у ЛОНПБ – 29,5 %, у МНПБ – 30,4 % від загальної кількості користувачів за ЄРК. На другому місці – науково-педагогічні кадри (у ЛОНПБ – 10,7 %, у МНПБ – 7,2 % від загальної кількості користувачів). Користувачів-бібліотекарів у ЛОНПБ – 7 %, у МНПБ – 5,7 %. Найменше в обох бібліотеках користувачів – керівників (у ЛОНПБ – 0,7 %, у МНПБ – 1,4 %) та психологів (у ЛОНПБ – 0,5 %, у МНПБ – 0,3 %).

У 2013 році ЛОНПБ відвідало 33614 користувачів, а МНПБ – 35208. Порівнюючи показник відвідувань із минулорічним (ЛОНПБ – 29635 осіб, МНПБ – 33211 осіб), необхідно зазначити, що в обох книгозбірнях спостерігається тенденція щодо збільшення відвідування. У ЛОНПБ цей показник збільшився на 3979 відвідувань, в МНПБ – на 1997, однак в МНПБ на 3423 зменшилась кількість віртуальних відвідувань. У 2012 році вона становила – 19769, у 2013 – 16346. Кількість віртуальних відвідувань у ЛОНПБ протягом звітного року – 3178. Інформації щодо кількості віртуальних відвідувань за 2012 рік ЛОНПБ не надано.

Порівнюючи використання інформаційних ресурсів книгозбірень у 2013 та у 2012 роках, виявлено, що у МНПБ протягом 2013 року книговидача збільшилася на 721 прим. і становить 109566 прим. документів. У ЛОНПБ книговидача зменшилася на 10076 прим. і становить 121597 прим. документів.

Функція обслуговування віддалених користувачів була і залишається однією з основних функцій бібліотек в усьому світі. Міжбібліотечний абонемент (МБА) та електронна доставка документів (ЕДД) входить до числа найважливіших засобів функціонування інформаційного простору та забезпечення загальної доступності інформації, будучи системою обслуговування користувачів, що надає рівні можливості у використанні інформаційних ресурсів для всіх читачів, незалежно від місця проживання, професійної і соціальної приналежності. З 2013 року до відомостей про МБА (в статистичні таблиці річного звіту бібліотек) додано послугу ЕДД.

Згідно з звітними матеріалами за 2013 рік в обох бібліотеках відсутня послуга МБА. Однак з впровадженням інноваційних технологій, спрямованих на вдосконалення якості обслуговування, серед користувачів МНПБ набуває популярності послуга ЕДД. Згідно зі статистичними звітами МНПБ у 2013 році обслужено 12 дистантних користувачів, одержано 15 онлайн-замовлень та відправлено 47 документів. ЛОНПБ інформації щодо послуги ЕДД не надала.

Однією з головних вимог до інформаційно-пошукових систем бібліотек є оперативне забезпечення користувача повною і релевантною інформацією.

Сьогодні якість інформаційно-бібліографічного обслуговування є одним з основних показників роботи книгозбірень. Фундаментом цієї діяльності є створення довідково-бібліографічного апарату (ДБА), який складається із системи каталогів (в традиційній та електронній формі), картотек і електронних баз даних. На початок 2014 року обсяг електронного каталогу (ЕК) МНПБ збільшився на 25,5 тис. записів і становить 229 тис. записів. Бібліотекою створено такі електронні бази даних (БД):

- БД книг (у 2013 році поповнилася на 966 записів і налічує 46575 записів);
- БД періодики (на 01.01.2014 року становить 157900 записів);
- БД „Реєстраційно-аналітична картотека статей“ (у 2013 році додалося 24 тис. записів, тому вона становить 182 тис. записів);
- БД „CD\DVD“ (166 записів на 1.01.2014 року).

Створена у 2011 році БД „Повнотекстові ресурси“ рішенням науково-методичної ради бібліотеки була приєднана до БД „Реєстраційно-аналітична картотека статей“ і протягом останніх двох років не поповнювалася.

На технічній базі МНПБ працює „Зведений електронний каталог бібліотек міста“ (в тому числі і шкільних), який сумарно містить близько шестисот тисяч бібліографічних записів.

Станом на 01.01.2014 року електронний каталог ЛОНПБ становить 50150 записів. За звітний рік було введено 15737 записів, це на 1028 записів менше, ніж у 2012 році. У 2013 році за сприяння компанії „Електронні

архіви України“ в ЛОНПБ сформовано Імідж-каталог „Народна освіта. Педагогічна наука“. Його обсяг на 1.01.2014 року – 1000 карток. Бібліотека створює такі БД до свого фонду:

- БД книг (на 01.01.2014 року становить 93150 бібліографічних записів; у 2013 році було введено 10076 записів, а це вдвічі більше, ніж у 2012);
- БД періодики (на 01.01.2014 року становить 29587 записів, на 01.01.2013 року було – 21004);
- БД „Шкільний світ“ (на 01.01.2014 року налічує 43000 записів);
- БД „Навчально-методична література“ (10487 записів, у 2013 році поповнилася на 9320 записів).

Фахівці ЛОНПБ та МНПБ в 2013 році приділили значну увагу підготовці бібліографічних покажчиків, рекомендаційних списків літератури, календарів, сценаріїв до ювілейних і пам'ятних дат. З цими виданнями можна ознайомитися у відповідних розділах на сайтах бібліотек.

Серед найактуальніших бібліографічних покажчиків: „Школа і педагогічна думка епохи національного відродження: XVI – XVIII ст.“ (ЛОНПБ); „Здоров'язберігаюча педагогіка: технології реалізації“, „Психотерапія: теорія та практика“, „Медіакультура особистості“, „Психологічна служба дошкільного навчального закладу“, „Шлях української педагогіки. Вип. 13“ (МНПБ).

З метою підвищення національної свідомості у читачів МНПБ підготувала видання „Виховання патріотизму у школярів-читачів бібліотеки на прикладах духовної та матеріальної культури українського народу:

перспективний досвід роботи“ та суспільно-гуманітарний альманах „Глаголь добро“. Протягом звітного року ЛОНПБ підготовлено календар знаменних та пам'ятних дат „Основні знаменні та пам'ятні дати 2013–2014 навчального року та тематика книжково-журнальних виставок до них“, бюлетень „Періодика – 2013“. Актуальними були рекомендаційні бібліографічні списки літератури: „Розвиток творчих здібностей молодших школярів“, „Вплив інноваційних технологій на професійну компетентність педагога“, „Самоактуалізація і самореалізація особистості учня“, „Національно-патріотичне виховання учнівської молоді“.

МНПБ щоквартально готувала інформаційні анотовані письмові огляди літератури вчителю-предметнику: методика викладання біології, зарубіжної літератури, математики та інформатики, трудового навчання та фізичної культури, української мови та літератури, фізики, хімії; бібліографічні огляди фахової періодики.

Престиж та імідж бібліотек залежить від якості їх інформаційно-бібліографічного забезпечення. Новітні технології надали бібліотекам більше можливостей для вдосконалення довідково-бібліографічної діяльності. Сьогодні віртуальне довідкове обслуговування віддалених користувачів – одна з популярних послуг, що швидко розвивається у бібліотеках, проте інформації щодо кількості довідок, наданих віртуальною довідковою службою бібліотеки МНПБ, не надано.

Впродовж 2013 року ЛОНПБ надала 7670 бібліографічних довідок, що на 357 менше порівняно з 2012 роком. З них в автоматизованому режимі: у 2013

році – жодної; в 2012 році – 7. Кількість наданих довідок в МНПБ у 2013 році збільшилася на 96 і становить – 692, з них – 8 довідок видано в автоматизованому режимі. Це на 3 довідки менше порівняно з 2012 роком.

Розкриттю бібліотечних фондів сприяла організація різноманітних книжкових виставок. Упродовж 2013 року ЛОНПБ підготувала 109 виставок. У 2012 р. їх було оформлено – 112. В МНПБ протягом звітного року було оформлено 58 книжкових виставок, це на 2 виставки більше порівняно з минулим роком.

Протягом 2013 року з метою задоволення фахових інформаційних потреб науково-педагогічних, педагогічних та управлінських кадрів, ЛОНПБ провела 4 Дні бібліографії. МНПБ організувала 12 Днів інформації та 1 День бібліографії.

У обох бібліотеках діє система інформаційного обслуговування, зорієнтована на індивідуальне та групове інформування освітян регіону.

Кількість індивідуальних абонентів ВРІ в ЛОНПБ у 2013 році зменшилася на 1 і становить – 7, а групових – 2; в МНПБ у 2013 році кількість індивідуальних абонентів у порівнянні з минулим роком зменшилася на 2 і становить – 4, а групових абонентів зросла на 50 і становить – 54.

Сучасний стан розвитку бібліотек неможливо уявити без упровадження інноваційних технологій. Сьогодні спостерігається тенденція перетворення бібліотек на сучасні інформаційні центри, відбувається поступова комп'ютеризація всіх бібліотечних процесів. Інформаційні технології дозволяють бібліотекам бути

завжди сучасними, актуальними і оперативними у наданні інформації.

Аналіз матеріально-технічної бази, зокрема наявність технічних засобів у бібліотеках, показав, що в 2013 році комп'ютерний парк ЛОНПБ зменшився на один комп'ютер і налічує 10 машин. Всі 10 комп'ютерів підключено до мережі Інтернет. Позитивним є те, що для зручності користувачів у бібліотеці організовано безкоштовний доступ до ресурсів Інтернету за допомогою технології Wi-Fi.

Бібліотека працює в САБ „ІРБІС“. Для роботи співробітників бібліотеки створено 8 АРМ, для користувачів – 2. ЛОНПБ має власний веб-сайт – <http://www.lonpb.com.ua/>, призначений для надання оперативного доступу до електронних ресурсів бібліотеки віддаленим користувачам. Зручним є те, що інформація на сайті представлена українською мовою, а назви основних розділів перекладено також на російську та англійську мови. У розділі „Контакти” відвідувачам сайту надано можливість задати будь-яке питання, що стосується обслуговування бібліотекою, та отримати відповідь на вказану електронну адресу. До послуг користувачів також належать: електронний каталог, імідж-каталог, календар знаменних дат; нові надходження літератури, бібліографічні та методичні матеріали, віртуальні виставки. Через сайт користувачі мають можливість замовити безкоштовну послугу з індексування документів за УДК/ББК. З метою надання допомоги бібліотекарям у підвищенні їх кваліфікації на сайті бібліотеки представлено план теоретико-

практичних семінарів на 2013 рік та презентацію „Мистецтво публічного виступу“.

За сприяння УБА при бібліотеці функціонує інформаційний Центр „Пункт доступу громадян до інформації органів державної влади”, де громадяни мають можливість отримати інформацію органів державної влади та дізнатись, яким чином можна долучитись та впливати на законодавчий процес.

Аналіз матеріально технічної бази МНПБ також свідчить про те, що у 2013 році комп'ютерний парк бібліотеки не оновлювався. На початку 2014 року в книгозбірні налічувалося 17 одиниць комп'ютерної техніки. Всі вони підключені до мережі Інтернет. Бібліотека працює в САБ „ІРБІС“. АРМ для працівників книгозбірні – 15, для користувачів – 2. МНПБ має власний сайт, на якому представлено інформацію про бібліотеку та її діяльність, послуги бібліотеки, інформаційні ресурси. Веб-сайт бібліотеки містить електронний каталог наявних видань, інші он-лайніві сервіси. Користувачі мають можливість ознайомитися із зведеним електронним каталогом бібліотек міста, каталогом шкільних бібліотек. На сайті також розміщено інформацію про клуби за інтересами, що діють при бібліотеці. Окрім сайтів, для свого позиціонування, бібліотеки стали використовувати можливості соціальної мережі Facebook. МНПБ також відкрила свою сторінку vkontakte.

ЛОНПБ і МНПБ, як науково-методичні центри, здійснюють організаційно-методичну координаційну діяльність щодо інноваційного розвитку освітянських бібліотек (області, міста). Зокрема організовують і

проводять семінари для районних методистів з бібліотечної роботи та шкільних бібліотекарів, читають лекції з основ бібліотечно-бібліографічних знань на курсах підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів, забезпечують їх інструктивно-методичними матеріалами. Протягом звітного періоду ЛОНПБ проведено такі семінари: „Впровадження сучасних технологій оцифрування інформаційних джерел“; „Сучасні тенденції розвитку інформаційно-бібліотечного простору“ тощо.

МНПБ спільно з науково-методичним центром управління освіти продовжує роботу з підвищення освітнього, професійного рівня працівників шкільних бібліотек. Надалі функціонують проекти „Науково-педагогічна бібліотека м. Миколаєва – шкільним“, „Школа бібліотечної майстерності“, в рамках яких було проведено анкетування на наявність технічного забезпечення шкільних бібліотек комп'ютерною технікою та підключення їх до Інтернету, працює школа „Ірбіс“. В лютому 2013 року спільно з бібліотекою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти було проведено обласний науково-практичний семінар „Сучасний бібліотечно-інформаційний центр як інноваційна модель шкільної бібліотеки“. У травні цього ж року проведено міжвідомчий фокус-семінар для представників шкільних та публічних бібліотек міста „Працюємо разом“. В жовтні відбулося заняття у „Школі бібліотечної майстерності“ з шкільними бібліотекарями міста „Історія Миколаївщини – складова у системі патріотичного виховання“. В рамках Міжнародного місячника шкільних бібліотек, з метою формування позитивного іміджу

шкільної бібліотеки, у навчальних закладах м. Миколаєва відбувся конкурс „Бібліотека моєї мрії“.

Спільно з Миколаївським ОІППО, Миколаївською обласною бібліотекою для дітей імені В. Лягіна проведено засідання творчої групи методистів експериментальних шкіл „Медіаосвіта в системі роботи суб'єктів педагогічного процесу“, а з Миколаївським відділенням Національної спілки письменників України організовано наукову конференцію „Микола Аркас в інтер'єрі часу“. Бібліотекою спільно з представниками Миколаївського земляцтва в Москві та Миколаївською спілкою письменників Росії на технічній базі бібліотеки започатковано Міжнародний інтернет-журнал „Миколаїв літературний“ – <http://www.litnik.org>. Проект користується великою популярністю серед педагогів, літературознавців, студентів. Його відвідують мешканці понад 60 країн світу.

Завдання сучасного бібліотекаря, який працює в умовах інформаційного суспільства, полягає в тому, щоб організувати інформаційно-комунікаційне середовище в такий спосіб, щоб користувачі бібліотеки отримували якнайповнішу інформацію з найменшими витратами часу. Одним з напрямків загального процесу управління бібліотеками є кадрова політика, яка передбачає підбір і просування кадрів, підготовку і безперервне навчання, аналіз кадрового потенціалу.

Відповідно до статистичних даних ЛОНПБ та МНПБ кількість працівників у штаті ЛОНПБ не змінилась і становить 22 особи. В МНПБ штат поповнився на одну особу і становить 19 працівників. Якісний склад кадрів в обох бібліотеках майже не

змінився: так, із повною вищою бібліотечною освітою в МНПБ працює 13 осіб (в 2012р. – 12 осіб (67 %), в ЛОНПБ цей показник у минулому році становив 3 особи (14 %). Аналіз кадрового складу бібліотечних працівників за досвідом роботи виявив, що переважна більшість фахівців працюють в книгозбірнях понад 20 років, а саме 10 осіб (45 %) в ЛОНПБ та 12 (67 %) осіб в МНПБ.

Питання підвищення кваліфікації є одним із важливих елементів діяльності бібліотек, які займаються не лише задоволенням інформаційних потреб користувачів, а також є інформаційно-методичними центрами для бібліотечних працівників освітянської галузі.

Навчання на курсах підвищення кваліфікації в ЛОНПБ пройшла 1 особа, у МНПБ – 18 осіб. 3 професійних фахових видань ЛОНПБ передплачує 8 назв україномовних періодичних видань, МНПБ – 6 назв україномовних та 1 назву російськомовних періодичних видань. Тому питання необхідності підвищення фахового рівня бібліотекарів залишається більш актуальними для працівників ЛОНПБ.

ВИСНОВКИ

Аналіз діяльності ЛОНПБ та МНПБ дає підстави стверджувати, що робота цих бібліотек була спрямована на найбільш повне забезпечення реалізації інноваційних тенденцій сучасної освіти, покращення якості обслуговування читачів, задоволення їхніх запитів, в тому числі шляхом подальшого впровадження новітніх технологій у бібліотечно-інформаційні процеси, формування та використання інформаційних ресурсів.

Для забезпечення більш повного, якісного та оперативного науково-інформаційного обслуговування користувачів ДНПБ рекомендує:

- ✓ активізувати діяльність щодо формування єдиного галузевого інформаційного ресурсу на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського для забезпечення фахових потреб науковців і практиків у галузі освіти;
- ✓ активізувати роботу щодо поповнення фондів електронними документами;
- ✓ з метою формування, доукомплектування та покращення якісного складу фондів здійснювати обмін документами з іншими книгозбірнями;
- ✓ популяризувати такий вид обслуговування користувачів, як замовлення документів через МБА та ЕДД ;
- ✓ активізувати роботу щодо створення на власних веб-сайтах електронної бібліотеки; запровадження електронної доставки документів; віртуальної довідкової служби; передплати доступу до зовнішніх джерел наукової, освітньої та суспільної інформації;
- ✓ активніше використовувати соціальні медіа (зокрема Google+, Pinterest, Storify) як засіб рекламування бібліотечної діяльності в мережі Інтернет. Створити власні групи в соціальних мережах. На сайтах бібліотек розмістити оголошення із відсиланнями на сторінки в соціальних медіа;
- ✓ узагальнити свій досвід роботи з питань координаційної науково-методичної діяльності щодо інноваційного розвитку шкільних бібліотек регіонів.

1.4.2. Статистична інформація

Таблиця І. **ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ** (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Наявність фонду (прим.)												Використання фонду (прим.)		
		Всього			Книги, брошури			Періодичні видання			Електронні видання			2012	2013	Ріст
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст			
1.	ЛОНПБ	438598	439975	+1377	362144	361197	-947	75840	77709	+1869	614	329	-285	131673	121597	-10076
2.	МНПБ	96983	94014	-2969	58027	58137	+110	38778	35699	-3079	178	178		108845	109566	+721
	Всього:	535581	533989	-1592	420171	419334	-837	114618	113408	-1210	792	507	-285	240518	231163	-9355

Таблиця ІІ. **КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ. ВІДНОСНІ ПОКАЗНИКИ** (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Користувачі			Відвідування						Обертаність	Книго-забезпеченість	Читаність	Відвідуваність
		За ЄРК			Кількість відвідувань			Віртуальних відвідувань						
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст				
1.	ЛОНПБ	5531	5725	+194	29635	33614	+3979		3178	+3178	0,28	76,9	21,2	5,3
2.	МНПБ	5029	5078	+49	33211	35208	+1997	19769	16346	-3423	1,2	18,5	21,6	6,9
	Всього:	10560	10803	+243	62846	68822	+5976	19769	19524	+19524	0.74	47,7	21,4	6.1

Таблиця III. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представлення в мережі Інтернет	Наявність на сайті ЕК	Наявність на сайті ЕБ	Наявність на сайті репозитарію
		Кількість комп'ютерів	Кількість АРМ		К-сть комп., що мають доступ до мережі Інтернет		Обсяг власних електр. БД	З них записів у ЕК	Введено записів за звітний рік				
			Для співробітників	Для користувачів									
1.	ЛОНПБ	10	8	2	10	Ірбіс 64	4	50150	15737	сайт	так	так	ні
2.	МНПБ	17	15	2	17	Ірбіс 64	4	228886	16449	сайт	так	ні	ні
	Всього:	27	23	4	27	2	8	279036	32186	2	2	1	

Таблиця IV. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Кількість бібліотечних працівників		За освітою				За стажем роботи				К-сть працівників, що працюють на повну ставку	
				Повна вища	У т. ч. бібліотечна	Базова вища	У т. ч. бібліотечна	До 3-х років	З 3-х до 9 років	10-20 років	Понад 20 років		
		2012	2013									2012	2013
1.	ЛОНПБ	22	22	19	3	1		4	4	4	10	18	17
2.	МНПБ	18	19	17	13			1	2	4	12	18	18
	Всього:	40	41	36	16	1		5	6	8	22	36	35

1.2. Спеціальні наукові бібліотеки установ Національної академії педагогічних наук України

1.2.1. Аналітична інформація

До мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України входять 7 спеціальних наукових книгозбірень установ Національної академії педагогічних наук України, головною метою діяльності яких є – інформаційно-бібліотечне забезпечення наукових досліджень установ, на базі яких вони створені.

У цьому розділі проаналізовано діяльність 6 книгозбірень установ НАПН України у 2013 р., а саме: спеціальної наукової бібліотеки імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України; спеціальної наукової бібліотеки Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України; спеціальної наукової бібліотеки Інституту соціальної та політичної психології НАПН України; спеціальної наукової бібліотеки Інституту професійно-технічної освіти НАПН України; спеціальної наукової педагогічної бібліотеки Державного вищого навчального закладу „Університет менеджменту освіти” НАПН України (ДВНЗ „УМО” НАПН України); спеціальної наукової бібліотеки „Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти НАПН України“ („ННЦ ПТО” НАПН України).

Бібліотека Інституту вищої освіти НАПН України відмовилась звітуватись про виконану у 2013 р. роботу.

Станом на 01.01.2014 р. сукупний фонд спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України становив 277923 прим., що на 2976 прим. менше від минулорічного показника. Зменшення кількості примірників пояснюється значним вилученням

документів близько 6 тис. прим. в бібліотеці ДВНЗ „УМО”. Найбільшими за обсягом є фонди бібліотеки ДВНЗ „УМО” (понад 112 тис. прим.) та бібліотеки імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка (понад 100 тис. прим.).

У 2013 р. до фондів бібліотек установ НАПН України надійшло 3860 прим. документів, що на 1146 прим. менше у порівнянні з минулим роком. Значно зменшилось (-933 прим.) впродовж 2013 р. надходження документів до бібліотеки „ННЦ ПТО” і становить 534 прим. Незначне зменшення надходжень спостерігається в бібліотеці Інституту професійно-технічної освіти 568 прим. (-45 прим.). Найбільше отримали нової літератури бібліотеки ДВНЗ „УМО” 1193 прим., бібліотека імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка – 579 прим. До бібліотеки Інституту соціальної і політичної психології за звітний період надійшло на 143 прим. документів більше – 500 прим. Бібліотека Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих отримала 486 прим. нової літератури, що лише на 1 прим. більше.

Аналіз джерел надходження документів показав, що на відміну від попереднього року, впродовж 2013 р. найбільшу частку комплектування фондів бібліотек установ НАПН України становлять видання, придбані за кошти установи, а це – 47,3 % (1827 прим.), у 2012 р. він становив лише 9,4 % (469 прим.). Найбільшу кількість видань у 2013 р. було придбано у бібліотеки ДВНЗ „УМО” (967 прим.), „ННЦ ПТО” (468 прим.) та

Інституту професійно-технічної освіти (263 прим.). Проте варто зауважити, що у звітному році Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих та Інститут психології ім. Г. С. Костюка кошти на комплектування фондів своїх книгозбірень не виділяли.

На другому місці серед джерел поповнення бібліотечних фондів є надходження документів від редакційних структур установ НАПН 17,8 % (687 прим.) та надходження за рахунок подарунків від авторів, видавництв, установ, читачів 17,7 % (683 прим.).

Незначну частку нових надходжень до фондів спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України складають видання, що надійшли від користувачів взамін загублених 1,1 % (42 прим.). Інші джерела комплектування становлять 9,7 % (375 прим.).

Здійснений аналіз джерел надходження документів дає підстави стверджувати, що впродовж 2013 р. жодна з бібліотек не скористалась можливістю поповнити свої фонди через ОРФ. Проте обмінно-резервний фонд був і залишається важливим джерелом комплектування фонду бібліотеки, оскільки дає можливість ліквідувати в ньому лакуни.

Щодо аналізу надходження документів за галузями знань, то варто зазначити, що як і в попередньому році, впродовж 2013 р. книгозбірні установ НАПН України надавали перевагу придбанню документів з питань педагогіки та психології. Частка цих документів із загальної кількості надходжень становить 78,7 % (3038 прим.). Решта документів розподіляється так:

- ✓ 12,4 % (479 прим.) із суспільних наук;
- ✓ 2,8 % (108 прим.) із прикладних наук;
- ✓ 1,8 % (65 прим.) з літературознавства і мовознавства;
- ✓ 1,7 % (69 прим.) із питань бібліотекознавства, бібліографознавства та інформаційної діяльності;
- ✓ 0,9 % (35 прим.) із природничих наук;
- ✓ 0,4 % (17 прим.) художньої літератури;
- ✓ 1,3 % (49 прим.) документів іншої тематики.

У 2013 р. аналіз нових надходжень за видами документів засвідчив, що як і в попередньому році, більшу частину становили книги та брошури – 50,3 % (1940 прим.); майже вдвічі збільшилась кількість авторефератів дисертацій – 15,4 % (594 прим.); дисертацій надійшло 132 прим., що становить 3,4 % від загальної кількості надходжень. Впродовж 2013 р. електронні документи у кількості 4 прим. надійшли лише до книгозбірні Інституту соціальної і політичної психології, що становить 0,08 % від загальної кількості надходжень. В 2012 р. цей показник становив 0,8 % (41 прим.).

Частка періодичних видань серед загальної кількості надходжень до бібліотек установ НАПН України становить 36,2 %. Найбільша кількість передплачених видань залишається в бібліотеках ДВНЗ „УМО” – 36 назв журналів і 9 назв газет (на 9 назв журналів менше, ніж у 2012 р.) та Інституту професійно-технічної освіти 18 назв журналів та 5 назв газет (на 24 назви журналів та 1 назву газет менше, ніж у 2012 р.). Необхідно звернути увагу та той факт, що як і в

минулому році, бібліотекою „ННЦ ПТО” не передплачено жодного періодичного видання.

Варто зауважити, що для досягнення якісно нового рівня задоволення інформаційних потреб користувачів та можливості корпоративної взаємодії між освітянськими бібліотеками при аналітико-синтетичному опрацюванні документів, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у звітному році здійснювала активну роботу зі створення „Зведеної бази даних періодичних видань”, що зберігаються в освітянських бібліотеках України, і розпочала її з бібліотеками Інститутів НАПН України.

Аналіз надходження до фондів спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України нових документів за цільовим призначенням свідчить, що впродовж 2013 р. зменшилась кількість наукової літератури 39,4 % (1521 прим.), проте якщо у 2012 р. її надійшло 56,1 % (2 634 прим.), то навчальної літератури у 2013 р. – 18,9 % (728 прим.), 2012 р. – 39,7 % (1 867 прим.). Найбільшу кількість наукових видань отримали бібліотеки Інституту психології ім. Г. С. Костюка (579 прим.) та Інституту професійно-технічної освіти (568 прим.). Навчальної літератури найбільше надійшло в бібліотеку ННЦ ПТО – 494 прим.

Впродовж 2013 р. з фондів спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України вилучено 6343 прим. застарілих, зношених та втрачених документів (із них книг та брошур – 1395 прим., періодичних видань – 4948 прим.). Значну кількість документів (5963 прим.) вилучено з фонду бібліотеки ДВНЗ „УМО”.

Отже, моніторинг поповнення фондів книгозбірень установ НАПН України показав, що оновлення фондів бібліотек в останні роки має негативну динаміку, а саме: суттєво зменшилась кількість коштів на поповнення фондів, що призвело до скорочення репертуару періодичних видань та надходжень наукової літератури; поповнення фондів електронними документами є недостатнім; бібліотеки не використовують таке джерело комплектування фондів, як ОРФ.

Одним з пріоритетних напрямів діяльності спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України є якісне бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування користувачів.

Аналіз звітної документації книгозбірень щодо кількості користувачів дає підстави стверджувати: впродовж 2013 р. в спеціальних наукових бібліотеках установ НАПН України за ЄРК було зареєстровано 6278 користувачів, що на 379 менше у порівнянні з 2012 р. Майже вдвічі скоротилась чисельність користувачів в бібліотеці Інституту соціальної і політичної психології і становить 186 (2012 р. – 358); на 170 користувачів стало менше в бібліотеці Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих 415; в бібліотеці ННЦ ПТО кількість користувачів зменшилась на 98 і становить 828, а в бібліотеці Інституту професійно-технічної освіти кількість користувачів зменшилась на 69 і становить 106. Кількість користувачів бібліотеки імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка зменшилась на 17 і становить 395. Лише в бібліотеці ДВНЗ „УМО”

спостерігається збільшення користувачів на 147 і становить 4348.

Найчисельнішою категорією користувачів у 2013 р. були слухачі курсів – 46,5 % (2917 осіб), на другому місці студенти – 26 % (1634 особи), науковці та співробітники установ – 16,6 % (1043 особи). Така категорія користувачів книгозбірень установ НАПН України як аспіранти становить 6,3 % (394 особи), бібліотекарі – 0,5 % (34 особи), інші – 1,7 % (105 осіб) від загальної кількості користувачів за ЄРК. Починаючи з 2013 р., у форми статистичної звітності додано відомості щодо кількості віддалених користувачів. Інформацію з цього питання надала лише бібліотека Інституту професійно-технічної освіти, яка повідомила, що у звітному році через електронні інформаційні мережі до книгозбірні звернулись 4 користувачі.

Зменшення кількості користувачів спричинило зниження й таких показників роботи бібліотек, як відвідування та книговидач. І хоча загальний показник відвідування збільшився на 1810 і становить понад 49,3 тис., в контексті бібліотек збільшення (+3507) спостерігається лише в бібліотеці ДВНЗ „УМО”, в усіх інших книгозбірнях цей показник нижчий за минулорічний: в бібліотеці ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка він становить 2050 (-1036), „ННЦ ПТО” – 1900 (-371), Інституті професійно-технічної освіти – 628 (-279), Інституті соціальної і політичної психології – 1487 (-11) відвідувань. В бібліотеці Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих показники загальної кількості

відвідувань та віртуальних відвідувань не змінилися і становлять відповідно 3255 та 201. Необхідно зауважити, що як і в 2012 р., лише бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих у своїх звітних документах вказала кількість віртуальних відвідувань.

Аналіз використання інформаційного ресурсу книгозбірень установ НАПН України впродовж 2013 р. дає підстави стверджувати, що за цей період з їхніх фондів було видано 204654, що на 1106 менше, ніж у 2012 р. Так кількість книговидач в бібліотеці ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка зменшилась на 1396 і становить 5682, в бібліотеці ДВНЗ „УМО” цей показник становить 181442 (-928), в книгозбірні „ННЦ ПТО” – 2109 (-520) документів, в бібліотеці Інституту соціальної і політичної психології відповідно – 5028 (-16). Збільшення показників документовидачі зареєстровано у бібліотеках Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих – 6490 (+1000) та Інституту професійно-технічної освіти – 3903 (+754).

Порівняльний аналіз кількості книговидач за галузями знань свідчить, що найбільшою у загальних обсягах використаного інформаційного ресурсу, як і в попередніх роках, є частка документів з питань педагогіки та психології і становить близько 86 % (176 тис. прим.).

Отже, аналіз використання інформаційного ресурсу спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України, кількість користувачів книгозбірні, склад користувачів за видами, а також кількість відвідувань бібліотеки дає підстави зробити висновок, що упродовж

2013 р. практично усі вищезазначені показники мали тенденцію до зменшення. Тому з метою збереження контингенту користувачів та якісного задоволення їхніх інформаційних потреб спеціальним науковим бібліотекам НАПН України необхідно запроваджувати в практику діяльності такі інноваційні форми роботи, як забезпечення цілодобового доступу користувачів до електронних каталогів та бібліотек, використання технологій дистанційного обслуговування.

Важливою формою забезпечення читачів відсутніми у фондах бібліотек документами є замовлення літератури через МБА та ЕДД. Аналіз показників обслуговування за МБА дає підстави стверджувати, що кількість абонентів МБА у книгозбірнях установ НАПН України продовжує зростати. Так, за статистичними даними 2012 р. їх налічувалося 39, а в 2013 р. вже 44. Кількість виданих іншим бібліотекам документів також зросла і становить 89, тоді як у 2012 р. лише 9. Проте показник отриманих з інших бібліотек документів зменшився: так, у 2012 р. він становив 210, а в 2013 р. 123. Найактивніше користуються МБА бібліотеки: Інституту соціальної і політичної психології, Інституту професійно-технічної освіти та ДВНЗ „УМО”. Найбільше абонентів МБА налічується в бібліотеці Інституту професійно-технічної освіти – 37. Послугу МБА ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського використовують 5 бібліотек установ НАПН України. З 2013 р. в таблиці статистичної звітності додано відомості щодо використання книгозбірнями ЕДД, проте лише бібліотека Інституту соціальної і політичної психології вказала

кількість відправлених (1) та отриманих (87) електронних документів.

Впродовж 2013 р. розкриттю бібліотечних зібрань сприяла довідково-бібліографічна робота, спрямована на ведення довідково-пошукового апарату в традиційній та електронній формах, виконання бібліографічних довідок і підготовка бібліографічних посібників.

Так, в бібліотеках установ НАПН України ведуться абеткові і систематичні каталоги, систематичні картотеки статей, картотеки статей співробітників установи та каталоги дисертацій і авторефератів дисертацій тощо. Поряд з формуванням традиційних каталогів і картотек книгозбірні почали активно займатись створенням ЕК і БД. Аналіз звітної документації дає підстави стверджувати, що власні ЕК формують п'ять бібліотек, а саме: Інституту соціальної та політичної психології (2338 записів), Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих (1560 записів), Інституту психології ім. Г. С. Костюка (1121 запис), Інституту професійно-технічної освіти (55 записів), ДВНЗ „УМО” (інформації щодо кількості записів не надали).

З метою забезпечення інформаційних потреб усіх категорій користувачів спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України упродовж 2013 р. їм було надано 404 довідки, з них 10 в автоматизованому режимі. Інформацію з цього питання надали лише книгозбірні: ДВНЗ „УМО” (315 довідок), Інституту професійно-технічної освіти (78 довідок, з них 10 в автоматизованому режимі) та „ННЦ ПТО” (11 довідок).

Варто зауважити, що з кожним роком кількість виконаних довідок зменшується. Для порівняння: у 2011 р. налічувалось 1284 усних довідки, у 2012 р. – 879 довідок.

Бібліографічне інформування аспірантів, здобувачів, професорсько-викладацького складу, науково-педагогічних працівників тощо в режимі ВРІ здійснювалося у всіх бібліотеках установ НАПН України, окрім книгозбірні ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка. Кількість індивідуальних абонентів ВРІ у зазначених книгозбірнях в 2013 р. становила 185, їм було надано 476 повідомлень, групових абонентів – 2, кількість наданих повідомлень – 12.

Створення власних інформаційно-бібліографічних ресурсів є важливою складовою бібліографічної діяльності бібліотек. Проте проведений аналіз дає підстави стверджувати, що лише 3 книгозбірні установ НАПН України займаються підготовкою бібліографічних посібників різних видів та типів. Найкраще ця робота поставлена у бібліотеці Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих, яка впродовж 2013 р. підготувала 3 бібліографічні покажчики, 8 рекомендаційних списків, 8 списків нових надходжень та 2 бібліографічні огляди. Книгозбірня Інституту професійно-технічної освіти підготувала 12 рекомендаційних списків і 2 списки нових надходжень. Бібліотека Інституту соціальної та політичної психології підготувала 1 бібліографічний покажчик, 1 рекомендаційний список та 1 список нових надходжень. Важливо відзначити, що бібліотека

Інституту професійно-технічної освіти почала оприлюднювати списки нових надходжень на своїй веб-сторінці.

До фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у 2013 р. було передано бібліографічні покажчики „Іван Андрійович Зязюн: Педагог. Вчений. Філософ” та „Бібліографічний покажчик праць науковців Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (2008–2013 рр.)”, підготовлені Штомою Л. Н., завідувачем бібліотеки Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих.

Також фахівцями книгозбірень установ НАПН України було підготовлено 22 виставки нових надходжень (у 2012 р. було підготовлено 39 таких виставок), 70 тематичних виставок (у 2012 р. – 66), 31 виставок за профілем діяльності своєї установи (у 2012 р. – 50) (на конференціях і семінарах установ НАПН України, загальних зборах НАПН України, Міжнародних виставках тощо).

Отже, проаналізувавши основні показники інформаційної діяльності спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України впродовж 2013 р., можна зробити висновки, що для якісного і оперативного інформаційного забезпечення науковців і практиків України, вищезазначеним книгозбірням необхідно активніше впроваджувати в практику роботи інформаційно-комунікаційні технології.

Реорганізація спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України у сучасні бібліотечно-

інформаційні центри нині об'єктивно залежить від рівня їхнього технічного забезпечення.

Аналіз матеріально-технічної бази бібліотек установ НАПН України свідчить, що станом на 01.01.2014 р. в них налічувалось 19 одиниць комп'ютерної техніки, так, бібліотека ДВНЗ „УМО” має 8 комп'ютерів, книгозбірня „ННЦ ПТО” – 4, 3 – в бібліотеці Інституту професійно-технічної освіти, 2 комп'ютери – в книгозбірні Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих, а в бібліотеках Інституту соціальної та політичної психології й Інституту психології ім. Г. С. Костюка – по одному. На початку 2014 р. кількість автоматизованих робочих місць (АРМ) в бібліотеках установ НАПН України становила 18, з них 8 – для співробітників, а 10 – для користувачів.

Аналіз наявності автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи (АБІС) дає підстави стверджувати, що три бібліотеки установ НАПН України, а саме: книгозбірні Інституту професійно-технічної освіти, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих та Інституту психології ім. Г. С. Костюка користуються СА Б „ІРБІС”, бібліотека ДВНЗ „УМО” працює в АБІС „УФД Бібліотека”. У бібліотеках Інституту соціальної та політичної психології і „ННЦ ПТО” встановлено демоверсію САБ „ІРБІС”.

Всі бібліотеки установ НАПН України підключені до Інтернету. В бібліотеках ДВНЗ „УМО” та Інституту психології ім. Г. С. Костюка для користувачів організований безкоштовний доступ до ресурсів Інтернету з використанням технології Wi-Fi.

Аналіз представництва бібліотек установ НАПН України в мережі Інтернет свідчить, що власні сторінки на веб-сайтах своїх установ мають книгозбірні: Інституту психології ім. Г. С. Костюка, Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих, Інституту професійно-технічної освіти та ДВНЗ „УМО”. На сайті Інституту соціальної та політичної психології сторінка книгозбірні відсутня, проте створено електронну бібліотеку.

Отже, для того, щоб спеціальні наукові бібліотеки установ НАПН України функціонували як сучасні бібліотечно-інформаційні центри та спільно з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського створювали систему інноваційного інформаційного забезпечення фахових потреб науковців, керівництву установ необхідно звернути увагу на покращення матеріально-технічної бази книгозбірень, реформування та удосконалення їхньої діяльності.

Інноваційна діяльність бібліотек може бути реалізованою лише за умов наявності професійних бібліотечних кадрів, здатних забезпечувати повноцінне та якісне задоволення інформаційних потреб користувачів.

Як свідчать подані звіти, на початок 2013 р. у книгозбірнях працювало 16 бібліотечних працівників, з них на повну ставку 14. Порівнюючи ці показники з 2012 р., необхідно вказати на позитивні зміни, а саме: кількість працівників збільшилась на 2, додатково по одній штатній одиниці отримали бібліотеки Інституту психології ім. Г. С. Костюка та Інституту соціальної і політичної психології. Отже, станом на 01.01.2014 р. по 4

штатні одиниці налічувалося у бібліотеці ДВНЗ „УМО“ та книгозбірні ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка; в бібліотеці „ННЦ ПТО“ 3 співробітники, по 2 штатні одиниці в бібліотеці Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих та книгозбірні Інституту соціальної і політичної психології; в бібліотеці Інституту професійно-технічної освіти – 1 співробітник.

Однією з головних проблем кадрового забезпечення спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України є відсутність у працівників відповідної фахової освіти, адже з 16 осіб лише 3 фахівці мають повну вищу бібліотечну освіту та 3 – базову вищу бібліотечну освіту.

Аналіз кадрового забезпечення за стажем роботи показав, що половина працівників (8 осіб) мають до 10 років стажу, 4 – понад 20 років, 3 – до трьох років, 1 – до 20-ти років.

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як головний координаційний науково-методичний центр бібліотек освітянської галузі України особливу увагу приділяє підвищенню кваліфікації бібліотечних кадрів. У 2013 р. спільно з ДВНЗ „УМО“ вперше було організовано проведення курсів підвищення кваліфікації за категорією „науково-педагогічні працівники“ для фахівців ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та бібліотек установ НАПН України. Завдяки навчанню на цих курсах свій професійний рівень підвищили і отримали сертифікати 10 фахівців книгозбірень установ НАПН України.

Одним із видів удосконалення професійної освіти є вивчення інноваційного досвіду роботи бібліотек шляхом ознайомлення з новими публікаціями науковців у фахових періодичних виданнях, проте журнали з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності у 2013 р. передплачували лише бібліотеки ДВНЗ „УМО“ („Бібліотечний форум України“, „Шкільна бібліотека плюс“) та „ННЦ ПТО“ („Шкільна бібліотека плюс“, „ШБІЦ“). Тому бібліотечним фахівцям установ НАПН України для подальшого підвищення професійного рівня необхідно використовувати інформаційний ресурс з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, який представлено як в кабінеті бібліотекознавства, так і на порталі книгозбірні.

ВИСНОВКИ

Узагальнення поданих від спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України відомостей дозволяє окреслити позитивні та негативні тенденції, характерні особливості роботи бібліотек упродовж 2013 р., виокремити проблеми, які перешкоджають їхньому подальшому розвитку, визначити першочергові завдання для реформування та удосконалення діяльності даних бібліотек як допоміжних підрозділів з інформаційно-бібліотечного забезпечення наукових досліджень своїх установ. З цією метою ДНПБ України

В. О. Сухомлинського рекомендує керівництву установ та завідувачам бібліотек:

- ✓ знайти можливості для подальшого технічного переоснащення бібліотек; придбати ліцензійну програму САБ ІРБІС; збільшити кількість штатних одиниць в бібліотеках;

- ✓ вирішити питання щодо належного комплектування фондів, зокрема, періодичними виданнями (у тому числі фаховими бібліотечними);

- ✓ активізувати роботу щодо поповнення фондів електронними повнотекстовими документами;

- ✓ використовувати можливості ОРФ ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського та бібліотек інших систем і відомств для поповнення власних фондів;

- ✓ активніше використовувати можливості МБА та ЕДД;

- ✓ активізувати роботу зі створення власної бібліографічної продукції з обов'язковою передачею її до фонду ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського;

- ✓ розпочати роботу щодо впровадження і використання на власних веб-сторінках нових послуг, зокрема: організації електронного каталогу та електронної бібліотеки; електронної доставки документів;

- ✓ використовувати в роботі організаційно-управлінські, нормативно-інструктивні і методичні документи, розроблені науковцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;

- ✓ впроваджувати в практику діяльності бібліотек інноваційний досвід роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідних бібліотек мережі дистанційного обслуговування користувачів;

- ✓ брати активну участь у науково-практичних конференціях, семінарах, практикумах, тренінгах тощо, які проводять УБА, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, бібліотеки інших систем та відомств.

1.2.2. Статистична інформація

Таблиця І. **НАЯВНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ** (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Наявність фонду (прим.)												Використання фонду (прим.)		
		Всього			Книги, брошури			Періодичні видання			Електронні видання			2012	2013	Ріст
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст			
1.	Бібліотека імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка	100508	100713	+205	79813	79659	-154	658	-		-	-		7078	5682	-1396
2.	Бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих	9381	9615	+234	-	-	-	326	-		20	20	0	5490	6490	+1000
3.	Бібліотека Інституту соціальної та політичної психології	4169	4652	+483	2255	2455	+200	234	355	+121	1	14	+13	5044	5028	-16
4.	Бібліотека Інституту професійно-технічної освіти	3117	3455	+338	1269	1360	+91	1418	-		2	16	+14	3149	3903	+754
5.	Бібліотека Державного вищого навчального закладу „Університет менеджменту освіти“	117150	112380	-4770	-	110900		1029	1489	+460	52	52	0	182370	181442	-928
6.	Бібліотека „Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти“	46574	47108	+534	46574	47108	+534	-	-		-	-	-	2629	2109	-520
	Загалом:	280899	277923	-2976		241482	671	3665			75	102	+27	205760	204654	-1106

Таблиця II. **КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ. ВІДНОСНІ ПОКАЗНИКИ** (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Користувачі			Відвідування						Відносні показники			
		За ЄРК			Кількість відвідувань			В т.ч. віртуальних відвідувань			Обертаність	Книго- забезпеченість	Читаність	Відвідуваність
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст				
1.	Бібліотека імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка	412	395	-17	3086	2050	-1036	-	-		0,05	254,9	14,38	5,2
2.	Бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих	585	415	-170	3255	3255	0	207	201		0,68	24	16	9
3.	Бібліотека Інституту соціальної та політичної психології	358	186	-172	1498	1487	-11	-	-		1,08	25,01	27,03	7,99
4.	Бібліотека Інституту професійно-технічної освіти	175	106	-69	907	628	-279	-	-		1	32	36	6
5.	Бібліотека Державного вищого навчального закладу „Університет менеджменту освіти“	4201	4348	+147	36474	39981	3507	-	-		1,61	25,84	41,72	9,19
6.	Бібліотека „Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти“	926	828	-98	2271	1900	-371	-	-		0,04	56,89	100,43	2,29
	Загалом:	6657	6278	-379	47491	49301	+1810	207	201	-6	0,74	69,77	39,26	6,61

Таблиця III. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представлення в мережі Інтернет	Наявність на сайті ЕК	Наявність на сайті ЕБ	Наявність на сайті репозитарію
		Кількість комп'ютерів	Кількість АРМ		К-сть комп., що мають доступ до мережі Інтернет		Обсяг власних БД	З них записів у ЕК	Введено записів за звітний рік				
			Для співробітників	Для користувачів									
1.	Бібліотека імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка	1	1		1	ІРБІС		1121	824	сторінка			
2.	Бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих	2	1	1	1	ІРБІС		1560	560	сторінка			
3.	Бібліотека Інституту соціальної та політичної психології	1	1		1	ІРБІС (демо-версія)		2338	120			+	
4.	Бібліотека Інституту професійно-технічної освіти	3	1	1	3	ІРБІС		55	5	сторінка			
5.	Бібліотека Державного вищого навчального закладу „Університет менеджменту освіти“	8	3	5	7	УФД „Бібліотека“				сторінка			
6.	Бібліотека „Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти“	4	1	3	4	ІРБІС (демо-версія)							
	Загалом:	19	8	10	17			5074	1509			1	

Таблиця IV. **КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ** (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Кількість бібліотечних працівників		За освітою				За стажем роботи				К-сть працівників, що працюють на повну ставку	
				Повна вища	У т. ч. бібліотечна	Базова вища	У т. ч. бібліотечна	До 3-х років	З 3-х до 9 років	10-20 років	Понад 20 років		
		2012	2013									2012	2013
1.	Бібліотека імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка	3	4	3	1	1	1		1		3	3	4
2.	Бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих	2	2	2	1	2			1		1	1	1
3.	Бібліотека Інституту соціальної та політичної психології	1	2	1		1	1	1	1			1	1
4.	Бібліотека Інституту професійно-технічної освіти	1	1	1					1			1	1
5.	Бібліотека Державного вищого навчального закладу „Університет менеджменту освіти“	4	4	4	1	1	1	1	2	1		4	4
6.	Бібліотека „Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти“	3	3	2				1	2			3	3
	Загалом:	14	16	13	3	5	3	3	8	1	4	13	14

1.3. Бібліотеки обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти

1.3.1. Аналітична інформація

Станом на 01.01.2014 р. в Україні налічувалось 25 спеціальних навчально-педагогічних бібліотек обласних (міських) інститутів післядипломної педагогічної освіти (ІППО), що є структурними підрозділами установ, на базі яких вони функціонують. Це книгозбірні таких закладів: Вінницького ОІПОП, Волинського ІППО, ОНБІЦ КЗ „Дніпропетровський ОІПО“, Донецького ОІПО, Житомирського ОІПО, Закарпатського ІППО, КЗ „Запорізький ОІПО“, Івано-Франківського ОІПО, ІППО Чернівецької області, КВНЗ „Харківська АНО“, КВНЗ „Херсонська АНО“, Київського ОІПОК, КЗ „Кіровоградський ОІПО ім. Василя Сухомлинського“, Кримського РІПО, Луганського ОІПО, Львівського ОІПО, Миколаївського ОІПО, Одеського ОІУВ, Полтавського ОІПО ім. М. В. Остроградського, Рівненського ОІПО, Сумського ОІПО, Тернопільського ОІПО, Хмельницького ОІПО, Черкаського ОІПОП, Чернігівського ОІПО імені К. Д. Ушинського.

Розділ підготовлено на основі статистичних звітів за 2013 р., надісланих від бібліотек 23 ОІПО. Книгозбірні Івано-Франківського ОІПО та Сумського ОІПО не прозвітувались про виконану протягом року роботу. Бібліотека Кримського РІПО надіслала звіт про свою діяльність за старими статистичними формами звітності, тому інформація щодо проведеної нею роботи не є повною.

Станом на 01.01.2014 р. сукупний фонд бібліотек ОІПО становив 818 606 примірників, тоді як у 2012 р. – 845 142 примірники. Найбільші за обсягом фонди зосереджені у бібліотеці КЗ „Запорізький ОІПО“ (68 788 прим.), Чернігівського ОІПО імені К. Д. Ушинського (57 841 прим.), Луганського ОІПО (55 986 прим.), КВНЗ „Херсонська АНО“ (44 880 прим.), Рівненського ОІПО (44 504 прим.). Найменшу кількість документів у фонді мають бібліотеки Львівського ОІПО (12 900 прим.), ІППО Чернівецької області (18 340 прим.), а також Донецького ОІПО (19 548 прим.). За видовим складом сукупний бібліотечний фонд книгозбірень ОІПО у 2013 р. розподіляється так: 86,1 % становлять книги та брошури (660 432 прим.), 13,4 % – періодичні видання (102 542 прим.) і 0,5 % (3 774 прим.) – електронні документи (з них 3 483 прим. – на змінних носіях, 224 прим. – локальні документи). За результатами аналізу документів за цільовим призначенням обсяг навчальних видань становить 49 % (328 001 прим.), у тому числі в електронній формі – 1 127 прим., наукових – 13,5 % (90 285 прим.), літературно-художніх – 37,5 % (251 738 прим.). Найбільша кількість навчальних видань зосереджена у книгозбірні КЗ „Запорізький ОІПО“ (51 691 прим.), Луганського ОІПО (40 318 прим.), Миколаївського ОІПО (29 627 прим.).

Поповнення фондів бібліотек ОІПО упродовж 2012–2013 рр. аналізувалося за наступними параметрами:

за кількісними показниками надходжень нових документів; за джерелами надходжень документів; надходження документів за галузями знань; надходження документів за видами; надходження документів за цільовим призначенням; надходження документів за мовами.

Аналіз статистичних даних нових надходжень до бібліотек ОППО протягом 2012–2013 рр. свідчить про те, що до їхніх фондів за цей час надійшло 17 873 назви (72 625 прим.) документів: у 2012 р. – 8 758 назв (41 420 прим.), у 2013 р. – 9 115 назв (31 205 прим.). Найбільше документів за останній рік отримано бібліотеками КВНЗ „Херсонська АНО” (2 217 назв), Київського ОПОПК (746 назв), Черкаського ОПОПП (741 назва), Миколаївського ОППО (670 назв). Найменше комплектувались бібліотеки ІПО Чернівецької області (100 назв), Житомирського ОППО (137 назв) та Львівського ОППО (201 назва).

Частка нових надходжень до бібліотек ОППО на кінець 2012 р. досягала 4,9 %, що практично відповідало рекомендованому показнику Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) (5 %), але вже станом на 01.01.2014 р. склала лише 3,7 % від сукупного обсягу фондів досліджуваних книгозбірень. Це дає підстави стверджувати, що на сьогодні бібліотечні фонди бібліотек ОППО оновлюються не досить швидко, тому кількість нових надходжень, незважаючи на тенденцію до зростання, кардинально не впливає на якість фонду, а це, своєю чергою, призводить до того, що інформаційні

потреби користувачів, які весь час зростають, не задовольняються у повній мірі.

Аналіз надходжень документів за джерелами свідчить, що впродовж 2013 р. бібліотеки ОППО поповнювали свої фонди через:

- видання, придбані за кошти, виділені інститутами на комплектування фондів своїх бібліотек, – 55,5 % (16 665 прим.);
- централізоване забезпечення – 26,2 % (7 879 прим.);
- видання з обмінно-резервних фондів (зокрема ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) – 0,3 % (79 прим.);
- документи, що придбали користувачі бібліотек ОППО замість загублених, – 0,8 % (249 прим.);
- подарунки від авторів, установ, читачів, видавництв – 14,2 % (4 268 прим.);
- редакційні структури ОППО – 2,7 % (820 прим.);
- інші джерела – 0,3 % (87 прим.).

Позитивною тенденцією у 2012–2013 рр. є збільшення кількості видань, які були придбані бібліотеками ОППО у видавництвах і книготорговельних організаціях за рахунок асигнувань, передбачених на комплектування. Крім того, усі вищезазначені книгозбірні отримують до своїх фондів методичні та бібліографічні видання, підготовлені ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Так, упродовж 2012–2013 рр. кожній бібліотеці було передано 8 назв документів.

Щодо надходжень за галузями знань, то варто зазначити, що впродовж 2013 р. книгозбірні ОППО загалом отримали:

- 45,3 % (13 262 прим.) документів педагогічної тематики;
- 6,8 % (2 001 прим.) документів психологічної тематики;
- 9,1 % (2 681 прим.) документів із суспільних наук;
- 7,6 % (2 225 прим.) видань із природничих наук;
- 3,9 % (1 162 прим.) документів із прикладних наук;
- 9,3 % (2 712 прим.) з літературознавства і мовознавства;
- 3,4 % (991 прим.) художньої літератури;
- 2,2 % (634 прим.) документів з мистецтва та спорту;
- 1,6 % (468 прим.) видань з питань бібліотекознавства, бібліографознавства та інформаційної діяльності;
- 10,8 % (3 165 прим.) документів іншої тематики.

Проведений аналіз надходжень нових документів за галузями знань у 2012–2013 рр. дає підстави стверджувати, що на відміну від 2012 р., у 2013 р. значно зросла кількість надходжень документів педагогічної тематики, видань із природничих і прикладних наук, з літературознавства і мовознавства, видань з питань бібліотекознавства, бібліографознавства та інформаційної діяльності, документів іншої тематики.

Аналіз нових надходжень за звітний рік за видами документів дає підстави стверджувати, що, як і раніше, вагому частину становили періодичні видання – 60,1 %

(16 783 прим.) (з них: журнали – 56,3 %, газети – 3,8 %), книги та брошури – 38,7 % (10 808 прим.), електронні документи – 1 % (282 прим.), дисертації та автореферати дисертацій – 0,1 % (31 прим.), інші документи склали 0,1 % (29 прим.).

Зосередимось на питанні передплати фахової періодики бібліотеками ОППО протягом досліджуваного періоду. Так, у 2013 р. вищезазначеними книгозбірнями було передплачено 2 518 назв періодичних видань (1 964 назви – журнали, 554 назви – газети), що на 731 назву менше, ніж у 2012 р. Найбільшу кількість видань передплачували такі бібліотеки: КЗ „Кіровоградський ОППО ім. Василя Сухомлинського“ – 316 назв, Київського ОПОПК – 258 назв, КЗ „Запорізький ОППО“ – 182 назви, Черкаського ОПОПІ – 163 назви, Миколаївського ОППО – 159 назв. Найнижчі показники з передплати в бібліотеці Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського – 76 назв, Житомирського ОППО – 59 назв, ОНБІЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“ – 36 назв.

Аналіз нових надходжень документів за цільовим призначенням свідчить про те, що: упродовж 2013 р. бібліотеками ОППО було отримано 52,9 % (10 067 прим.) навчальної літератури (у тому числі 123 документи в електронному форматі) та 38,7 % (7 361 прим.) наукової літератури. Також до їхніх фондів надійшло 8,4 % (1 868 прим.) літературно-художніх видань. Отже, навчальні та наукові типи документів складають більшість серед загальної кількості нових надходжень.

Аналіз надходжень документів за мовами упродовж двох останніх років свідчить, що 82,5 % (21 524 прим.) з них становлять документи українською мовою, 13,3 % (3 464 прим.) – російською мовою та 4,2 % (1 113 прим.) – документи іншими мовами (польською, білоруською, чеською, англійською тощо). Проведений аналіз вилучення з фондів бібліотек ОППО застарілих, зношених, втрачених документів в порядку, визначеному регламентними документами, засвідчив, що упродовж 2013 р. із фондів книгозбірень ОППО вибуло 39 672 примірники документів (з них 22 716 примірників – книги, брошури та 17 629 примірників – періодичні видання).

Підсумовуючи вищезазначене, варто відмітити, що у порівнянні з минулим роком, комплектування книгозбірень ОППО у 2013 р. значно погіршилось, про що свідчать і основні показники цього процесу. Це спричинено тим, що кошти, які виділяють інститути на поповнення фондів своїх бібліотек, залишаються із року в рік практично незмінними, в цей же час постійно відбувається значне подорожчання друкованої продукції та передплати періодичних видань. Тому керівництву інститутів, на базі яких функціонують книгозбірні, необхідно вирішити питання покращення фінансового забезпечення бібліотек.

Для якісного обслуговування сучасних користувачів і оперативного задоволення їхніх запитів важливу роль виконує досконала інформаційно-пошукова система бібліотеки. Користувачі бібліотек здійснюють пошук інформації, використовуючи як

традиційний довідково-пошуковий апарат, так і електронний каталог (ЕК), власні і передплачені бази даних (БД) бібліотек тощо. Так, на початок 2014 р. ЕК був створений і постійно поповнювався у 16 бібліотеках ОППО (тоді як на початок 2013 р. – лише у дев'яти бібліотеках), а саме: Вінницького ОПОПП (3 100 записів), Волинського ІППО (20 181 запис), ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“ (6 968 записів), Донецького ОППО (2 495 записів), Закарпатського ІППО (310 записів), КЗ „Запорізький ОППО“ (14 200 записів), ІППО Чернівецької обл. (3 596 записів), Київського ОПОПК (18 385 записів), КВНЗ „Харківська АНО“ (19 876 записів), КВНЗ „Херсонська АНО“ (48 209 записів), Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського (2 000 записів), Тернопільського ОКІППО (16 737 записів), Хмельницького ОППО (23 213 записів), Черкаського ОПОПП (14 800 записів), Чернігівського ОППО імені К. Д. Ушинського (11 646 записів). Загальний обсяг ЕК книгозбірень ОППО сьогодні становить 205 716 записів. Також на початок 2014 р. у бібліотеках ОППО загалом налічувалось 39 баз даних (власних, придбаних, в режимі тестового доступу).

Аналіз програмного забезпечення, яке використовують в своїй роботі зі створення ЕК досліджувані книгозбірні, дає підстави стверджувати: вісім бібліотек, а саме ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“, Донецького ОППО, Закарпатського ІППО, КВНЗ „Херсонська АНО“, Київського ОПОПК, Кримського РІППО, Полтавського ОППО

ім. М. В. Остроградського, Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського, мають ліцензійне програмне забезпечення САБ ІРБІС, ще дев'ять книгозбірень користуються іншими АБІС („Шкільна бібліотека“, „Славутич“, „MARK–SQL“, самостійно розробленими програмами). Однак, задля покращення кооперативної діяльності з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та іншими освітянськими бібліотеками мережі зі створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу (ІГІР), усім книгозбірням ОІППО необхідно мати єдине ліцензійне програмне забезпечення – САБ ІРБІС.

Під час використання інформаційного ресурсу бібліотек ОІППО були враховані наступні показники: кількість користувачів книгозбірни; склад користувачів за категоріями; кількість відвідувань бібліотеки; загальна кількість книговидач; кількість книговидач за галузями знань; кількість книговидач за видами та мовами документів.

Так, здійснено аналіз кількості залучених до книгозбірень ОІППО у 2012–2013 рр. користувачів, котрий дає підстави стверджувати, що протягом 2012 р. у бібліотеках ОІППО було зареєстровано за єдиною реєстраційною картотекою (ЄРК) 81 984 користувачі, тоді як у 2013 р. – 73 723 користувачі, а це майже на 10 % менше, ніж у 2012 р. Однак це пояснюється тим, що сьогодні більшість користувачів надають перевагу електронній версії інформаційного ресурсу та віртуальній репрезентації бібліотеки, тому фахівцям книгозбірень ОІППО варто більше уваги приділяти інформативній наповненості веб-сторінок та сайтів своїх

бібліотек. Найбільшу кількість користувачів за ЄРК (статистичні показники 2013 р.) зареєстровано у бібліотеці Донецького ОІППО (9 496 користувачів), ОНБІЦ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“ (9 366 користувачів), Тернопільського ОІППО (6 091 користувач) та Київського ОІПОПК (5 774 користувачі); найменша – у бібліотеці Вінницького ОІПОПІ (249 користувачів), Одеського ОІУВ (834 користувачі), Кримського РІППО (853 користувачі) та Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського (895 користувачів).

Аналіз складу користувачів за категоріями дає підстави стверджувати, що найчисельнішою групою у книгозбірнях ОІППО, як і в попередні роки, є слухачі курсів – 67,9 % (52 622 користувачі) та учителі – 15 % (11 626 користувачів); співробітники ОІППО становлять 4,3 % від загальної кількості користувачів за ЄРК (3 361 користувач), бібліотекарі – 2,4 % (1 843 користувачі), професорсько-викладацький склад – 2,2 % (1 618 користувачів). Студенти як категорія користувачів книгозбірень ОІППО складають 1,5 % (1 196 користувачів), сторонні – 1,9 % (1 475 користувачів). Віддалені користувачі становлять 4,8 % (3 741 користувач).

Не зважаючи на значне зменшення кількості користувачів, кількість відвідувань бібліотек ОІППО зросла майже вдвічі. Так, у 2012 р. було зафіксовано 539 096 відвідувань бібліотек, а у 2013 р. їх уже налічувалось 1 069 406. Станом на 01.01.2014 р. найбільша кількість відвідувань зафіксована у бібліотеці КВНЗ „Харківська АНО“ (529 355), Волинського ІППО

(251 822), Київського ОПОПК (56 651); найменше відвідувались книгозбірні Львівського ОППО (2 407), Вінницького ОПОПП (2 548) та Кримського РППО (3 533). Також, порівняно з 2012 р., у 2013 р. втричі зросла кількість віртуальних відвідувань: так, якщо у 2012 р. було зафіксовано 271 281 віртуальне відвідування, то у 2013 р. їх вже налічувалось 826 608. Лідерами у віртуальних відвідуваннях залишаються бібліотеки КВНЗ „Харківська АНО” (525 731 відвідування) та Волинського ІППО (234 695 відвідувань).

Аналіз використання інформаційного ресурсу книгозбірень ОППО свідчить, що упродовж 2012–2013 рр. із фондів вищезазначених бібліотек було видано 1 866 230 документів (у 2012 р. – 941 931 док., у 2013 р. – 924 299 док.). Найвищі показники документовидачі зареєстровано в ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО” – 170 258 прим., бібліотеках Київського ОПОПК – 147 582 прим. та КВНЗ „Херсонська АНО” – 89 897 прим.; найнижчі – у книгозбірні Одеського ОІУВ (1 750 прим.), Житомирського ОППО (3 728 прим.) та Вінницького ОПОПП (5 730 прим.).

Порівняльний аналіз кількості книговидач за галузями знань в бібліотеках ОППО у 2013 р. Дає підстави стверджувати про те, що попитом користувались переважно документи з педагогічних (33,9 %), психологічних (12,9 %) та суспільних (12,4 %) наук, а також літературознавства та мовознавства (11,3 %). Документи, що стосуються природничих наук, видавались рідше (10,8 % від загальної кількості

книговидач). Найменший попит мали документи за такими галузями знань: художня література – 5,7 %, прикладні науки – 4,8 %, мистецтво і спорт – 4,7 %, бібліотекознавство та бібліографознавство – 1,8 %, інші – 1,7 %.

Аналіз кількості книговидач за видами документів засвідчив, що найактивніше користувались періодичними виданнями (51,3 %; 516 126 прим.) та книгами/брошурами (30,6 %; 307 604 прим.); дисертації та автореферати дисертацій становлять 0,1 % (411 прим.) від загальної кількості книговидач. Якщо порівнювати з попередніми роками, то значно зріс попит на електронні документи – 17,8 % (179 562 прим.). Однак такий високий показник досягнуто практично завдяки ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО”, де книговидача електронних документів становить 161 665 прим.

Аналіз кількості книговидач документів за мовами засвідчив: найбільше упродовж 2013 р. у бібліотеках ОППО видавались документи українською мовою – 78,3 % (456 637 прим.), російською мовою – 17,7 % (103 487 прим.), іншими мовами – 4,0 % (22 929 прим.) від загальної кількості книговидач.

Продовжують використовувати у своїй роботі бібліотеки ОППО і таку форму обслуговування користувачів, як міжбібліотечний абонемент (МБА). Так, кількість абонентів МБА мережі книгозбірень ОППО у 2013 р. становила 211 (у 2012 р. – 173), було видано документів іншим бібліотекам – 778 (у 2012 р. – 570), отримано документів з інших бібліотек – 516 (у 2012 р. – 418). Активно використовують МБА наступні бібліотеки

ОППО: КЗ „Кіровоградський ОППО ім. Василя Сухомлинського“ (кількість абонентів МБА – 82, видано документів іншим бібліотекам – 432, отримано документів з інших бібліотек – 123), КВНЗ „Херсонська АНО“ (кількість абонентів МБА – 27, видано документів іншим бібліотекам – 18, отримано документів з інших бібліотек – 27), Київського ОПОПК (кількість абонентів МБА – 21, видано документів іншим бібліотекам – 107, отримано документів з інших бібліотек – 42), ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“ (кількість абонентів МБА – 26, видано документів іншим бібліотекам – 54, отримано документів з інших бібліотек – 4).

Послугу електронної доставки документів (ЕДД) для віддалених користувачів згідно з поданими звітами надають чотири бібліотеки ОППО: Волинського ІППО, ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“, Донецького ОППО, Рівненського ОППО.

Аналіз технічної бази бібліотек ОППО станом на 01.01.2014 р. свідчить:

- усі досліджувані книгозбірні мали власні комп'ютери (загальна їхня кількість – 102, із них 15 отримано у 2013 р.). Найбільше комп'ютерною технікою забезпечено бібліотеки Донецького ОППО (15 комп'ютерів), КВНЗ „Харківська АНО“ (13 комп'ютерів), Миколаївського ОППО та Рівненського ОППО (кожна має по 12 комп'ютерів);

- загалом у бібліотеках ОППО налічується 102 комп'ютери, 15 сканерів, 21 принтер;

- 98 комп'ютерів у бібліотеках ОППО мають доступ до Інтернету, крім того дванадцять бібліотек

(Волинського ІППО, ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“, Донецького ОППО, ІППО Чернівецької області, Київського ОПОПК, КЗ „Кіровоградський ОППО ім. Василя Сухомлинського“, КВНЗ „Харківська АНО“, Луганського ОППО, Львівського ОППО, Миколаївського ОППО, Тернопільського ОКІППО, Черкаського ОПОПП) використовують WI-FI технології.

До всесвітньої мережі Інтернет підключені усі книгозбірні ОППО, окрім бібліотеки Вінницького ОПОПП та Житомирського ОППО (підключення до Інтернету ними заплановано на поточний рік). Це дозволить зазначеним книгозбірням надавати своїм користувачам вільний доступ до вітчизняного та світового інформаційного простору, а також використовувати бібліографічні, реферативні та повнотекстові БД інших бібліотек (зокрема ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Національної парламентської бібліотеки України, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та ін.).

Власні сторінки на веб-сайтах своїх інститутів мають 18 книгозбірень, а саме: Вінницького ОПОПП, Волинського ІППО, ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“, Закарпатського ІППО, КВНЗ „Харківська АНО“, КВНЗ „Херсонська АНО“, Київського ОПОПК, Кримського РІППО, Луганського ОППО, Львівського ОППО, Миколаївського ОППО, Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського, Рівненського ОППО, Тернопільського ОКІППО, Хмельницького ОППО, Черкаського ОПОПП, ІППО Чернівецької області, Чернігівського ОППО імені К. Д. Ушинського; на стадії

розробки знаходиться сторінка бібліотеки Житомирського ОІППО. Власний сайт розробили бібліотеки Донецького ОІППО, Івано-Франківського ОІППО, ІППО Чернівецької області та Луганського ОІППО. Книгозбірні розміщують на сторінках/сайтах інформацію про традиційні та електронні ресурси своїх бібліотек, портфоліо фахівців книгозбірні, інформаційну та інноваційну діяльність, проведені заходи, а також новини та об'яви. На сьогодні через сторінки/сайти надають доступ до своїх ЕК шість бібліотек ОІППО, а саме: Волинського ІППО, ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“, Донецького ОІППО, ІППО Чернівецької області, Луганського ОІППО та Черкаського ОІПОПП; електронні бібліотеки (ЕБ) функціонують у книгозбірні Донецького ОІППО, ІППО Чернівецької області, КВНЗ „Харківська АНО“, Луганського ОІППО, а також Черкаського ОІПОПП; репозитарій представлено на сайтах бібліотек Донецького ОІППО та Луганського ОІППО; віртуальна довідка функціонує у ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“, а також книгозбірні Донецького ОІППО, ІППО Чернівецької області, Тернопільського ОКІППО.

Таким чином, новітні технології не тільки змінюють склад інформаційних ресурсів бібліотек, але й роблять обслуговування користувачів більш якісним, оперативним та комфортним.

Інформаційна діяльність бібліотек ОІППО упродовж 2012–2013 рр. здійснювалась, як і раніше, з використанням усіх форм та методів колективного та індивідуального обслуговування, у тому числі

інформування в режимі вибіркового розповсюдження інформації (далі ВРІ) про нові надходження літератури з питань педагогіки і психології шляхом підготовки бібліографічних видань (інформаційних та рекомендаційних бібліографічних списків, бібліографічних покажчиків); організації виставок нових надходжень та тематичних виставок літератури до наукових конференцій, нарад, симпозіумів, знаменних дат в галузі освіти; бібліографічних оглядів літератури з актуальних психолого-педагогічних питань тощо.

Так, протягом звітного періоду користувачам бібліотек ОІППО було загалом надано 35 272 бібліографічні довідки (у 2012 р. – 15 567, у 2013 р. – 19 705), з них в автоматизованому режимі 6 565 довідок (у 2012 р. – 3 617, у 2013 р. – 2 948 (323 – через віртуальну довідкову службу). Особливо активно працювали у цьому напрямі бібліотеки Луганського ОІППО (у 2012 р. надано 5 000 довідок), Київського ОІПОПК (2 604 довідки), Миколаївського ОІППО (2 583 довідки) та КВНЗ „Херсонська АНО“ (2 367 довідок).

Крім цього, для повноцінного та високоякісного інформаційного забезпечення користувачів бібліотеками ОІППО упродовж 2013 р. в режимі вибіркового розповсюдження інформації було надано 2 287 індивідуальних та 937 групових повідомлень, проведено 72 Дні спеціаліста (фахівця), 76 Днів інформації, 52 Дні бібліографії, 10 Ярмарок ідей тощо. Для популяризації своїх фондів вищезазначеними книгозбірнями активно організовувались книжкові виставки. Так, бібліотеками ОІППО упродовж 2013 р. було організовано і проведено

207 виставок нових надходжень, 358 тематичних виставок, 184 виставки за профілем діяльності інституту та 63 віртуальні виставки. Представимо бібліотеки, які презентують на своїх сторінках/сайтах підготовлені ними віртуальні виставки. Це книгозбірня Волинського ІППО (10 віртуальних виставок), ОНБІЦ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“ (2 віртуальні виставки), Донецького ОІППО (5), Київського ОІПОПК (2), КВНЗ „Херсонська АНО“ (3), Тернопільського ОКІППО (41).

За результатами аналізу звітних матеріалів, що надійшли від книгозбірень ОІППО у 2013 р., ними було підготовлено 1 176 бібліографічних посібників, а саме: 48 бібліографічних покажчиків, у тому числі 19 покажчиків у електронному вигляді (з них 30 – рекомендаційні, 10 – біобібліографічні, 3 – науково-допоміжні покажчики), 503 рекомендаційні бібліографічні списки, 156 списків нових надходжень, 469 бібліографічних оглядів. На жаль, лише деякі з книгозбірень ОІППО оприлюднюють підготовані бібліографічні посібники на власних сторінках/сайтах. Це наступні бібліотеки: книгозбірня Волинського ІППО (оприлюднює рекомендаційні бібліографічні списки літератури, списки нових надходжень), Київського ОІПОПК (рекомендаційні бібліографічні списки, списки нових надходжень), КВНЗ „Харківська АНО“ (рекомендаційні бібліографічні списки), КВНЗ „Херсонська АНО“ (рекомендаційні бібліографічні списки), Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського (рекомендаційні бібліографічні списки, бібліографічні покажчики).

Аналіз науково-методичного напрямку діяльності бібліотек ОІППО дає підстави стверджувати, що практично всі досліджувані книгозбірні надають науково-методичну підтримку шкільним бібліотекам області. Вона полягає у підготовці методичних рекомендацій (наприклад, „Методичні поради з організації та проведення конкурсу „Шкільна бібліотека“, „Методичні рекомендації щодо підвищення ролі книжки“ (бібліотека Львівського ОІППО); проведенні конференцій, семінарів та „круглих столів“ (наприклад, семінар „Інноваційні технології в роботі шкільної бібліотеки“ (ОНБІЦ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“); семінари „Інноваційні аспекти роботи методичних об'єднань шкільних бібліотекарів“, „Формування інформаційної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів“ (бібліотека Закарпатського ІППО); семінари „Квест як форма роботи з читачами“, „Розвиток творчих здібностей учнів в умовах бібліотеки навчального закладу“, „Конкурси у підвищенні професійної майстерності бібліотекарів ЗНЗ: методичний супровід“, „Використання сучасних інформаційних технологій у роботі бібліотек навчальних закладів Запорізької області“ (бібліотека КЗ „Запорізький ОІППО“); вебінар для методистів з бібліотечних фондів районних, міських методичних кабінетів, центрів „Сучасні інформаційні продукти і послуги бібліотек: орієнтація на сервісність обслуговування“ (бібліотека Київського ОІПОПК); семінар „Шляхи оптимізації методичної діяльності щодо підвищення професійної майстерності шкільних бібліотекарів“ (бібліотека

Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського); семінари „Формування ключових компетентностей учнів на основі інноваційних бібліотечних технологій“, „Шкільна бібліотека – потужний чинник успішної реалізації освітніх стандартів нового покоління“ (бібліотека КВНЗ „Харківська АНО“); семінари „Актуальні завдання управління бібліотекою загальноосвітнього навчального закладу“, „Шкільна бібліотека: інноваційні ідеї для розвитку“ (бібліотека КВНЗ „Херсонська АНО“); семінар „Сучасний бібліотечно-інформаційний центр як інноваційна модель шкільної бібліотеки“ (бібліотека Миколаївського ОППО); семінар „Шкільна бібліотека – інформаційний та виховний центр школи“ (бібліотека Чернігівського ОППО імені К. Д. Ушинського) тощо); організації майстер-класів, тренінгів тощо (наприклад, тренінг „Аналітика“ (бібліотека Житомирського ОППО); майстер-клас „Роль бібліографічної діяльності в системі інформаційно-бібліотечного сервісу та розвитку читання“, майстер-клас „Буктрейлер як новий жанр популяризації книги“ (бібліотека Київського ОПОПК); тренінг щодо впровадження ЄСЦЕОП за результатами експериментальної роботи Полтавської області у рамках Проекту МОНмолодьспорту зі створення єдиної системи електронного обліку навчальної літератури (бібліотека Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського) тощо); інструктивно-методичних нарад, методичних об'єднань тощо (наприклад, інструктивно-методична нарада „Про забезпечення навчальною літературою учнів загальноосвітніх навчальних закладів на 2013–2014 н. р.“

(бібліотека Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського) тощо); розробленні програм та сценаріїв занять з основ інформаційної культури учнів; підготовці лекцій для курсів з підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів області (наприклад, „Облікова робота шкільного бібліотекаря“, „Нормативно-правове забезпечення розвитку бібліотечної справи та бібліотечної системи України“, „Законодавство України „Про працю і соціальний захист“ (бібліотека Вінницького ОПОПП); „Організація доступу читачів до сучасної інформації у бібліотеках, що обслуговують дітей“ (бібліотека ІППО Чернівецької області); „Шкільний бібліотечно-інформаційний центр“ (бібліотека КЗ „Кіровоградський ОППО ім. Василя Сухомлинського“); „Формування та збереження бібліотечних фондів“ (бібліотека Хмельницького ОППО); „Бібліотекознавство“, „Бібліографія“, „Інформаційні технології“ (бібліотека Черкаського ОПОПП) тощо); веденні на сторінці/сайті свого інституту рубрики, присвяченої підвищенню професійного рівня шкільних бібліотекарів (рубрика „На допомогу шкільному бібліотекарю“ на форумі сайта академії з рубрик: Календар знаменних та пам'ятних дат, Інформаційні ресурси, Заходи, Новини, Заробітна плата шкільних бібліотекарів, Читання дітей та підлітків, Інвентаризація бібліотечного фонду, Сценарії для бібліотекарів, Шкільний бібліотечно-інформаційний центр (бібліотека КВНЗ „Харківська АНО“); наданні консультаційно-методичної допомоги; виявленні та

впровадженні у роботу шкільних книгозбірень бібліотечних новацій та ін.

Необхідно зауважити, що з метою надання науково-методичної підтримки бібліотекам ОППО ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського систематично надсилає до їхніх фондів методичні рекомендації, розроблені фахівцями книгозбірні. Це, зокрема: методичні рекомендації „Індексування документів ключовими словами” та „Перевірка бібліотечних фондів”, словник законодавчої та стандартизованої термінології „Інформаційні ресурси” тощо.

Важливим чинником ефективного функціонування будь-якої бібліотеки є її кадри. Під час аналізу кадрового забезпечення бібліотек ОППО враховувались такі показники: кількість працівників зазначених книгозбірень; їхня освіта; досвід роботи.

Станом на 01.01.2014 р. в книгозбірнях ОППО працювало 50 бібліотечних фахівців, з яких бібліотечну освіту мають 52 % (26 працівників), у тому числі повну вищу бібліотечну – 21 особа, базову бібліотечну – 2 особи, навчається – 3 бібліотечні працівники. Істотних змін у порівнянні з 2012 р. у вищезазначених показниках не відбулось. Також не спостерігається у досліджуваних бібліотеках суттєвої плінності кадрів. Про це свідчить той факт, що практично половина їхніх працівників присвятила роботі в досліджуваних установах понад 20 років (23 особи). Від 10 до 20 років в книгозбірнях ОППО працює 10 осіб, до 10-ти років – 14, до 3-х років – 3 особи.

Штат у 6-ти з 23 досліджуваних бібліотек складається з одного працівника (бібліотеки Вінницького ОППОП, Житомирського ОППО, Закарпатського ІППО, КЗ „Запорізький ОППО“, Львівського ОППО, Хмельницького ОППО), у 10-ти бібліотеках – з двох співробітників (бібліотеки Волинського ІППО, ІППО Чернівецької області, Київського ОПОПК, КЗ „Кіровоградський ОППО ім. Василя Сухомлинського“, КВНЗ „Харківська АНО“, Кримського РІППО, Миколаївського ОППО, Одеського ОППО, Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського, Рівненського ОППО), у книгозбірнях КВНЗ „Херсонська АНО”, Луганського ОППО, Тернопільського ОІППО, Черкаського ОПОПІ та Чернігівського ОППО імені К. Д. Ушинського – з 3-х, Донецького ОППО – з 4-х, а у ОНБІЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“ – з 5-ти працівників.

Із введенням у практику роботи книгозбірень ОППО інноваційних технологій, розширенням функціональних обов’язків та ускладненням праці їхніх фахівців, усі категорії працівників цих бібліотек, незважаючи на досвід і стаж роботи, потребують постійного підвищення кваліфікації. Від їхнього професіоналізму, розуміння поставлених перед бібліотекою завдань, вміння вирішувати їх оперативно й раціонально нині залежить не лише якість задоволення інформаційних потреб користувачів, а й успішність трансформації книгозбірень у сучасні бібліотечно-інформаційні центри.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що упродовж 2012–2013 рр. курсову підготовку на базі обласних наукових бібліотек пройшло 23 бібліотечних працівники (у 2012 р. – 5 осіб, у 2013 р. – 17 осіб). У 2012 р. підвищили свій фаховий рівень працівники бібліотек Донецького ОІППО, Івано-Франківського ОІППО, Одеського ОІППО (по 1 особі від бібліотеки), КВНЗ „Херсонська АНО“ (2 особи від бібліотеки); у 2013 р. – фахівці бібліотек Донецького ОІППО, КЗ „Запорізький ОІППО“, ІППО Чернівецької області, КВНЗ „Харківська АНО“, Львівського ОІППО, Миколаївського ОІППО, Хмельницького ОІППО (по 1 особі від бібліотеки), ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“, Рівненського ОІППО, Тернопільського ОКІППО, Черкаського ОІПОПП та Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського (2 особи від бібліотеки).

З метою оволодіння новими знаннями фахівці книгозбірень ОІППО приймають участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, тренінгах, що організовують ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, обласні наукові, дитячі та юнацькі бібліотеки.

На жаль, у порівнянні з 2012 р. забезпечення працівників бібліотек ОІППО фаховою періодикою, що сприяє їхній самоосвіті, суттєво погіршилось. Станом на 01.01.2014 р. бібліотека Київського ОІПОПК передплачувала 8 назв фахових періодичних видань; бібліотеки Волинського ІППО, Донецького ОІППО, Миколаївського ОІППО, Черкаського ОІПОПП – 6 назв; Вінницького ОІПОПП та КЗ „Кіровоградський ОІППО

ім. Василя Сухомлинського“ – 5 назв; Закарпатського ІППО, КЗ „Запорізький ОІППО“, Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського – 4 назви. Три назви фахових періодичних видань передплачувалось бібліотеками КВНЗ „Харківська АНО“, КВНЗ „Херсонська АНО“, Львівського ОІППО, Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського, Рівненського ОІППО; дві назви – книгозбірнями ІППО Чернівецької області, Луганського ОІППО, Тернопільського ОКІППО та Хмельницького ОІППО; одна назва – ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“, а також бібліотеками Житомирського ОІППО та Кримського РІППО. Книгозбірня Одеського ОІППО у 2013 р. не передплачувала жодного фахового періодичного видання.

Одним із варіантів вирішення цієї проблеми є використання фахівцями бібліотек ОІППО онлайнових версій професійних видань з метою систематичного ознайомлення та економії коштів на передплату їхніх паперових аналогів, пошук необхідних матеріалів серед інформаційних ресурсів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (<http://www.dnpgb.gov.ua/>) та інших наукових бібліотек, які є у кожній області України, а також передплата саме тих фахових видань, які є найактуальнішими для них на даний момент.

Отже, аналіз кадрового забезпечення бібліотек ОІППО виявив цілу низку проблем, притаманних усім досліджуваним книгозбірням, серед яких: старіння кадрів; дефіцит працівників з відповідною спеціальною освітою, а також молодих спеціалістів; недосконала

система підвищення кваліфікації бібліотекарів; брак коштів на передплату фахових періодичних видань тощо. А це, своєю чергою, затримує процес трансформації книгозбірень ОІППО у сучасні бібліотечно-інформаційні центри.

ВИСНОВКИ

Упродовж 2012–2013 рр. практично всі бібліотеки ОІППО активно працювали у таких напрямках модернізації своїх книгозбірень, як: формування сторінок і сайтів, акумулювання електронних ресурсів, впровадження у діяльність он-лайн сервісів і послуг та ін. Проте, поряд із позитивними зрушеннями у діяльності досліджуваних книгозбірень, лишається низка проблем, які потребують нагального вирішення. З огляду на це, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як головний координаційний та науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, рекомендує ректорам/директорам ОІППО та завідувачам бібліотек цих установ наступне:

- ✓ збільшити кількість асигнувань на комплектування бібліотечних фондів (у тому числі передплату періодичних видань);
- ✓ сприяти налагодженню та активізації системи книгообміну між освітянськими бібліотеками;
- ✓ використовувати можливості обмінно-резервних фондів ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського та бібліотек інших систем для поповнення власних фондів;

- ✓ завідувачам бібліотек активно використовувати у своїй діяльності основи фандрейзингу як джерело додаткового фінансування бібліотек;
- ✓ підключити книгозбірні Вінницького ОІПОПП та Житомирського ОІППО до мережі Інтернет;
- ✓ придбати САБ ІРБІС (що сприятиме налагодженню корпоративної роботи з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та іншими провідними освітянськими бібліотеками з обміну бібліографічними записами та створення об'єднаних електронних ресурсів) книгозбірням таких ОІППО: Вінницького ОІПОПП, Волинського ІППО, Житомирського ОІППО, КЗ „Запорізький ОІППО“, ІППО Чернівецької області, КВНЗ „Харківська АНО“, КЗ „Кіровоградський ОІППО ім. Василя Сухомлинського“, Луганського ОІППО, Львівського ОІППО, Миколаївського ОІППО, Одеського ОІППО, Рівненського ОІППО, Тернопільського ОІППО, Хмельницького ОІППО, Черкаського ОІПОПП;
- ✓ бібліотекам, що працюють з програмним забезпеченням САБ ІРБІС, долучитись до співпраці у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та бібліотеками мережі щодо обміну аналітичними бібліографічними записами для активізації процесу створення галузевої бази даних „Періодика“ у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та у власних книгозбірнях;
- ✓ створити на сайтах ОІППО власні веб-сторінки чи сайти бібліотекам Житомирського ОІППО, КЗ

„Запорізький ОІППО“, Одеського ОІППО та КЗ „Кіровоградський ОІППО ім. Василя Сухомлинського“;

- ✓ продовжити роботу щодо впровадження і використання на власних веб-сайтах, веб-сторінках нових послуг, зокрема, організацію електронної бібліотеки; електронної доставки документів; обслуговування читачів в режимі віддаленого доступу до баз даних українських та закордонних бібліотек, інформаційних центрів тощо;
- ✓ долучитись до корпоративної співпраці щодо наповнення галузевого сегменту реферативної інформації з питань педагогіки, психології та освіти у загальнодержавній реферативній базі даних „Україніка наукова“ та в УРЖ „Джерело“;
- ✓ використовувати безкоштовний тестовий доступ до повнотекстових БД наукових фахових періодичних видань EBSCO, Institute of Physics Publishing, East view;
- ✓ рекламувати можливості бібліотеки та бібліотечні послуги шляхом використання соціальних мереж;
- ✓ активізувати діяльність щодо розробки інноваційних проектів та участі у грантових програмах;
- ✓ завідувачам бібліотек та керівництву ОІППО, на базі яких вони функціонують, сприяти участі бібліотечних працівників у заходах по підвищенню кваліфікації та забезпечити належні умови для самоосвіти.

1.3.2. Статистична інформація

Таблиця 1. НАЯВНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки ОІППО	Наявність фонду (прим.)												Використання фонду (прим.)		
		Загалом			Книги, брошури			Періодичні видання			Електронні документи					
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст
1.	Вінницького ОІПОПП	27557	28042	+485	-	27887	-	-	-	-	26	37	+11	4668	5730	+1062
2.	Волинського ІППО	43726	44322	+596	43726	44322	+596	-	2	-	-	-	-	64930	66072	+1142
3.	Донецького ОІППО	20092	19548	-544	19306	17403	-1903	466	156	-310	320	1974	+1654	16803	18947	+2144
4.	Житомирського ОІППО	-	42321	-	-	41942	-	-	379	-	-	-	-	-	3728	-
5.	Закарпатського ІППО	22396	24746	+2350	20224	23030	+2806	54	1680	+1626	10	36	+26	26490	19625	-6865
6.	Івано-Франківського ОІППО	26610	-	-	-	-	-	858	-	-	96	-	-	21613	-	-
7.	ІППО Чернівецької області	18000	18340	+340	954	1000	+46	1555	327	-1228	-	-	-	28252	30123	+1871
8.	КВНЗ „Харківська АНО“	34177	37337	+3160	25045	27224	+2179	8957	9933	+976	175	180	+5	20759	22351	+1592
9.	КВНЗ „Херсонська АНО“	42570	44880	+2310	39883	42156	+2273	2128	2340	+212	559	474	-85	79258	89897	+10639
10.	КЗ „Запорізький ОІППО“	84279	68788	-15491	71231	60883	-10348	12916	7731	-5185	132	174	+42	24455	23150	-1305
11.	КЗ „Кіровоградський ОІППО ім. Василя Сухомлинського“	41936	42139	+203	33888	34185	+297	8032	7902	-130	16	52	+36	27891	26889	-1002
12.	Київського ОІПОПК	30796	31683	+887	21492	22550	+1058	9241	9070	-171	63	63	-	109949	147582	+37633
13.	Кримського РІППО	31083	28849	-2234	29832	28819	-1013	1224	792	-432	27	30	+3	21504	21565	+61
14.	Луганського ОІППО	54274	55986	+1712	38108	38531	+423	15212	16501	+1289	600	-	-	43350	12595	-30755
15.	Львівського ОІППО	12610	12900	+290	-	10979	-	-	1921	-	-	87	-	9922	9859	-63
16.	Миколаївського ОІППО	37639	40047	+2408	35518	36614	+1096	1982	3494	+1512	-	-	-	49841	48215	-1626
17.	Одеського ОІУВ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1750	-
18.	ОНБІЗ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“	47108	39594	-7514	43251	33000	-10251	3669	6480	+2811	188	190	+2	170192	170258	+66
19.	Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського	30216	31023	+807	29956	30869	+913	-	-	-	168	154	-14	26787	18366	-8421
20.	Рівненського ОІППО	48139	44504	-3635	30055	24371	-5684	17809	19855	+2046	278	278	-	34291	35421	+1130
21.	Сумського ОІППО	30991	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4800	-	-
22.	Тернопільського ОІППО	29693	30134	+441	26909	27248	+339	2784	2886	+102	-	-	-	51541	47509	-4032
23.	Хмельницького ОІППО	35268	35770	+502	34524	-	-	730	-	-	14	-	-	48075	47870	-205
24.	Черкаського ОІПОПП	38776	39812	+1036	38731	39767	+1036	-	-	-	41	45	+4	30916	31060	+144
25.	Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського	57206	57841	+635	44129	47652	+3523	10056	11093	+1037	-	-	-	28804	25737	-3067
	Загалом:	845142	818606	-26536	626762	660432	+33670	97674	102542	+4868	2713	3774	+1061	945091	924299	-20792

Таблиця 2. **КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ. ВІДНОСНІ ПОКАЗНИКИ** (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки ОППО	Користувачі			Відвідування						Відносні показники			
		За ЄРК			Кількість відвідувань			В т.ч. віртуальних відвідувань			Оберта-ність	Книгоза-безпече-ність	Читаність	Відвіду-ваність
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст				
1.	Вінницького ОПОПП	252	249	-3	2050	2548	+498	-	-	-	0,2	112	23,0	10,2
2.	Волинського ІППО	2867	2961	+94	104746	251822	+147076	88088	234695	+146607	1,5	15,0	22,3	5,8
3.	Донецького ОППО	11674	9496	-2178	11674	22953	+11279	3274	12866	+9592	1	2,0	2	2,4
4.	Житомирського ОППО	-	1274	-	-	3817	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Закарпатського ІППО	3836	3440	-396	14917	14560	-357	-	-	-	0,9	6,7	5,7	4,2
6.	Івано-Франківського ОППО	1013	-	-	1785	-	-	302	-	-	-	-	-	-
7.	ІППО Чернівецької області	4653	2150	-2503	4653	4788	+135	524	550	+26	1,6	8,5	14	2,2
8.	КВНЗ „Харківська АНО“	815	926	+111	131324	529355	+398031	128409	525731	+397322	0,6	10,3	24,1	3,9
9.	КВНЗ „Херсонська АНО“	2438	2449	+11	23280	24375	+1095	156	-	-	2	18,3	36,7	9,9
10.	КЗ „Запорізький ОППО“	3993	4020	+27	6054	6250	+196	-	-	-	0,4	17,1	5,7	1,5
11.	КЗ „Кіровоградський ОППО ім. Василя Сухомлинського“	2153	3237	+1084	3502	7448	+3946	-	-	-	0,5	13,0	8,3	2,3
12.	Київського ОПОПК	5646	5774	+128	53754	56651	+2897	31183	33467	+2284	4,6	5,5	25,5	4
13.	Кримського РІППО	852	853	+1	3510	3533	+23	-	-	-	0,7	33,8	25,3	4,2
14.	Луганського ОППО	5182	2438	-2744	17880	6664	-11216	-	-	-	0,3	23,0	5,2	2,7
15.	Львівського ОППО	1193	1247	+54	2563	2407	-156	-	-	-	0,7	10,3	7,9	2
16.	Миколаївського ОППО	3324	3187	-137	8672	5996	-2676	-	-	-	1,2	12,6	15,1	1,9
17.	Одеського ОІУВ	3289	834	-2455	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18.	ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОППО“	7157	9366	+2209	11607	12783	+1176	150	3002	+2852	4,3	5,5	23,7	1,8
19.	Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського	5370	3854	-1516	14772	4522	-10250	52	-	-	0,6	8	4,8	1,2
20.	Рівненського ОППО	2899	2703	-196	34788	27841	-6947	-	-	-	0,8	16,5	13,1	10,3
21.	Сумського ОППО	328	-	-	800	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	Тернопільського ОКІППО	6509	6091	-418	36700	32770	-3930	-	-	-	1,6	4,9	7,8	5
23.	Хмельницького ОППО	4500	4400	-100	17200	18000	+800	-	-	-	4	8	10	4
24.	Черкаського ОПОПП	1283	1879	+596	27302	24636	-2666	19143	16297	-2846	0,8	21,2	16,5	4,4
25.	Чернігівського ОППО імені К. Д. Ушинського	758	895	+137	5563	5687	+124	-	-	-	0,5	64,6	28,8	6,4
	Загалом:	81984	73723	-8261	539096	1069406	+530310	271281	826608	+555327	1,4	19,7	15,5	4,3

Таблиця 3. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки ОІППО	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представлен- ня в мережі Інтернет	Наявність на сайті ЕК	Наявність на сайті ЕБ	Наявність на сайті репозитарію
		Кількість комп'юте рів	Кількість АРМ		К-сть, що мають доступ до мережі Інтернет		Обсяг власних БД	З них записів у ЕК	Введено записів за звітний рік				
			Для співробіт- ників	Для користу- вачів									
1.	Вінницького ОІПОПП	1				ACCESS	3100	-	-	сторінка			
2.	Волинського ІППО	4	2	2	4	власна	17366	17366	3307	сторінка	+		
3.	Донецького ОІППО	15		3	8	ІРБІС	2700	1200	800	сторінка	+	+	
4.	Житомирського ОІППО	-	3	12	15	-	-	-	-		+		+
5.	Закарпатського ІППО	1				ІРБІС	580	-	230	сторінка			
6.	Івано-Франківського ОІППО	2	1		1	„Бібліотек	-	23567	3813	сайт			
7.	ІППО Чернівецької області	2	1	3	6	MARK-	2064	-	-	сайт		+	
8.	КВНЗ „Харківська АНО“	11				власна	5505	5505	838	сторінка		+	
9.	КВНЗ „Херсонська АНО“	2	1	1	2	ІРБІС	41526	38172	8640	сторінка	+		
10.	КЗ „Запорізький ОІППО“	7	1		1	-	-	-	-				
11.	КЗ „Кіровоградський ОІППО ім. Василя Сухомлинського“	2	1		1	-	-	-	-	сторінка			
12.	Київського ОІПОПК	1	2	11	13	ІРБІС	14798	14798	4040	сторінка			
13.	Кримського РІППО	1	2	1	2	ІРБІС	144	144	-	сторінка			
14.	Луганського ОІППО	4	1		1	-	-	-	-			+	
15.	Львівського ОІППО	2			4	MARK-	-	-	-	сторінка	+		+
16.	Миколаївського ОІППО	12	1	2	3	-	-	-	-				
17.	Одеського ОІУВ	1			12	-	-	-	-				
18.	ОНБІЦ КЗ „Дніпропет- ровський ОІППО“	5			1	ІРБІС 64/128	-	-	-	сайт			
19.	Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського	1	1		1	ІРБІС	1500	1876	500	сторінка			
20.	Рівненського ОІППО	12			12	-	-	-	-	сторінка			
21.	Сумського ОІППО	4				-	-	-	-				
22.	Тернопільського ОІППО	1	3	1	4	власна	16123	-	-	сторінка			
23.	Хмельницького ОІППО	1			1	Шкільна б-	4810	-	570	сторінка			
24.	Черкаського ОІПОПП	5	1		5	Славути	12600	12600	1800	сторінка	+	+	
25.	Чернігівського ОІППО ім. К. Д. Ушинського	4	1	1	1	ІРБІС				сторінка			

	Загалом:	101	22	37	98	ІРБІС –7, інша – 5, власна -5	119716	115228	24538	сторінка – 18, сайт - 3	6	5	2
--	----------	-----	----	----	----	-------------------------------------	--------	--------	-------	----------------------------	---	---	---

Таблиця 4. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

№	Назва бібліотеки ОІППО	Кількість бібліотечних працівників		За освітою				За стажем роботи				К-сть працівників, що працюють на повну ставку	
				Повна вища	У т. ч. бібліотечна	Базова вища	У т. ч. бібліотечна	До 3-х років	До 10-ти років	До 20-ти років	Понад 20 років		
		2012	2013									2012	2013
1.	Вінницького ОІПОПП	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1
2.	Волинського ІППО	2	2	1	1	-	-	-	1	-	1	2	2
3.	Донецького ОІППО	4	4	4	2	-	1	-	1	-	3	4	4
4.	Житомирського ОІППО	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1
5.	Закарпатського ІППО	1	1	1	1	-	-	-	-	-	1	1	1
6.	Івано-Франківського ОІППО	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
7.	ІППО Чернівецької області	2	2	2	-	-	-	-	2	-	-	2	2
8.	КВНЗ „Харківська АНО“	2	2	1	1	-	-	-	-	1	1	2	2
9.	КВНЗ „Херсонська АНО“	3	3	3	1	-	-	-	-	1	2	3	3
10.	КЗ „Запорізький ОІППО“	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1
11.	КЗ „Кіровоградський ОІППО ім. Василя Сухомлинського“	2	2	2	1	-	-	-	1	1	-	2	2
12.	Київського ОІПОПК	2	2	1	1	-	-	-	-	1	1	2	2
13.	Кримського РІППО	2	2	2	1	-	-	-	1	-	1	2	2
14.	Луганського ОІППО	4	3	2	-	-	-	-	2	-	1	4	3
15.	Львівського ОІППО	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1
16.	Миколаївського ОІППО	2	2	1	1	1	1	-	-	-	2	2	2
17.	Одеського ОІУВ	2	2	2	-	-	-	-	1	1	-	2	2
18.	ОНБЦ КЗ „Дніпропетровський ОІППО“	5	5	4	2	-	-	1	1	1	2	5	5
19.	Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського	2	2	2	1	-	-	-	-	1	1	1	-
20.	Рівненського ОІППО	2	2	2	2	-	-	-	-	-	2	2	2
21.	Сумського ОІППО	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
22.	Тернопільського ОКІППО	2	3	3	1	-	-	-	2	-	1	2	3
23.	Хмельницького ОІППО	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-	2	1
24.	Черкаського ОІПОПП	3	3	3	3	-	-	-	1	1	1	2	2
25.	Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського	3	3	3	2	-	-	1	-	-	2	1	1
	Загалом:	53	50	44	21	1	2	3	14	10	23	49	45

1.4. Бібліотеки вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації педагогічного та інженерно-педагогічного профілів

1.4.1. Аналітична інформація

Бібліотека вищого навчального закладу розглядається як соціальна інституція, відмінною особливістю якої є взаємозв'язок із системою вищої освіти, а основними типологічними ознаками – безпосередня включеність у структуру і систему комунікацій ВНЗ та проблемна орієнтація ресурсів на задоволення інформаційних потреб професорсько-викладацького складу і студентів.

Станом на 01.01.2014 р. до мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України входять 39 книгозбірень ВНЗ III-IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів.

У збірнику проаналізовано діяльність 36 бібліотек ВНЗ III-IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів (далі – бібліотеки ВНЗ), які надіслали до ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського звітні документи за 2013 р., зокрема 23 педагогічних і гуманітарно-педагогічних та 3 гуманітарних і 10 класичних університетів, в структурі яких є педагогічні факультети.

Одним з головних завдань бібліотек вищих навчальних закладів є інформаційна підтримка навчального й виховного процесу через формування єдиного науково-інформаційного простору, створення повноцінних інформаційних ресурсів.

Станом на 01.01.2014 р. загальний документний фонд бібліотек ВНЗ налічує близько 18,7 млн прим. Найбільшими за обсягами є фонди бібліотек таких ВНЗ: НПУ ім. М. П. Драгоманова – понад 1,2 млн прим., Ніжинського ДУ ім. М. Гоголя – понад 983 тис. прим., Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка – понад 982 тис. прим. та Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка – понад 966 тис. прим.

Аналіз статистичних документів дає підстави стверджувати, що за видовим складом сукупний фонд бібліотек ВНЗ у 2013 році розподіляється так: 84,5 % становлять книги та брошури (понад 15 млн прим.), 11 % – періодичні видання (понад 2 млн прим.), варто зазначити, що у порівнянні з минулим роком вдвічі збільшилась кількість електронних видань і становить понад 66 тис. прим., проте це лише 0,4 % від загальної кількості документів, інші види документів – 4,1 % (близько 1 млн прим.).

За результатами аналізу документів за цільовим призначенням обсяг навчальних видань становить 48,3 % (понад 9 млн прим.), з них в електронному форматі – 0,3 % (близько 30,8 тис. прим., що вдвічі більше від минулорічних показників), наукових – 25,3 % (понад 4,7 млн прим.), літературно-художніх – 29,4 % (понад 5,5 млн прим.), рідкісних та цінних – 0,7 % (близько 122 тис.

прим.). Найбільший фонд навчальних видань в бібліотеках ВНЗ: Української ІПА (понад 639 тис. прим.), Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка (понад 574 тис. прим.) та Національного ПУ ім. М. П. Драгоманова (понад 546 тис. прим.). Найбільші колекції рідкісних та цінних видань мають: НБ Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка – близько 26 тис. од. зберігання, НБ Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка – понад 21 тис. од. зберігання та бібліотека ім. академіка М. О. Лавровського Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя – понад 13 тис. од. зберігання.

Кількість документів, що надійшли до бібліотек ВНЗ у звітному році, становить понад 263 тис. прим., що на 12 тис. прим. менше, ніж у 2012 р. Приріст фонду щороку становить близько 1,5 %. Варто зазначити, що середній показник надходження документів до однієї бібліотеки з року в рік зменшується, так у 2011 р. він становив 7927 прим., в 2012 р. – 7631 прим., а в 2013 р. – 7299 прим. Як і в минулому році найбільшу кількість документів отримали бібліотеки: Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (22,5 тис. прим.), Української ІПА (16,3 тис. прим.) та Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького (15,9 тис. прим.). Порівняно з попереднім роком істотно збільшилось надходження літератури до бібліотек Південноукраїнського НПУ ім. К. Д. Ушинського (19,7 тис. прим.) та Херсонського ДУ (11,2 тис. прим.). Значно зменшилось надходження документів до фондів бібліотек Житомирського ДУ ім. І. Франка (6,5 тис. прим.) та Бердянського ДПУ (3,6 тис. прим.).

Аналіз основних джерел комплектування фондів бібліотек ВНЗ свідчить – щорічне зменшення фінансування призвело до того, що найбільшу кількість документів надійшло за рахунок дарунків фізичних та юридичних осіб 26,3 % (близько 69,1 тис. прим.). На активну роботу в цьому напрямку вказують показники бібліотек Херсонського ДУ (8,4 тис. прим.), Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (4,9 тис. прим.), Уманського ДПУ ім. П. Тичини (4,8 тис. прим.).

Показник надходження документів за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів навчальних закладів зменшився і становить 20 % (понад 52,6 тис. прим.) від загальної кількості надходжень, а в 2012 р. він становив 27 % (понад 74 тис. прим.). Впродовж 2013 р. за ці кошти на комплектування фондів найкраще були профінансовані книгозбірні Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (11,7 тис. прим.) та РВНЗ „Кримський ГУ” (4,3 тис. прим.).

Зменшення фінансування вплинуло й ще на один показник надходження документів – це поповнення фондів бібліотек за рахунок редакційних структур навчальних закладів. Так, у 2012 р. цей показник становив 13 % (понад 36 тис. прим.), а в 2013 р. 9,5 % (24,9 тис. прим.). Аналіз статистичних звітів показав, що добре налагоджена робота в даному напрямку в бібліотеках Української ІПА, Луганського НУ ім. Т. Шевченка та Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка.

Значна кількість документів надходить щороку за рахунок повернення користувачами літератури взамін загубленої, у 2013 р. цей показник майже не змінився і

становить 6,7 % (17,5 тис. прим.). Аналіз джерел надходження документів показав, що зберігається тенденція щодо зменшення поповнення фондів бібліотек ВНЗ за рахунок використання обмінно-резервних фондів, так у 2011 р. цей показник становив 2,7 %, в 2012 лише 1,8 %, а в 2013 1,3 % від загальної кількості надходжень.

Як свідчать статистичні таблиці щодо надходження документів за галузями знань, у 2013 р. під час комплектування фондів перевага надавалась літературі з психолого-педагогічних питань, цей показник становить 21,5 % (понад 56,6 тис. прим.) та документам з суспільних наук – 13,1 % (понад 34,3 тис. прим.). Як і в попередні роки, в бібліотеки ВНЗ надійшла значна кількість документів з питань літературознавства і мовознавства – 9,6 % (понад 25,4 тис. прим.) та природничих наук 6,6 % (близько 17,3 тис. прим.). Показник надходження документів з питань бібліотекознавства та бібліографознавства не змінився і становить 0,5 % (1,3 тис. прим.).

Також в 2013 р. незмінним залишився показник надходження документів за видовим складом – перевага, як завжди, надавалась книгам та брошурам 63 % (близько 160 тис. прим.).

Періодичні видання становлять 19,3 % (понад 51 тис. прим.). Середній показник надходження періодики у 2013 р. становить 167 назв, це на 4 більше порівнянно з попереднім роком. Лідерами з передплати періодичних видань є бібліотеки РВНЗ „Кримський ДПУ” – 352 назви, НПУ ім. М. П. Драгоманова – 348 назв, Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка – 303 назви та

РВНЗ „Кримський ГУ” – 300 назв. Найнижчі показники передплати, як і в попередньому році, – в бібліотеці Маріупольського ДУ (лише 8 назв).

Відсоток надходження аудіовізуальних та електронних документів до фондів книгозбірень ВНЗ у 2013 році становить 6,6 % (понад 17,3 тис. прим.), що свідчить про покращення роботи, оскільки у 2012 р. цей показник становив 1,3% (3,7 тис. прим.).

Аналіз надходження документів за типами свідчить, що основну частину становить навчальна література, а саме 46,3 % від загальної кількості надходження документів (близько 122 тис. прим.), з них в електронному форматі 3,7 % (4,5 тис. прим.). Найбільша кількість навчальних видань, як і в минулому році, надійшла в бібліотеку Української ІПА (12,2 тис. прим.). В бібліотеки Уманського ДПУ ім. П. Тичини, Херсонського ДУ та Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника надійшло по 6 тис. прим. навчальної літератури. Значно збільшилось впродовж 2013 року надходження наукових документів, так у 2012 р. їх надійшло понад 76,1 тис. прим., що становило 28 % від загальної кількості надходжень, а в звітному році вже близько 102 тис. прим. (38,7 %). Поповненню фондів науковою літературою надали перевагу бібліотеки Південноукраїнського НПУ ім. К. Д. Ушинського (16,3 тис. прим.), Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (11,8 тис. прим.), Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького (8,4 тис. прим.). Варто зазначити, що до фондів бібліотек ВНЗ щороку надходять рідкісні та цінні документи, ось і в 2013 р. цей показник становить 3,4 тис. прим. Значно

поповнився фонд рідкісними та цінними документами в бібліотеці Луганського НУ ім. Т. Шевченка (2834 прим.).

Як і в попередні роки, понад 74 % документів (195 тис. прим.), що надійшли до бібліотечних фондів, видано українською мовою.

Кількість документів, які щороку вибувають з фондів бібліотек ВНЗ, становить 1,2–1,4 % від загального обсягу бібліотечного фонду. У 2013 р. з фондів бібліотек ВНЗ було вилучено понад 189 тис. прим. документів, якщо порівнювати з минулим роком, то це менше на 65 тис. прим.

Отже, здійснений аналіз надходження документів до бібліотечних фондів книгозбірень ВНЗ дав підстави зазначити, що найгострішою проблемою у формуванні фондів залишається недостатнє фінансування. Проте варто зауважити, що є й позитивна динаміка – збільшення надходження електронних документів.

Впродовж року бібліотеки ВНЗ здійснювали комплексне інформаційне та бібліотечно-бібліографічне обслуговування користувачів. У зв'язку із впровадженням у повсякденну практику нових інформаційних технологій відбувається стрімкий перехід реальних читачів у віртуальний світ, що, безумовно, позначається на роботі бібліотеки, яка в значній мірі зазнає спаду читачької активності. Зі звітних документів бачимо, що виникає гостра проблема збереження контингенту користувачів у сучасних умовах роботи бібліотек, оскільки, як і в попередньому році, спостерігається тенденція щодо їх зменшення. За звітний рік бібліотеками ВНЗ за єдиним реєстраційним обліком

обслужено 267612 користувачі, що на 8272 менше порівняно з минулим роком. Найчисельнішою категорією користувачів є студенти 82,2 % (близько 220 тис. осіб), професорсько-викладацький склад становить 5,2 % (14 тис. осіб) від загальної кількості користувачів. Варто зазначити, що на відміну від минулого року, майже 92 % викладачів є користувачами бібліотек вузів, в яких вони працюють. У 2012 р. цей показник становив лише 61 %.

Впродовж 2013 р. кількість відвідувань збільшилась на 900 тис. і становить понад 9 млн., проте показник віртуальних відвідувань навпаки зменшився і налічує близько 1,5 млн., це на 200 тис. менше від минулорічного показника.

Показник кількості документовидачі також щороку зменшується, так у 2012 р. він становив близько 18,4 млн примірників, а в 2013 р. близько 17,5 млн прим. Значно зменшилась кількість документовидачі в бібліотеках ВНЗ Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка (- 409 тис. прим.) та Луганського НУ ім. Т. Шевченка (- 163 тис. прим.). Необхідно зазначити, що в статистичних звітах 13 бібліотек ВНЗ цей показник збільшився. Вже кілька років поспіль мають найвищі показники документовидачі бібліотеки Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка та Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського – понад 1 млн документів.

Частка документів з психолого-педагогічних питань у загальних обсягах використаного інформаційного ресурсу в 2013 р. зросла до 30 %

(близько 5,3 млн прим.), у 2012 р. вона становила близько 22 % (понад 3,9 млн прим.).

З метою найбільш оперативного виконання запитів користувачів та забезпечення їх відсутніми у фондах бібліотек ВНЗ документами застосовується замовлення літератури через систему МБА. Проте використання службою МБА традиційних методів доставки документів вже не забезпечує потрібної оперативності. Не заперечуючи повністю значення традиційних технологій, необхідно зазначити, що на сьогодні на перше місце в міжбібліотечному обміні документами вийшли електронні технології, а саме – електронна доставка документів (ЕДД). Аналіз статистичних даних дає підстави стверджувати, що кількість абонентів МБА в бібліотеках ВНЗ порівняно з минулим роком збільшилась на 84 і становить 320, кількість виданих документів іншим бібліотекам суттєво не змінилась – 757 прим., проте кількість отриманих документів збільшилась на 630 і становить 2639 прим. Найактивніше користуються МБА бібліотеки ВНЗ: НПУ ім. М. П. Драгоманова (112 абонентів, отримано 193 документ, видано іншим бібліотекам 259 документів) та Уманського ДПУ ім. П. Тичини (60 абонентів, отримано 28 документів, видано іншим бібліотекам 380 документів. 14 книгозбірень відомостей щодо користування МБА не надали. Починаючи з 2013 р., у форми статистичної звітності додано відомості щодо використання в книгозбірнях ЕДД. Інформацію щодо даного питання надало 11 бібліотек ВНЗ, з якої випливає, що 9 книгозбірень надають цю послугу безкоштовно, а 2

книгозбірні платно. Кількість дистантних користувачів становила 166, було отримано 740 on-line замовлень, відправлено 1664 електронних документи та отримано 1066 документів. Варто зауважити, що співіснування традиційних і сучасних методів доставки документів сприяє оперативності, надійності, повноті та якості обслуговування споживачів інформації.

Аналіз бібліографічної діяльності бібліотек ВНЗ свідчить, що впродовж 2013 р. користувачам бібліотек ВНЗ надано понад 547 тис. бібліографічних довідок, а це на 99 тис. більше порівняно з минулим роком, проте кількість довідок, наданих в автоматизованому режимі, зменшилась на 4 тис. і становить 90,8 тис. Починаючи з 2013 р., у форми статистичної звітності додано відомості щодо кількості довідок, наданих віртуальною довідковою службою. Цей показник становить близько 2,5 тис. (13 бібліотек ВНЗ надало інформацію щодо даного питання).

Невід’ємною складовою довідково-бібліографічної діяльності книгозбірень є підготовка власної бібліографічної продукції. Результати аналізу звітних матеріалів свідчать, що в 2013 р. бібліотеки ВНЗ активізували свою діяльність щодо підготовки власної бібліографічної продукції. Так, впродовж 2012 р. було підготовлено 124 документи, а в звітному році їхня кількість збільшилась на 133 і становить 257 покажчиків, з яких 148 в електронному форматі. Впродовж 2013 р. свою друковану продукцію 9у кількості 22 прим.) до ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського надіслали 12 бібліотек ВНЗ: Кременецького ОГПІ ім. Т. Шевченка та Української ІПА по 4 назви, Хмельницької ГПА – 3

назви, НПУ ім. М. П. Драгоманова та Маріупольського ДУ по 2 назви, Глухівського НПУ ім. О. П. Довженка, Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка, Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка, Київського університету ім. Б. Грінченка, Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка, Херсонського ДУ та Хмельницького НУ по 1 назві. Варто зазначити, що надання всіма бібліотеками ВНЗ обов'язкового примірника, підготовленої ними бібліографічної продукції, сприятиме формуванню у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського повноцінного галузевого сегменту інформаційних ресурсів. Інформація про власну видавничу продукцію розміщена вже на 25 сайтах (сторінках) (18 в 2012 р.) книгозбірень ВНЗ, а повні тексти видань бібліотеки на 20 (16 у 2012 р.) сайтах.

Працівники бібліотек ВНЗ приділяють значну увагу виховній і культурно-просвітницькій роботі. Найбільш поширеними наочними формами роботи книгозбірень є організація як самостійних виставок, так і зустрічей в складі комплексних заходів – днів інформації, днів кафедр, днів бібліографії, наукових конференцій, круглих столів, презентацій тощо. Впродовж 2013 р. бібліотеками ВНЗ було організовано 6682 виставок, що на 545 більше порівняно з минулим роком. Тематичні виставки становлять 47 % (3144) від загальної кількості організованих виставок, на другому місці виставки, присвячені профілю діяльності ВНЗ, їхня кількість становить 34 % (2246), виставки нових надходжень складають 16 % (1065). Варто зазначити, що кількість

віртуальних виставок щороку зростає, так у 2012 р. цей показник становив 2 % (126), а в 2013 р. – 3% (227).

Для якісного обслуговування користувачів та задоволення їх запитів значну роль відіграє досконала інформаційно-пошукова система бібліотеки. Користувачі бібліотек здійснюють пошук інформації, використовуючи як традиційний довідково-бібліографічний апарат, так і електронний каталог, бази даних тощо. З метою отримання повнішої інформації про діяльність бібліотек ВНЗ зі створення власних електронних ресурсів та організації доступу до світової й вітчизняної наукової інформації в електронному вигляді, починаючи з 2013 р., в статистичні форми звітності внесено відповідні відомості, аналіз яких свідчить, що загальна кількість баз даних в бібліотеках ВНЗ становить 366, з них 25 повнотекстових. Впродовж 2013 р. 11 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів (в 2012 р. цей показник становив 5 бібліотек) придбали та передплатили 42 БД провідних світових постачальників інформації. Також на сайтах 21 (11 в 2012 р.) книгозбірні проводились тестові випробування популярних у світі баз даних та видавничих пакетів (98).

На початок 2014 р. загальний обсяг власних баз даних (бібліографічних і повнотекстових) у бібліотеках ВНЗ становив близько 6,7 млн записів. Загальний обсяг ЕК бібліотек ВНЗ становить понад 5,7 млн записів. Найбільші за кількістю бібліографічних записів ЕК залишаються в бібліотеках ВНЗ: НПУ ім. М. П. Драгоманова (понад 652 тис. записів),

Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка (понад 489 тис. записів) та Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка (понад 485 тис. записів). Кількість звернень до ЕК впродовж року становила понад 45,7 млн. Найчастіше користувачі звертались до ЕК бібліотек НПУ ім. М. П. Драгоманова, Ніжинського ДУ ім. М. Гоголя та Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького. Варто зазначити, що серед бібліотек ВНЗ III-IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів лише бібліотека Горлівського інституту іноземних мов Донбаського ДПУ не має ЕК.

Сучасна вузівська бібліотека – доступний, прозорий заклад із гнучкою структурою та організацією обслуговування, технічно обладнаний, який для формування інформаційного поля використовує новітні технології, так в 31 бібліотеці (6 в 2012 р.) ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів для користувачів організований безкоштовний доступ до ресурсів Інтернету з використанням технології Wi-Fi. Комп’ютерний парк книгозбірень у 2013 р. збільшився на 79 і становить 1311 од. Найбільша кількість комп’ютерної техніки була придбана в бібліотеки ВНЗ Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського 49 од. та Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького 19 од. У 2013 р. збільшилась кількість автоматизованих робочих місць, для працівників бібліотек ВНЗ на 42 і становить 647, а для користувачів на 110 і становить 651. Наявність локальної мережі та АБІС, яка дає змогу автоматизувати всі основні бібліотечні процеси та надає можливість комунікативного обміну інформацією, є невід’ємною складовою сучасного обслуговування. Програмне

забезпечення мають 35 бібліотек, з них в САБ ІРБІС працює 13, „УФД/Бібліотека” в 18, „UNILIB” в 2, 1 бібліотека працює в „Політек-Софт”, 1 бібліотека із власним програмним забезпеченням. Бібліотека Київського університету ім. Б. Грінченка в 2013 р. почала працювати в САБ ІРБІС. Потребує програмного забезпечення бібліотека Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ „Донбаський ДПУ”.

Один з основних етапів інформатизації бібліотеки – підключення до мережі Інтернет, певна об’єктивна необхідність для оперативного й повного інформаційного забезпечення користувачів. Однак якщо бібліотека користується лише тією інформацією, яку пропонують інші користувачі мережі, то вона стає пасивним учасником інтернет-ринку. Сучасна бібліотека ВНЗ здатна й повинна сама пропонувати свої ресурси через Інтернет, стаючи активним учасником інформаційного ринку. Аналіз представництва бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів в мережі Інтернет дає підстави стверджувати, що з 36 книгозбірень 16 мають власні сайти, 19 – сторінку на сайті ВНЗ, на сайті Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка представлено лише бібліотеку „Рідкісна книга”. Моніторинг сайтів (сторінок) бібліотек ВНЗ на їх відповідність інформаційним потребам користувачів та представленням на них електронних інформаційних ресурсів виявив наступне: на сайтах (сторінках) 24 книгозбірень розміщено електронний каталог, проте вільний доступ надається на сайтах 21 бібліотеки, решта – в локальній мережі вишу.

Створення та повноцінне використання електронних архівів наукових публікацій, забезпечення цілодобового доступу користувачів до електронних каталогів та бібліотек, використання технологій електронного обслуговування та навчання, оперативне висвітлення подій життя закладу на сайті бібліотеки – найактуальніші завдання для бібліотек ВНЗ. Сьогодні на своїх сайтах електронну бібліотеку мають 11 книгозбірень (7 в 2012 р.), репозитарії наукових праць викладачів та студентів ВНЗ сформовано на 10 сайтах.

За останні роки акцент у діяльності бібліотек ВНЗ було зроблено на створення віртуальних сервісів та служб. Віртуальний бібліотечний доступ забезпечує максимум комфортності користувачам та розширення форм обслуговування. Так, використання сервісів „Віртуальна бібліографічна довідка”, та „Віртуальна довідка” на 17 сайтах (сторінках) бібліотек ВНЗ (15 у 2012 р.) сприяє значному розширенню тематики читачьких запитів та підвищенню рівня їх задоволення. Актуальність існування віртуальних довідкових служб очевидна – вони забезпечують оперативність отримання інформації для користувача бібліотеки, а завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій доповнюють традиційні засоби обслуговування читачів.

Однією з основних тенденцій розвитку сучасної бібліотечної справи є готовність бібліотекарів впроваджувати інноваційні форми та методи роботи. Сьогодні бібліотекар – це аналітик, який вміє здійснювати пошук та оцінювати якість інформаційних ресурсів із врахуванням потреб користувачів,

інформаційний посередник в системі електронних документальних комунікацій, спеціаліст у галузі соціальних комунікативних технологій. Аналіз статистичних даних кадрового складу дає підстави стверджувати, що впродовж 2013 р. кількість працівників у бібліотеках ВНЗ зменшилась на 52 особи і становить 1231. Із загальної кількості працівників фахову освіту мають лише 39 % – 484 особи. Показники кадрового забезпечення за стажем роботи свідчать про те, що переважна кількість бібліотечних працівників в книгозбірнях ВНЗ мають стаж роботи понад 20 років, а саме 43 % (528 осіб), до 20 років стажу – 25 % (310 осіб), до 10 років – 23 % (279 осіб), до 3 років – 9 % (113 осіб).

Набуває особливої актуальності питання підвищення кваліфікації кадрів усіх рівнів, оскільки впродовж 2013 р., як і в минулому році, лише 9 % (110 працівників) підвищили свій фаховий рівень, тому керівникам бібліотек ВНЗ необхідно сформувати систему безперервної бібліотечної освіти, яка характеризувалась би якісними результатами. Для вирішення цієї проблеми існує ціла низка універсальних методів навчання: лекція, семінар, семінар-практикум, практичне заняття, стажування, консультація, екскурсія, ділова гра, майстер-клас тощо. Новою і надзвичайно важливою формою для системи підвищення кваліфікації є введення у практику дистанційного навчання.

Аналіз стану кадрового забезпечення бібліотек ВНЗ окреслив низку проблем, характерних для всіх книгозбірень, а саме: сукупні знання, вміння та навички

працівників бібліотек сьогодні явно відстають від динамічних інформаційних комунікацій і далеко не завжди відповідають новим завданням реформування галузі; професійної перепідготовки потребують 60 % бібліотечного колективу, які не мають бібліотечної освіти, але більшість з них не можуть пройти цю форму навчання через відсутність необхідної освітньої інфраструктури і фінансових засобів.

ВИСНОВКИ

З метою європейського рівня якості обслуговування користувачів і доступу до знань, підвищення ефективності використання традиційних і електронних ресурсів для задоволення сучасних інформаційно-комунікаційних потреб суспільства ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як координаційний і методичний центр мережі освітянських бібліотек України рекомендує бібліотекам ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів :

✓ продовжити діяльність бібліотек ВНЗ щодо формування єдиного галузевого інформаційного ресурсу

на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського для забезпечення фахових потреб науковців і практиків у галузі освіти;

✓ посилити інноваційну складову у бібліотечно-інформаційному обслуговуванні користувачів;

✓ упроваджувати систему онлайн послуг;

✓ надавати доступ до своїх електронних ресурсів, електронних каталогів, вторинної продукції через Інтернет;

✓ продовжити роботу з впровадження у практику діяльності бібліотек ВНЗ інноваційного досвіду роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідних бібліотек мережі щодо корпоративної співпраці;

✓ активно рекламувати бібліотеки як сучасні інформаційні центри, популяризувати бібліотечно-інформаційні ресурси і послуги у мережевому середовищі;

✓ активізувати вступ бібліотек до УБА та участі у її проектах.

1.4.2. Статистична інформація

Таблиця І. ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки ВНЗ	Наявність фонду (прим.)												Використання фонду (прим.)		
		Загалом			Книги, брошури			Періодичні видання			Електронні видання			2012	2013	Ріст
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст			
1.	Бердянського ДПУ	257699	259298	+1599	248308	246719	-1589	195	9447		481	90	-391	309601	317206	7695
2.	Вінницького ДПУ ім. М.Коцюбинського	527416	511153	-16263	470616	453045	-17571	45154	45843	+689	481	547	+66	1001000	1000171	-829
3.	Глухівського НПУ ім. О.П.Довженка	360695	364586	+3891	298204	300531	+2327		64048		67	67		291362	331450	+40088
4.	Горлівського ІМ ДВНЗ „Донбаський ДПУ”	273617	273616	-1	260033	260032	-1	12946	13266	+320	8	8		124771	116161	-8610
5.	ДВНЗ „Донбаський ДПУ”	565609	565852	+243	424558	424558		49030	48992	-38		78	+78	480704	445304	-35400
6.	Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка	707311	716994	+9683	574725	581239	+6514	126309	128566	+2257	335	1073	+738	665032	606642	-58390
7.	Кіровоградського ДПУ ім. В.Винниченка	730295	733569	+3274	700461	694828	-5633		310035		93	140	+47	620577	589548	-31029
8.	Кременецького обласного ГПІ ім. Т.Шевченка	90854	92435	+1581	80720	81639	+919	9834	9539	-295	300	450	+150	155778	186819	31041
9.	Криворізького ПІ ДВНЗ „Криворізький НУ”	610664	612165	+1501	527592	527371	-221	80494	82715	+2221	353	102	-251	572222	545152	-27070
10.	Республіканського ВНЗ „Кримський інженерно- педагогічний університет”	151147	154799	+3652	139666	140299	+633	9959	10772	-813	1519	1578	+59	204047	173053	-30994
11.	Мелітопольського ДПУ ім. Б.Хмельницького	404374	405620	+1246	364410	364922	+512	38516	38112	-404	1448	1472	+24	150205	134266	-15939
12.	НПУ ім. М.П.Драгоманова	1224821	1214877	-9944	1052781	837392	-215389	152982	153288	+306	1441	5998	+4557	810240	720760	-89480
13.	Південноукраїнського НПУ ім. К. Д. Ушинського	317905	334431	+16526	261214			9838	32307	+22469		715	+715	301245	270548	-30697
14.	ДВНЗ „Переяслав- Хмельницький ДПУ ім. Г.Сковороди”	364358	374947	+10589	234652	238304	+3652	62177	25058	-37119	7924	9265	+1341	622409	653025	+30616

15.	Полтавського НПУ ім. В.Г.Короленко	592840	599901	+7061	456883	459671	+2788	127522	132067	+4545	1410	2537	+1127	709852	678577	-31275
16.	Сумського ДПУ ім. А.С.Макаренка	980805	982315	+1510	916295	911654	-4641	63431	64915	+1484	1079	1695	+616	1011905	1002207	-9698
17.	Тернопільського НПУ ім. В.Гнатюка	642887	642201	-686	505723	514163	+8440	104174	91522	-12652	3724	4257	+533	602200	606400	+4200
18.	Української ПА	889015	886565	-2450	717518	702656	-14862	110333	109495	-838	98	9516	+9418	688913	670594	-18319
19.	Уманського ДПУ ім. П.Тичини	392675	400337	++7662	291131	296548	+5417	101168	103290	+2122	376	499	+123	384103	389489	+5386
20.	Харківського НПУ ім. Г.С.Сковороди	755227	758778	+3551		8965					285	348	+63	602786	605760	+2974
21.	КЗ „Харківська гуманітарно-педагогічна академія”	171200	172000	+800	171100	171800	+700				125	204	+79	181356	180924	-432
22.	Хмельницької ГПА	115110	115393	+283	111408	112577	+1169	2705	2810	+105	82	123	+41	274207	218774	-55433
23.	Чернігівського НПУ ім. Т.Шевченка	661189	634056	-27133	596226	583729	-12497	53139	41608	-11531	280	293	+13	217063	375159	+158096
24.	Житомирського ДУ ім. І.Франка	468564	471917	+3353	383325	390662	+7337	79217	80680	+1463	602	609	+7	607642	600020	-7622
25.	Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка	964165	966140	+1975	817468	817236	-232	146046	148210	+2164	651	694	+43	719012	310360	-408652
26.	Київського університету ім. Бориса Грінченка	348333	343599	-4734	335695	328277	-7418	12602	15281	+2679	36	41	+5	452771	480958	+28187
27.	Луганського НУ ім. Т.Шевченка	765799	766062	+263	478877	478122	-755	386	16539		3932	10744	+6812	844793	681448	-163345
28.	Маріупольського ДУ	154166	155581	+1415	139724	130353	-9371	14411	14379	-32	31	87	+56	315000	314009	-991
29.	Миколаївського НУ ім. В.О.Сухомлинського	479273	481305	+2032	406920	407992	+1072	105685	73464	-32221	294	316	+22	432927	438854	+5927
30.	Ніжинського ДУ ім. М.Гоголя	979630	983272	+3642	898026	887420	-10606	80788	81288	+500	195	202	+7	296786	266008	-30778
31.	Прикарпатського НУ ім. В.Стефаніка	773089	797391	+24302	661481	670252	+8771	50387	53048	+2661	1337	1589	+252	673658	654035	-19623
32.	Херсонського ДУ	485453	493554	+8101	399659	303532	-96127	93158	95703	+2545	450		-450	694892	695097	+205
33.	Черкаського НУ ім. Б.Хмельницького	645800	674851	+29051	485200	504183	+18983	1186	162749		171	123	-48	905783	739280	-166503
34.	Республіканського ВНЗ „Кримський гуманітарний ун-т”	167230	173266	+6036	152922	158731	+5809	11906	13625	+1719	849	910	+61	542985	577524	+34539
35.	Рівненського ДГУ	528331	530544	+2213	475823	475377	-446	50314	52598	+2284		971	+971	839700	860120	+20420
36.	Севастопольського МГУ	36910	48275	+11365	27632	36933	+9301	6178	10322	+4144	3100	1020	-2080	51622	48202	-3420
	Загалом:	16852874	18691645	+1838771	14224125	14501712	+277587	1877186	2056583	+179397	33272	66708	+33436	18427199	17483904	-943295

Таблиця II. КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ. ВІДНОСНІ ПОКАЗНИКИ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки ВНЗ	Користувачі			Відвідування						Обертаність	Книго-забезпеченість	Читаність	Відвідуваність
		За ЄРК			Кількість відвідувань			Віртуальних відвідувань						
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст				
1.	Бердянського ДПУ	7977	6605	-1372	159035	145206	-13829	16682	17861	+1179	0,8	39,3	48	22
2.	Вінницького ДПУ ім. М.Коцюбинського	8020	7161	-859	602848	711267	+108419	156611	262380	-105769	2	71,38	139,67	99,33
3.	Глухівського НПУ ім. О.П.Довженка	4968	5335	+367	85725	90415	+4690	8400	8000	-400	0,9	68,3	62	16,9
4.	Горлівського ІМ ДВНЗ „Донбаський ДПУ”	2667	2357	-310	74613	76149	+1536	377	3082	+2705	0,04	116	49	32
5.	ДВНЗ „Донбаський ДПУ”	8289	6592	-1697	204676	201182	-3494				0,78	85,8	67,5	30,5
6.	Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка	8895	8515	-380	252762	226269	-26493	1808	2876	+1068	0,85	83,9	71,2	26,6
7.	Кіровоградського ДПУ ім. В.Винниченка	6724	6218	-506	262038	248937	-13101	2258			1,27	46,87	59,59	38,2
8.	Кременецького обласного ГПІ ім. Т.Шевченка	3517	3324	-193	10700	76299	+65599	900	872	-28	0,32	105,7	33,9	19,6
9.	Криворізького ІІ ДВНЗ „Криворізький національний університет”	7755	7302	-453	265013	229967	-35046	21663	28698	+7035	1,4	37	51,7	15,9
10.	Республіканського ВНЗ „Кримський інженерно-педагогічний університет”	3470	3511	+41	56121	47983	-8138				0,8	117,9	94,81	40,03
11.	Мелітопольського ДПУ ім. Б.Хмельницького	4857	4889	+32	122137	117462	-4675	29541			2,02	27,8	56,2	22,9
12.	НПУ ім. М.П.Драгоманова	19427	18772	-655	607336	633762	+26426	591839			0,9	84	74	31
13.	Південноукраїнського НПУ ім. К. Д. Ушинського	7147			103060	83150	-19910	5578						
14.	ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г.Сковороди”	6033	6843	+810	368674	734912	+366238	24375	373000	+348625	2,02	27,85	56,19	22,19
15.	Полтавського НПУ ім. В.Г.Короленко	10486	13033	+2547	229787	221698	-8089	16446	15575	-871	0,34	83	27	24

16.	Сумського ДПУ ім. А.С.Макаренка	9347	8476	-871	460058	463974	+3916	96786	94000	-2786	0,91	46	42	22
17.	Тернопільського НПУ ім. В.Гнатюка	8222	7783	-439	178592	170848	-7744	144205	148393	+4188	0,6	64,7	38,4	33,8
18.	Української ІПА	10025	9379	-646	324722	321977	-2745	151912	42903	-109009	0,3	214	58	33
19.	Уманського ДПУ ім. П.Тичини	8886	9561	+675	218049	304264	+86215	10610	93411	+82801	1,74	54,79	95,42	107,3 9
20.	Харківського НПУ ім. Г.С.Сковороди	11694	11702	+8	253820	265869	+12049		21920		0,89	57,6	51,29	28,39
21.	КЗ „Харківська гуманітарно-педагогічна академія”	3050	3035	-15	43459	43405	-54	1279	1267		1,13	71	80	26
22.	Хмельницької ГПА	2591	2221	-370	81602	66000	-15602		9869		1	58	47	25
23.	Чернігівського НПУ ім. Т.Шевченка	5906	5613	+7	210308	186271	-24037	81584	57965	-23619	3,3	42	139,7	42
24.	Житомирського ДУ ім. І.Франка	10022	10069	+47	377678	384655	+6977	126000	41708	-84292	1,1	44,1	49,2	13,7
25.	Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка	9764	9143	-621	376183	128426	-247757	47855	51165	+3310	1,6	42,2	68,4	33,3
26.	Київського університету ім. Бориса Грінченка	9299	8647	-652	152409	147955	-4454	8799	12458	+3659	1	36,4	36,4	10,7
27.	Луганського НУ ім. Т.Шевченка	14129	13284	-845	295819	377187	+81368	47211	47861	+650	1	115,9	118,2	54,7
28.	Маріупольського ДУ	5465	4217	-1248	129409	124001	-5408	1645	1196	-449	0,95	82,47	77,91	21,95
29.	Миколаївського НУ ім. В.О.Сухомлинського	10609	10453	-156	224988	231454	+6466	3056	3426	+370	0,76	93,7	70,9	34
30.	Ніжинського ДУ ім. М.Гоголя	4926	4585	-341	171615	152451	-19164	1396	12156	+10760	1	41,8	40,7	31,8
31.	Прикарпатського НУ ім. В.Стефаника	14293	13747	-546	357330	340705	-16625	14400	14914	+514	1,05	56,7	59,6	14,3
32.	Херсонського ДУ	9655	9807	+152	337850	338096	+246	9351	21920	+12569	0,8	65	52	23
33.	Черкаського НУ ім. Б.Хмельницького	7772	7414	-358	525715	511536	-14179	47815	76537	+28722	1,4	48	70,8	34,4
34.	Республіканського ВНЗ „Кримський гуманітарний ун-т”	4103	4134	+31	146643	174136	+27493	1500			1,79	51,95	26,58	28,6
35.	Рівненського ДГУ	12548	12560	+12	427050	419178	-7872	19912	10133	-9779	1	91	99	69
36.	Севастопольського МГУ	1323	1325	+2	16057	14217	-1840				0,59	112,9	66,8	33,1
	Загалом:	275884	267612	-8272	8034531	9011263	+976732	1691794	1453834	-237960	1,09	71	65,1	33,2

Таблиця III. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки ВНЗ	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представлення в мережі Інтернет	Наявність на сайті ЕК	Наявність на сайті ЕБ	Наявність на сайті репозитарію
		Кількість комп'ютерів	Кількість АРМ		К-сть комп., що мають доступ до мережі Інтернет		Обсяг власних БД	З них записів у ЕК	Введено записів за звітний рік				
			Для співробітників	Для користувачів									
1.	Бердянського ДПУ	16	8	8	14	Політек Софт		148641	25271	сторінка	+	-	-
2.	Вінницького ДПУ ім. М.Коцюбинського	103	21	79	98	ІРБІС 32		214818	25009	сайт	+	+	+
3.	Глухівського НПУ ім. О.П.Довженка	18	10	5	18	УФД	8684	26340	13971	сторінка	+	-	-
4.	Горлівського ІІМ ДВНЗ „Донбаський ДПУ”	4			2					сторінка	-	-	-
5.	ДВНЗ „Донбаський ДПУ”	13	5	8	13	UNILIB		62162	6852	сторінка	-	-	-
6.	Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка	28	17	10	25	УФД	412482	110729	21400	сторінка	-	-	-
7.	Кіровоградського ДПУ ім. В.Винниченка	36	10	20	31	ІРБІС	83435	83435	16490		-	-	-
8.	Кременецького обласного ГПП ім. Т.Шевченка	50	10	40	50	УФД	1257	18905	851	сторінка	+	+	-
9.	Криворізького ПІ ДВНЗ „Криворізький національний університет”	32	16	16	32	УФД		86154	24918	сайт	+	-	-
10.	Республіканського ВНЗ „Кримський інженерно-педагогічний університет”	28	14	14	20	ІРБІС	6134	90532	18106	сторінка	-	-	-
11.	Мелітопольського ДПУ ім. Б.Хмельницького	18	7	11	18	ІРБІС	20275	10506	9935	сайт	+	+	+
12.	НПУ ім. М.П.Драгоманова	76	47	29	76	ІРБІС	2493	652252	50408	сайт	+	+	+
13.	Південноукраїнського НПУ ім. К. Д. Ушинського		5	10		UNILIB		86001	9187	сторінка	-	-	-
14.	ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г.Сковороди”	71	24	47	71	УФД		189162	14087	сайт	+	+	-
15.	Полтавського НПУ ім. В.Г.Короленко	19	15	4	19	УФД		318023	44598	сайт	+	-	+
16.	Сумського ДПУ ім. А.С.Макаренка	18	8	10	18	УФД	614	155501	12690	сторінка	+	+	+

17.	Тернопільського НПУ ім. В.Гнатюка	84	38	43	81	УФД		489700	36500	сайт	+	+	+
18.	Української ІПА	42	30	10	42	ІРБІС	30800	110500	21101	сайт	+	+	+
19.	Уманського ДПУ ім. П.Тичини	57	15	42	57	УФД	2	33132	6948	сайт	+	+	+
20.	Харківського НПУ ім. Г.С.Сковороди	16	15	1	16	УФД		147984	19359	сторінка	-	-	-
21.	КЗ „Харківська гуманітарно-педагогічна академія”	6	4	2	6	УФД	76	13199	3816	сторінка	-	-	-
22.	Хмельницької ГПА	12	7	5	12	УФД		108000	30000	сторінка	-	-	-
23.	Чернігівського НПУ ім. Т.Шевченка	40	33	6	40	УФД		485722	31444	сайт	+	-	-
24.	Житомирського ДУ ім. І.Франка	49	20	29	43	ІРБІС	5703	46230	11533	сторінка	+	-	-
25.	Кам’янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка	47	27	19	46	УФД	38219	350945	58571	сайт	+	-	-
26.	Київського університету ім. Бориса Грінченка	77	21	56	77	КОНА + ІРБІС	5905	34466	6507	сторінка	+	+	+
27.	Луганського НУ ім. Т.Шевченка	63	35	28	58	УФД		258089	10651	сайт	+	-	+
28.	Маріупольського ДУ	33	26	7	33	ІРБІС	1179	86342	4672	сайт	-	-	-
29.	Миколаївського НУ ім. В.О.Сухомлинського	9	8	1	9	УФД	522	150185	17343	сторінка	-	-	-
30.	Ніжинського ДУ ім. М.Гоголя	43	38	5	43	ІРБІС	14768	194281	28036	сторінка	+	-	-
31.	Прикарпатського НУ ім. В.Стефаніка	59	34	25	25	УФД		377809	38642	сайт	+	+	-
32.	Херсонського ДУ	24	13	11	24	власна		102124	13108	сторінка	+	-	-
33.	Черкаського НУ ім. Б.Хмельницького	63	33	28	59	ІРБІС	271300	253100	16094	сайт	+	-	+
34.	Республіканського ВНЗ „Кримський гуманітарний ун-т”	31	20	10	29	ІРБІС	50352	19208	3001	сторінка	+	-	-
35.	Рівненського ДГУ	14	9	4	10	УФД	28755	170578	21067	сайт	+	-	-
36.	Севастопольського МГУ	12	4	8	12	ІРБІС		30600	2400	сторінка	-	-	-
	Загалом:	1311	647	651	1227	УФД – 18 ІРБІС–13 інша – 3 власна – 1	982960	5715355	674566	Сайт – 16 сторінка – 19	Так – 24 Ні –12	Так – 11 Ні –25	Так –10 Ні – 26

Таблиця IV. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки ВНЗ	Кількість бібліотечних працівників		За освітою				За стажем роботи				К-сть працівників, що працюють на повну ставку	
				Повна вища	У т. ч. бібліотечна	Базова вища	У т. ч. бібліотечна	До 3-х років	З 3-х до 9 років	10-20 років	Понад 20 років		
		2012	2013									2012	2013
1.	Бердянського ДПУ	27	27	25	12	2	1	3	4	6	14	19	20
2.	Вінницького ДПУ ім. М.Коцюбинського	52	53	42	15	3		1	19	11	22	48	49
3.	Глухівського НПУ ім. О.П.Довженка	18	19	16	4	3	2			7	12	14	14
4.	Горлівського ІІМ ДВНЗ „Донбаський ДПУ”	20	20	17	3	1	1		4	4	12	14	9
5.	ДВНЗ „Донбаський ДПУ”	29	29	24	7	5	3		2	12	15	29	29
6.	Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка	43	40	40	4			4	9	16	11	38	18
7.	Кіровоградського ДПУ ім. В.Винниченка	37	35	30	4	1			2	19	1	36	34
8.	Кременецького обласного ГПП ім. Т.Шевченка	9	10	8	5	2	2		1	4	1	9	10
9.	Криворізького ПІ ДВНЗ „Криворізький національний університет”	37	36	33	9				3	5	13	37	36
10.	Республіканського ВНЗ „Кримський інженерно-педагогічний університет”	23	23	20	10	3	3	3	6	6	8	23	23
11.	Мелітопольського ДПУ ім. Б.Хмельницького	15	15	12	5	3	2	2	1	3	9	12	13
12.	НПУ ім. М.П.Драгоманова	89	91	51	12	15	5	22	24	16	29	68	68
13.	Південноукраїнського НПУ ім. К. Д. Ушинського	33										33	
14.	ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г.Сковороди”	26	26	26	9	17	2	2	3	13	8	8	9
15.	Полтавського НПУ ім. В.Г.Короленко	46	45	36	16	8	5	4	10	10	21	46	44
16.	Сумського ДПУ ім. А.С.Макаренка	37	35	34	6	1	1	3	6	12	14	37	35
17.	Тернопільського НПУ ім. В.Гнатюка	53	54	50	11	4	4	6	14	11	23	45	45

18.	Української ША	44	43	41	28			6	3	6	28	42	39
19.	Уманського ДПУ ім. П.Тичини	26	26	22	4	3	3	8	3	4	12	25	20
20.	Харківського НПУ ім. Г.С.Сковороди	40	38	35	15	3	3	1	5	9	23	39	38
21.	КЗ „Харківська гуманітарно-педагогічна академія”	11	10	9	8					3	7	11	10
22.	Хмельницької ГПА	13	11	10	3	1	1	4	4		3	7	9
23.	Чернігівського НПУ ім. Т.Шевченка	46	42	36	9	5	5		13	13	16	46	38
24.	Житомирського ДУ ім. І.Франка	27	27	23	9	4	4	6	5	5	11	24	24
25.	Кам’янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка	55	51	43	12	8	7	3	12	13	23	52	31
26.	Київського університету ім. Бориса Грінченка	25	25	23	12			5	7	6	7	23	23
27.	Луганського НУ ім. Т.Шевченка	53	53	47	14	15	8	3	10	16	24	40	40
28.	Маріупольського ДУ	27	27	27	5			2	10	9	6	27	26
29.	Миколаївського НУ ім. В.О.Сухомлинського	36	36	32	16			2	9	6	19	36	36
30.	Ніжинського ДУ ім. М.Гоголя	39	37	27	12				7	13	17	39	35
31.	Прикарпатського НУ ім. В.Стефаника	63	63	59	7	1		4	25	14	20	59	61
32.	Херсонського ДУ	42	42	27	5			3	6	15	16	37	37
33.	Черкаського НУ ім. Б.Хмельницького	53	53	43	22	10	8		8	18	27	51	52
34.	Республіканського ВНЗ „Кримський гуманітарний ун-т”	24	24	22	6	2		1	11	4	8	22	21
35.	Рівненського ДГУ	60	60	57	47	2	1	9	10	14	27	58	58
36.	Севастопольського МГУ	5	5	5	1	4			1		4	4	4
	Загалом:	1283	1231	1052	367	126	72	113	279	310	528	1158	1058

II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ У 2013 РОЦІ

2.1. Аналітична інформація

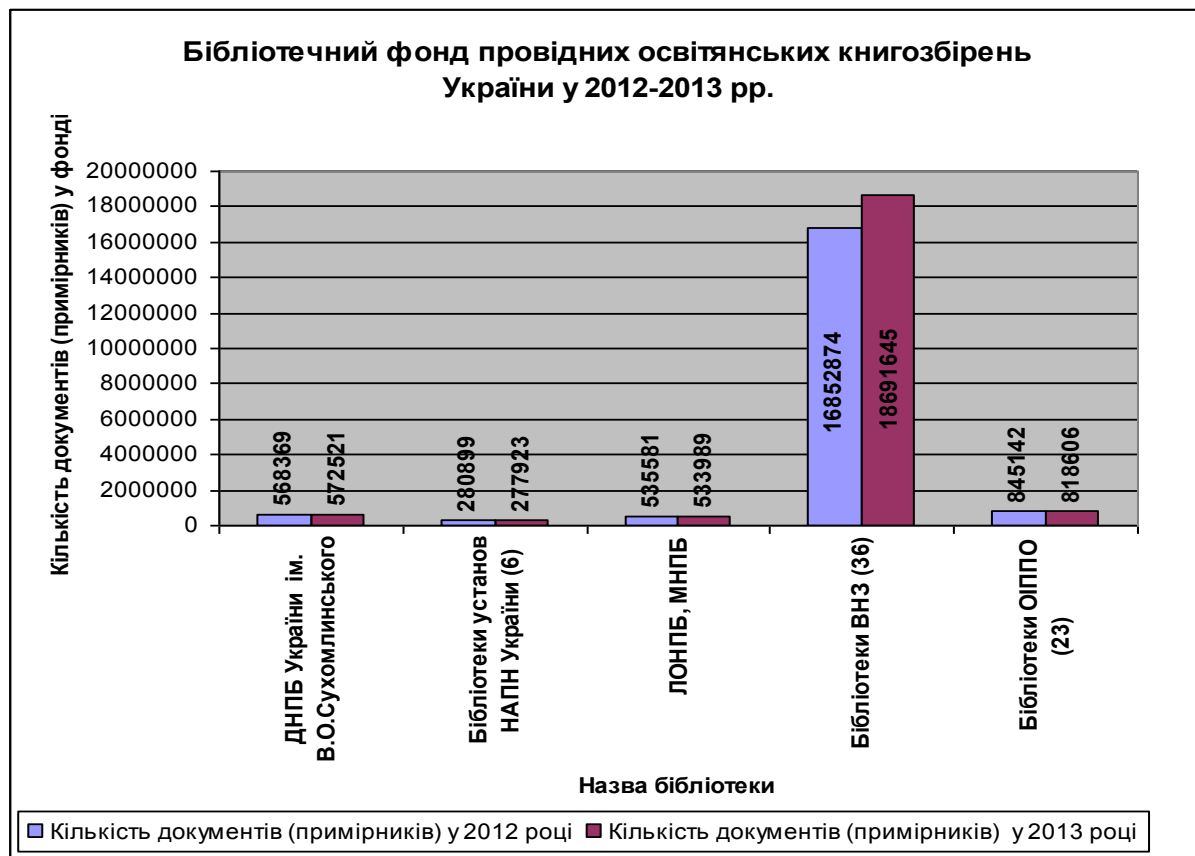
У розділі розглянуто результати сукупної діяльності 68 провідних освітянських бібліотек: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ та МНПБ, 6 спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України, 23 бібліотек обласних ІППО та 36 бібліотек ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів щодо формування та використання інформаційних ресурсів, удосконалення бібліотечно-інформаційного і довідково-бібліографічного обслуговування користувачів різних категорій, матеріально-технічного та кадрового забезпечення. Не подали звітні матеріали бібліотеки: Інституту вищої освіти НАПН України, Івано-Франківського ОІППО, Сумського ОІППО, Ізмаїльського ДГУ, Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки та Хмельницького НУ. Під час проведення дослідження було застосовано порівняльний аналіз показників 2013 р. з відповідними показниками 2012 р. Найбільше акцентувалося під час проведення аналізу на питаннях впровадження у діяльність в освітянських бібліотеках новітніх інформаційних технологій.

Аналітична діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського щодо інноваційного розвитку мережі освітянських бібліотек – це не тільки накопичення цінної інформації про діяльність означених книгозбірень, а й вагомий важіль впливу на їхній розвиток, модернізацію, на систему формування їхнього

інформаційного ресурсу, а в кінцевому результаті – на повноцінне забезпечення фахових інтересів спеціалістів освітянської галузі України.

Станом на 01.01.2014 р. сукупний бібліотечний фонд провідних освітянських книгозбірень налічував близько 20,9 млн примірників документів, що на 1,8 млн прим. більше порівняно з минулим роком. За обсягом бібліотечні фонди розподіляються наступним чином: в бібліотеках ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів сконцентровано понад 89 % (близько 18 млн 692 тис. прим.) від загальної кількості документів; в бібліотеках обласних ІППО – близько 4 % документів (понад 818,6 тис. прим.), 3 % документів (понад 1,1 млн прим.) зосереджено в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського України та в ЛОНПБ і МНПБ; понад 1 % (277,9 тис. прим.) в книгозбірнях установ НАПН (діаграма 1).

Діаграма 1

Аналізуючи фонди провідних освітянських бібліотек за видами документів, необхідно зазначити, що переважну більшість становлять книги – близько 16 млн примірників (76 %), періодичні видання – понад 2,5 млн примірників (12 %) та електронні видання – 71,4 тис. примірників (0,3 %).

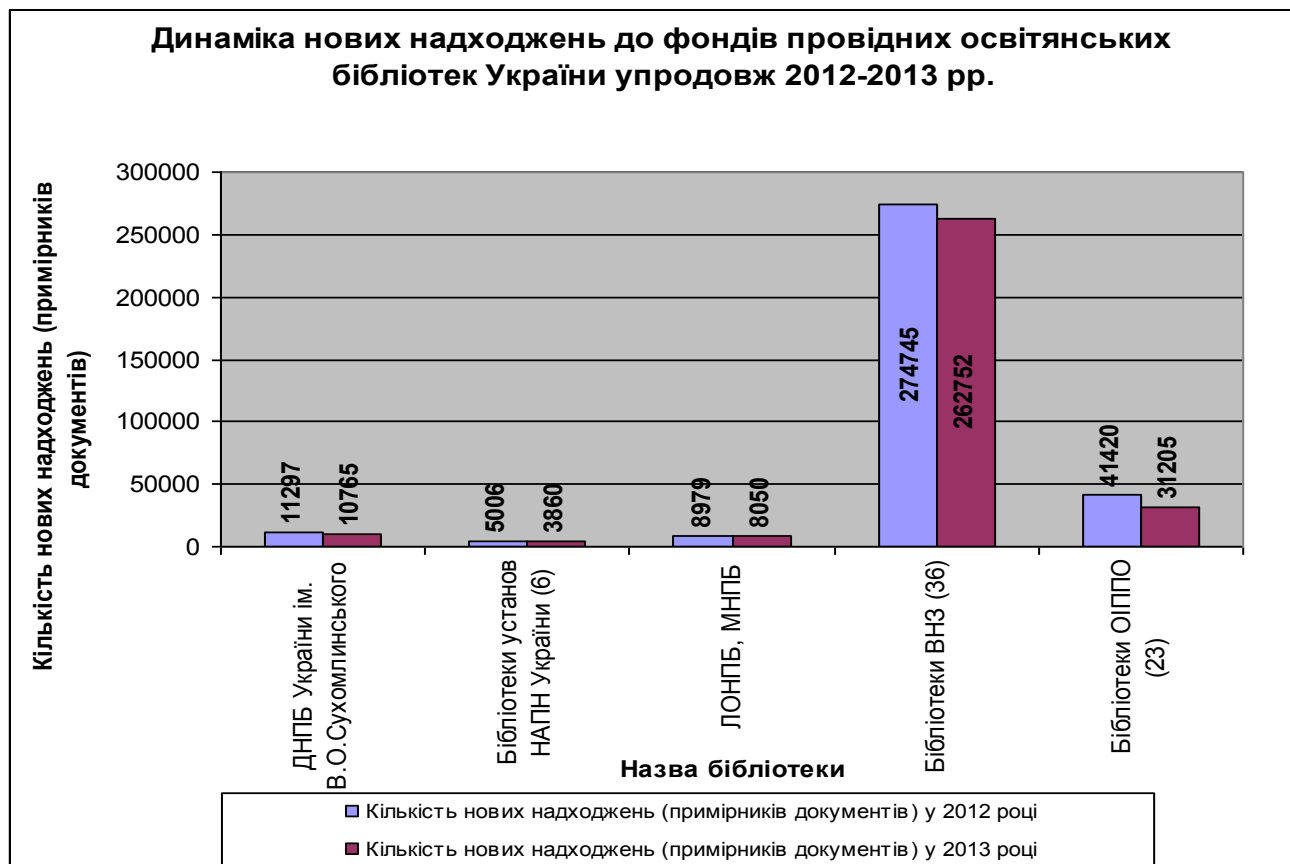
Впродовж 2013 р. фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського було здійснено дослідження фонду рідкісних і цінних видань бібліотек мережі з метою його введення в ІГІР та національний реєстр РЦВ. Дослідження виявило, що у фондах бібліотек мережі зберігається понад 230 тис. прим. рідкісних і цінних видань, серед яких – 8 % галузевого спрямування; 3 % –

періодичні видання, зокрема педагогічної та психологічної тематики. Найбільша кількість РЦВ зосереджено у бібліотеках ВНЗ. У 26 освітянських бібліотеках РЦВ виокремлено із загального фонду й відображено в традиційних каталогах, у 19 освітянських книгозбірнях РЦВ частково представлено в електронному каталозі, в 11 бібліотеках така робота ще в перспективі.

За даними звітних документів, впродовж 2013 р. до провідних освітянських бібліотек надійшло 316,6 тис.

примірників документів. Цей показник порівняно з минулим роком зменшився на 24,8 тис. примірників. Варто зауважити, що зменшення надходження нових документів спостерігається у всіх бібліотеках (діаграма 2).

Діаграма 2

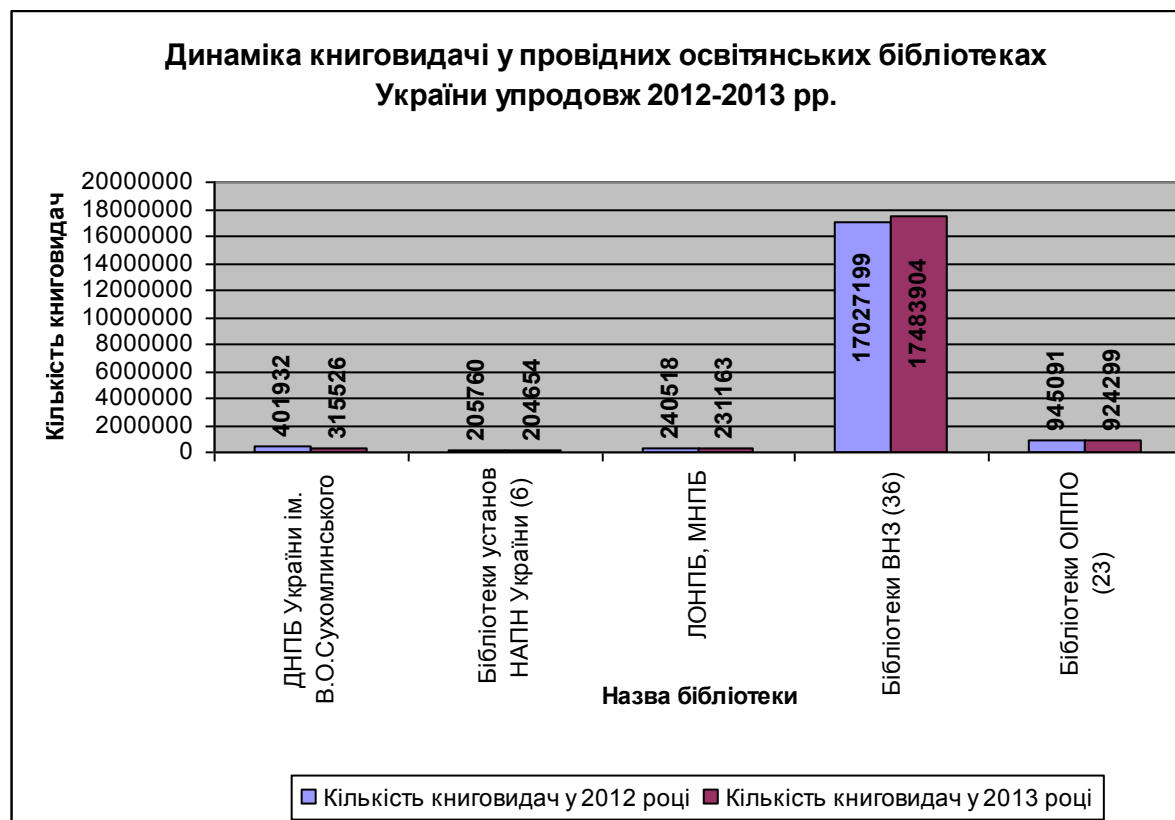
Аналіз надходжень документів за джерелами свідчить, що у 2013 р. відсоток документів, придбаних за кошти установ, зменшився і становить 25,1 (понад 79 тис. прим.), тоді як у 2012 р. цей показник становив 32,7 % (111,5 тис. прим.). Відсоток документів, подарованих авторами, видавництвами, установами, читачами навпаки збільшився і становить 24,4 від загальної кількості надходжень (понад 77 тис. прим.), у 2012 р. – 20,8 % (71,1 тис. прим.). Незначну частку нових надходжень до фондів бібліотек складають видання з ОРФ – 1,2 % (понад 3,7 тис. прим.). Для порівняння: у 2012 р. цей показник становив 1,7 % (5,9 тис. прим.), а документів, які придбали користувачі бібліотек замість загублених, – 5,7 % (понад 17,9 тис. прим.), в 2012 р. – 6,1 % (20,7 тис. прим.). Через інші джерела до фондів бібліотек надійшло 43,6 % (близько 138 тис. прим.), в 2012 р. – 36,6 % (125 тис. прим.).

Отже, моніторинг діяльності провідних освітянських книгозбірень із комплектування їхніх бібліотечних фондів свідчить, що у 2013 р. цей процес, як і в попередні роки, залишався досить складним, перш за все, через дефіцит асигнувань на передплату періодичних видань та комплектування документів. Тому працівникам бібліотек необхідно активніше

використовувати обмінно-резервний фонд як джерело додаткового комплектування в процесі обміну документами з іншими бібліотеками.

Аналіз показників використання фондів дає підстави стверджувати, що впродовж 2013 р. користувачам освітянських книгозбірень було видано близько 19,2 млн примірників документів, що на 339 тис. примірників більше порівняно з минулим роком. Проте дані показники збільшились лише в бібліотеках ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, в решті книгозбірень спостерігається зменшення кількості книговидачі (діаграма 3).

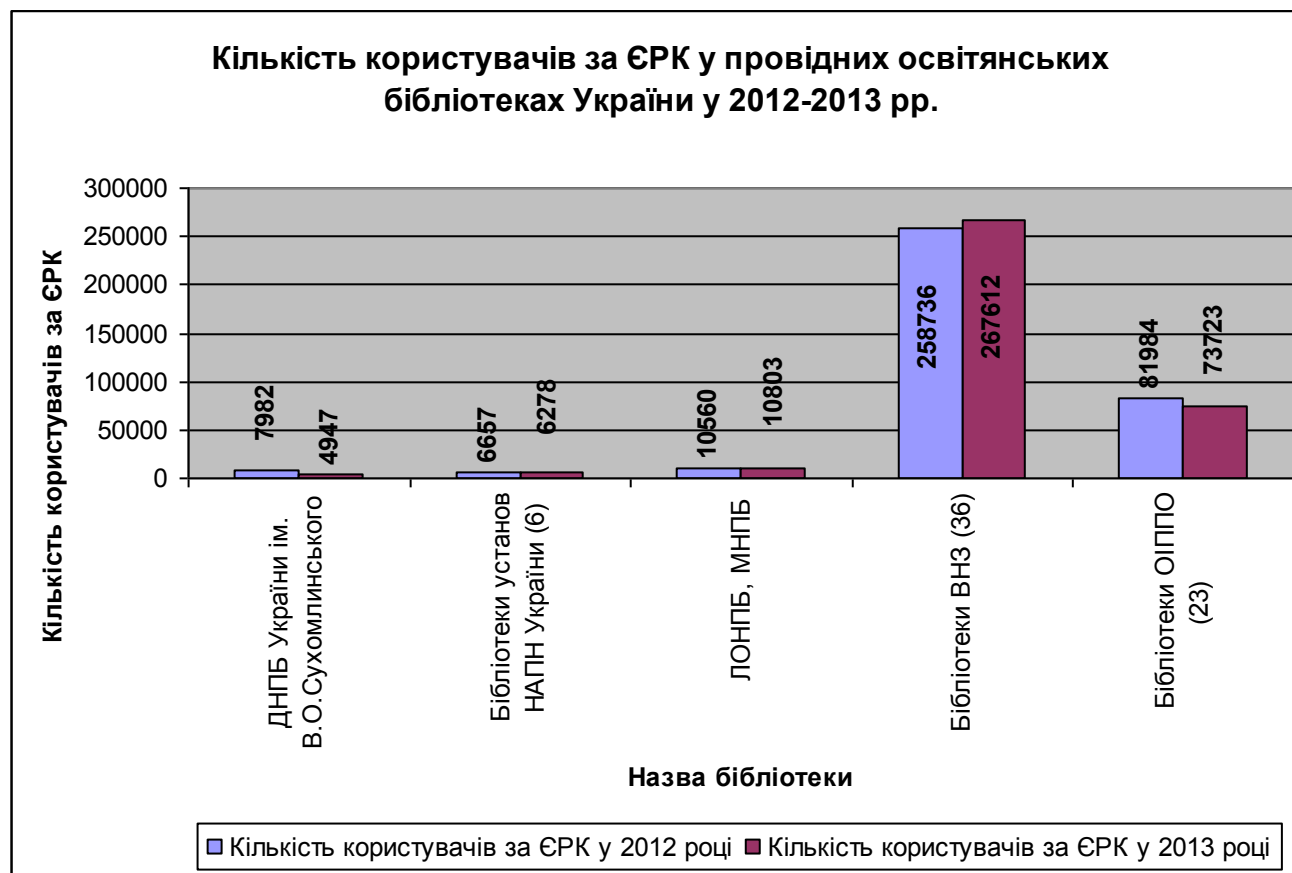
Діаграма 3

У звітному році загальна кількість користувачів провідних освітянських бібліотек за ЄРК зменшилась на 2556 і становить 363363. Однак, в ЛОНПБ, МНПБ та бібліотеках ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-

педагогічного профілів спостерігається збільшення цих показників (діаграма 4).

Діаграма 4

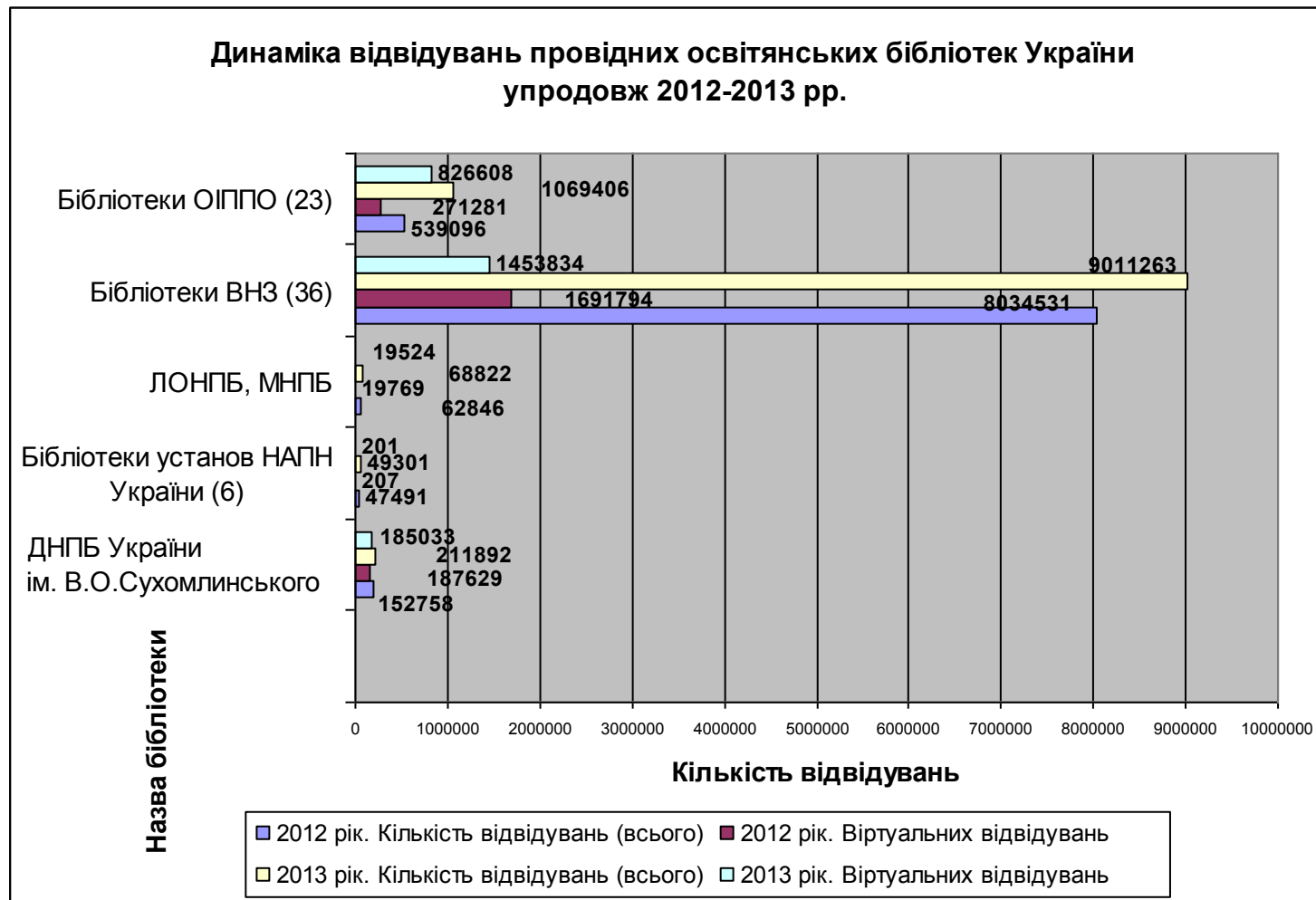

За даними статистичних показників кількість відвідувань у 2013 р. становила понад 10,4 млн, що на 1,5 млн більше, ніж у 2012 р. Також за останній рік на 349 тис. зросла кількість віртуальних відвідувань і досягла понад 2,4 млн. Проте в МНПБ та бібліотеках ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів спостерігається незначне зменшення кількості

віртуальних відвідувань. Варто зауважити, що показники віртуальних відвідувань в бібліотеках обласних ІППО продовжують тенденцію до значного збільшення, так у 2012 р. цей показник збільшився на 141 % , а це – 271 тис., а в 2013 р. він збільшився на 204 % і становить понад 826 тис., що вказує на активізацію діяльності

бібліотек обласних ІППО, які презентують свої бібліотеки у мережі Інтернет (діаграма 5).

Діаграма 5

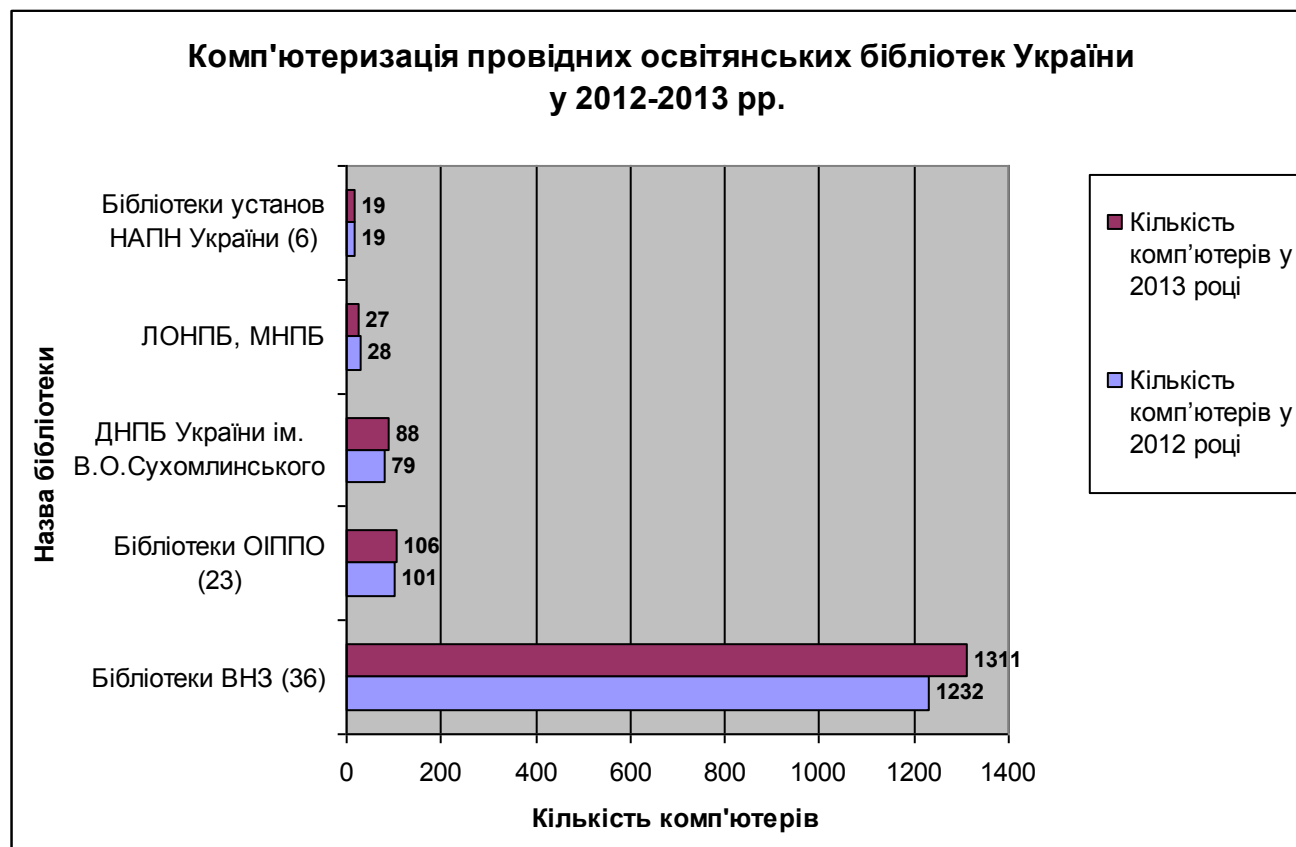
Аналізуючи стан впровадження нових інформаційних технологій в діяльність провідних освітянських бібліотек, варто акцентувати увагу на матеріально-технічному забезпеченні даних

книгозбірень. Станом на 01.01.14 р. комп'ютерний парк провідних книгозбірень мережі налічував 1551 машину, збільшившись на 92 одиниці порівняно з 2012 р. Найбільшу кількість комп'ютерної техніки було

придбано в бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів – 86 % від загальної кількості нових комп'ютерів (79 машин), у бібліотеки обласних ІППО було придбано 5 % (5 машин), в бібліотеку Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України придбано 1 машину. У межах оновлення комп'ютерного парку ДНПБ України

ім. В. О. Сухомлинського у 2013 р. було придбано 1 ПК для співробітників бібліотеки, 3 монітора, 1 сховище зберігання даних та 4 жорстких дисків для нього. В ЛОНПБ та МНПБ у звітному році комп'ютерну техніку не було придбано (діаграма 6).

Діаграма 6

Аналіз програмного забезпечення дає підстави стверджувати, що 43 % або 29 провідних освітянських бібліотек України використовують САБ ІРБІС (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, 13 книгозбірень ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, 8 бібліотек ОППО, 5 бібліотек установ НАПН України), в 2013 р. до цього списку додалась бібліотека Київського університету ім. Б. Грінченка; АБІС „УФД/Бібліотека” – 28 % (18 книгозбірень ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, 1 бібліотека установи НАПН України); 9 % працюють на власному програмному забезпеченні (бібліотека Херсонського ДУ та 5 бібліотек обласних ІППО); 12 % (8 бібліотек) мають інші АБІС. У свою чергу, 8 % книгозбірень, а саме: бібліотека Горлівського інституту іноземних мов Донбаського ДПУ та 5 бібліотек обласних ІППО не мають жодного програмного забезпечення.

Інформатизація суспільних процесів за останні десятиліття показала, що рейтинг бібліотеки в значній мірі залежить від представлення її у віртуальному інформаційному середовищі, що утворилось на базі Інтернету. Незаперечними факторами, які забезпечують високі рейтинги, є: впровадження автоматизації бібліотечних процесів, забезпечення цілодобового доступу користувачів до електронних каталогів та бібліотек, створення та повноцінне використання електронних архівів наукових публікацій, використання

технологій електронного обслуговування та навчання, оперативне висвітлення подій на сайті бібліотеки.

Аналіз представництва бібліотек, які надали звітні документи, в мережі Інтернет свідчить, що станом на 01.01.2014 р. налічується 22 сайти (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, бібліотеки обласних ІППО – 3, бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів – 16) та 41 сторінка (бібліотеки установ НАПН України – 4, обласних ІППО – 18, бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів – 19).

Як бачимо, інтеграція бібліотек у світовий інформаційний простір стає дедалі актуальнішою, оскільки з 68 проаналізованих книгозбірень 63 представлені в мережі Інтернет. Для покращення іміджу бібліотеки, якісного задоволення актуальних потреб сьогодення і залучення нових користувачів, сучасній бібліотеці необхідно створювати та удосконалювати потужний веб-сайт.

Важливим сервісом для читачів є електронний каталог, 49 % книгозбірень (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, бібліотеки обласних ІППО – 6, бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів – 24) мають електронні каталоги. Деякі сайти/сторінки пропонують додаткові каталоги та картотеки, окремі

бібліотеки відсилають користувача до зведеного каталогу, що описує фонди цілого регіону.

В останні роки користувачі Інтернету мають більше можливостей для знаходження та опрацювання повнотекстових документів завдяки створенню електронних бібліотек та інституційних репозитаріїв. Можливість скористатись ЕБ надають 19 бібліотек (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, бібліотеки установ НАПН України – 1, бібліотеки обласних ІППО – 5, бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів – 11). Репозитарії представлено на сайтах 2 бібліотек обласних ІППО та 10 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів. Окрім репозитаріїв, бібліотеки пропонують електронні версії підручників, монографій і стародруків.

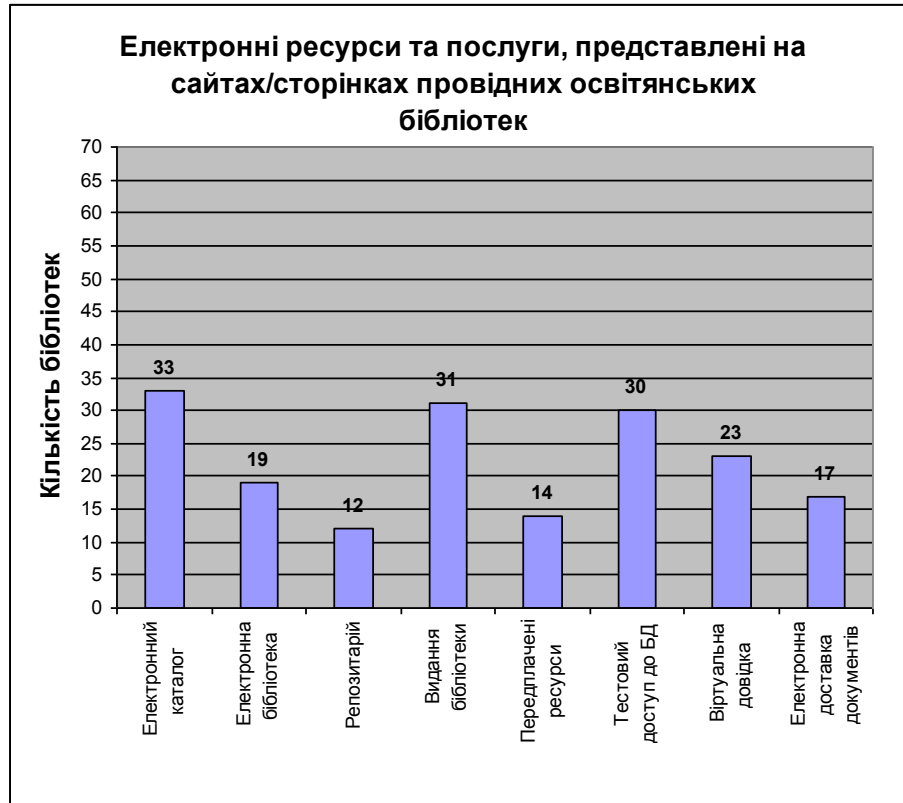
Віртуальною довідкою можна скористатись на сайтах/сторінках 24 книгозбірень (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, бібліотеки обласних ІППО – 4, бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів – 17).

Електронну доставку документів представлено на 17 сайтах/сторінках, а саме: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, МНПБ, 4 бібліотек обласних ІППО, 11 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів.

Додаткові джерела в бібліотечно-інформаційному забезпеченні користувачів – це вагома складова

інформаційних ресурсів й обов'язкова умова сучасного інформаційного забезпечення фахових потреб освітян. Впродовж 2013 р. доступ до баз даних EBSCO, SCOPUS, URAN, Bio One, Polpred та інших передплатили 11 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів та 1 бібліотека ОІППО (в 2012 р. лише 6 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів). Також на сайтах 18 провідних освітянських книгозбірень України (бібліотеки обласних ІППО – 7, бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів – 21) проводилися тестові випробування популярних у світі баз даних і видавничих пакетів (діаграма 7).

Діаграма 7

Одними з найефективніших форм інноваційної діяльності бібліотек є корпоратизація та кооперація, зокрема щодо створення інтегрованих ресурсів. Так, з метою створення ІГР ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського започаткувала спільно з освітянськими бібліотеками України створення на базі порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського двох

зведених БД: зведена база даних дисертацій із питань освіти, педагогіки та психології й зведена база фахових періодичних видань, які передплачують ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського й провідні освітянські бібліотеки.

У проекті „Бібліографічна Зведена база даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології” беруть участь всього 12 бібліотек, з них: 4 наукові бібліотеки установ НАПН України (з 3-ма з них підписано договори про співпрацю) та 8 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, які мають АБІС ІРБІС. Станом на 01.01.2014 р. договори про співпрацю надіслали 5 університетів: Маріупольський ДУ, РВНЗ „Кримський гуманітарний університет”, РВНЗ „Кримський інженерно-педагогічний університет”, Кіровоградський ДПУ ім. В. Винниченка, Житомирський ДУ ім. Івана Франка. З іншими ВНЗ договори перебувають у стадії підписання.

Станом на 01.01.2014 р. ЗвБД дисертацій нараховує 7 790 БЗ.

У ході роботи від бібліотек-учасниць проекту протягом звітного періоду було отримано 5 082 БЗ дисертацій, зокрема: бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих – 470 БЗ; бібліотека ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка – 707 БЗ; бібліотека Інституту професійно-технічної освіти – 38 БЗ; бібліотека Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка – 115 БЗ;

бібліотека РВНЗ „Кримський гуманітарний університет” – 17 БЗ; бібліотека Житомирського ДУ ім. Івана Франка – 10 БЗ; бібліотека УПА – 71 БЗ; бібліотека НПУ ім. М. П. Драгоманова – 3 452 БЗ; бібліотека Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського – 202 БЗ.

Незважаючи на відсутність електронного каталогу, бібліотека Інституту вищої освіти НАПН України також надала перелік дисертацій з питань педагогіки та психології в кількості 150, які було включено до ЗвБД дисертацій.

Створення „Зведеної бази даних періодичних видань”, що зберігаються в освітянських бібліотеках України, зокрема ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, бібліотеках установ НАПН та ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів було розпочато з бібліотеками Інститутів НАПН України шляхом реєстрації установи, яка передплачує те чи інше видання. Так, за бібліотекою інституту професійно-технічної освіти НАПН України зареєстровано 11 назв періодичних видань, за бібліотекою ім. А. Ф. Завалевської інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України зареєстровано 10 назв, за бібліотекою ДВНЗ „УМО” НАПН України – 33 назви.

Для розширення можливостей інформаційного пошуку користувачів у 2013 році на веб-порталі ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського було представлено „Розподілені БД ІРБІС-Корпорації”. Ця система

пропонує засоби пошуку у БД електронних каталогів інших бібліотек, але тільки тих, які мають веб-модуль ІРБІС. У звітному році до системи було підключено 13 бібліотек.

Ще одним актуальним напрямом роботи освітянських бібліотек України є кооперативне аналітико-синтетичне опрацювання фахових періодичних видань шляхом обміну бібліографічними записами для їх подальшого введення до ЕК бібліотек. Впродовж 2013 р. фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського доопрацьовано 4750 записів з 57 назв (482 примірників) періодичних видань, отриманих шляхом обміну з 10 книгозбірнями мережі освітянських бібліотек (МНПБ, ЛОНПБ, НПУ ім. М. Драгоманова, Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя, РВНЗ „Кримський гуманітарний університет”, КВНЗ „Херсонська академія неперервної освіти”, УПА, РВНЗ „Кримський інженерно-педагогічного університет”, Дніпропетровського ОППО).

До обміну бібліографічними записами з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності, розпочатого в 2012 р., впродовж 2013 р. додалась бібліотека КВНЗ „Херсонська академія неперервної освіти”, також у проєкті беруть участь бібліотеки Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського та Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя.

Упродовж 2013 р. тривала робота з поповнення системи науково-інформаційного забезпечення освітянської галузі реферативною інформацією. З цією метою здійснювалося реферування періодичних і продовжуваних видань із наданням рефератів у загальнодержавну електронну реферативну БД „Україніка наукова”, її паперовий варіант УРЖ „Джерело” та галузеву реферативну БД ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, розміщену на веб-порталі книгозбірні. На 01.01.2014 р. налічується 17 бібліотек, які надають реферативну інформацію з 20 періодичних та продовжуваних видань. Це бібліотеки: Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка, Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка (реферуються два продовжуваних видання), НПУ ім. М. Драгоманова, Київського університету ім. Б. Грінченка, Криворізького ПІ ДВНЗ „Криворізький НУ”, ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди”, Рівненського ДГУ, Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка, Уманського ДПУ ім. П. Тичини (реферуються три видання), Харківського НПУ ім. Г. Сковороди, УПА, Херсонського ДУ, Хмельницької ГПА, ЛОНПБ та дві бібліотеки інститутів НАПН України: Інституту психології ім. Г. С. Костюка та Інституту професійної освіти і освіти дорослих НАПН України. З кооперації опрацьовано 50 примірників продовжуваних видань. Складено 4810 рефератів на 1890 статей.

Організація обміну ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з освітянськими бібліотеками аналітичними БЗ статей із збірників наукових праць себе не виправдала через низку причин, головна серед яких – відсутність у фондах бібліотек цих видань і, відповідно, відсутність потреби в бібліографічних записах на них. Натомість перспективною виявилася співпраця зі створення зведеної бібліографічної бази даних наукових збірників з аналітичним розкриттям їхнього змісту, про що свідчать результати проведеного експерименту. Створення зведених баз даних дозволить об'єднати зусилля освітянських бібліотек – учасниць проекту – для створення ІГР на якісно іншому рівні і, як результат, у такий спосіб поліпшити опрацювання збірників наукових праць, скоротити трудовитрати бібліотек на їх опрацювання, покращити рівень задоволення інформаційних потреб користувачів за рахунок надання їм вільного і багатоаспектного доступу до інформаційного ресурсу. Роботу зі створення зведеної бази даних збірників наукових праць планується здійснити у 2014 р., залучивши до співпраці у першу чергу ті бібліотеки, що працюють у програмному забезпеченні САБ ІРБІС.

Для координації інформаційно-видавничої й методичної діяльності в бібліотеках мережі фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського продовжують роботу зі створення щорічного „Зведеного плану науково-інформаційної й видавничої діяльності

освітянських бібліотек України й основних заходів бібліотек, спрямованих на підвищення професійної майстерності бібліотечних працівників освітянської галузі України” (далі Зведений план). У 2013 р. Зведений план включає 779 позицій. Спостерігається тенденція щодо збільшення з кожним роком кількості учасників Зведеного плану. Так, у 2012 р. їх налічувалось 38, а в 2013 р. – 46 бібліотек, серед яких: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, 15 бібліотек обласних ІППО та 28 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів. Варто зауважити, що бібліотекам установ НАПН України також необхідно долучитись до зведеного планування, оскільки вони займаються підготовкою власної бібліографічної продукції, яка є складовою ІГР і створюється для популяризації й надання доступу до фондів книгозбірень й інформаційного забезпечення потреб користувачів.

Аналіз надходження вторинної продукції до фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського показав, що впродовж 2013 р. бібліотеки мережі передали 41 видання, що на 23 більше, ніж у 2012 р. За звітний період на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на сторінці „Бібліографічна продукція мережі освітянських бібліотек МОН та НАПН України” було представлено 17 надісланих видань, з них: 11 науково-допоміжних бібліографічних покажчиків (бібліотека Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського – 1, МНПБ – 1,

бібліотека УПА – 9); 3 біобібліографічні покажчики (бібліотека УПА – 1, бібліотека Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького – 1, бібліотека Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України – 1) та 3 рекомендаційні покажчики (ЛОНПБ – 1, МНПБ – 1, бібліотека Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського – 1).

Моніторинг сайтів мережі освітянських книгозбірень засвідчив, що власна бібліографічна продукція в повному тексті представлена на сайтах/сторінках 31 бібліотеки, а саме: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, 7 бібліотек обласних ІППО, 21 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів. Необхідно зробити висновок про активізацію діяльності провідних освітянських бібліотек в цьому питанні, оскільки в минулому році лише 18 книгозбірень представляли свою бібліографічну продукцію в повнотекстовому вигляді на власних сайтах.

Варто зауважити, що впродовж 2013 р. до фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського книгозбірнями мережі не передано жодного із представлених у Зведеному плані науково-методичних матеріалів (94 позиції). Для вирішення цієї проблеми ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського планує зібрати науково-методичні матеріали, підготовлені освітянськими бібліотеками протягом останніх 5-ти років, проаналізувати їх актуальність та рівень підготовки.

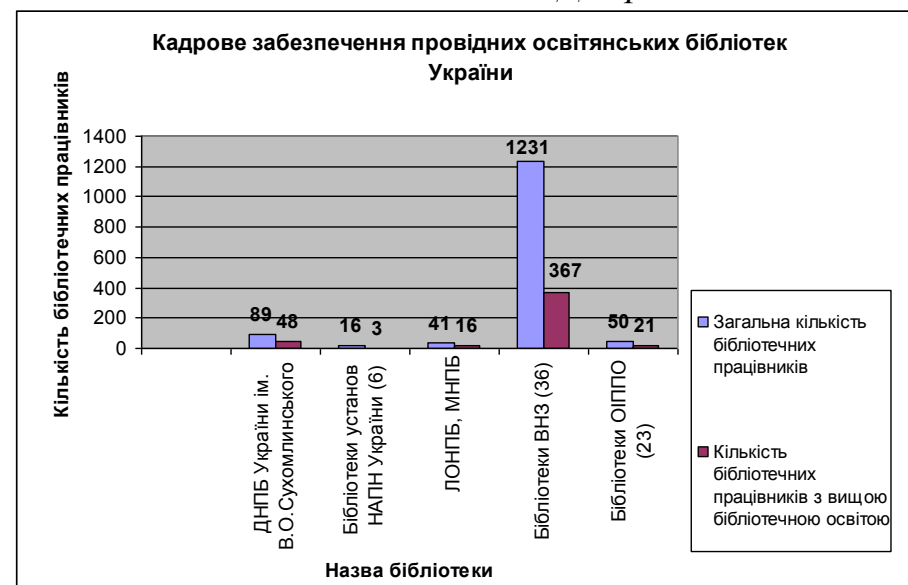
Кращі матеріали ввійдуть до збірника „Організаційно-управлінські, нормативно-інструктивні і методичні матеріали, підготовлені провідними освітянськими бібліотеками”, який сприятиме вдосконаленню діяльності освітянських бібліотек, а також поглибленню співробітництва між ними в підготовці методичної продукції.

У Зведеному плані також представлено інформацію про заходи з підвищення кваліфікації (135 позицій), що дає змогу бібліотечним працівникам заздалегідь ознайомитися з темами актуальних для них заходів і планувати участь у їх проведенні. Зведений план щорічно виставляється на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Інноваційний шлях розвитку бібліотек, оновлення всіх сторін їх діяльності суттєво позначились на роботі бібліотечних працівників і зумовили появу нових тенденцій у підході до професії бібліотекаря. Станом на 01.01.2014 р. у провідних освітянських бібліотеках України налічувалось 1427 фахівців, що на 57 осіб менше, ніж у 2012 р. Аналіз статистичних даних кадрового складу за рівнем освіти та стажем роботи виявив негативні тенденції попередніх років, по-перше, фахову освіту мають лише 37 % працівників, з них повну вищу бібліотечну освіту – 32 % працівників (455 осіб), базову вищу бібліотечну – 5 % (74 особи). По-друге, в провідних освітянських бібліотеках продовжується проблема з оновленням колективів, оскільки щороку

зменшується кількість молодих бібліотечних працівників. Характеристика кадрового складу за досвідом роботи така: кількість працівників зі стажем до 3-х років – 9,5 (135 осіб) (в 2012 р. 11 % (160 осіб)); від 4-х до 10 років – 24 % (337 осіб) (в 2012 р. 26 % (395 осіб)); зі стажем роботи до 20 років – 26 % (366 осіб) (в 2012 р. 22 % (324 особи)); зі стажем роботи понад 20 років – 41 % (587 осіб) (в 2012 р. 40 % (599 осіб)) (діаграма 8).

Діаграма 8

Впродовж 2013 р. свою кваліфікацію підвищило 165 бібліотекарів (12 % від загальної кількості працівників), що на 45 осіб більше порівняно з попереднім роком.

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського є головним науково-методичним центром мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, одним із завдань якого є формування системи освіти бібліотечних фахівців освітянських книгозбірень. Важливим напрямом цієї роботи є проведення семінарів та конференцій, проте, як свідчить аналіз, представники не всіх освітянських бібліотек беруть в них участь. Так, наприклад, у Всеукраїнському науково-практичному семінарі „Роль освітянських бібліотек у формуванні інформаційного простору України”, проведеного у вересні 2012 р. в м. Києві, взяли участь працівники ЛОНПБ, МНПБ, 6 бібліотек установ НАПН України, 7 бібліотек обласних ІППО та 20 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів. Кількість учасників від провідних освітянських бібліотек на міжнародній науково-практичній конференції „Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу”, проведеної в жовтні 2013 р. в м. Вінниці, була ще меншою. Лише фахівці ЛОНПБ, 7 бібліотек обласних ІППО та 11 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів приїхали до Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, щоб взяти

участь в роботі конференції. Через брак коштів на відрядження не змогли бути присутніми фахівці МНПБ та бібліотек установ НАПН. Отже, керівництву бібліотек та керівництву установ, на базі яких вони функціонують, необхідно передбачати в планах роботи установ участь бібліотечних працівників у науково-практичних конференціях, семінарах, практикумах, тренінгах, майстер класах, які організовує ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Також, враховуючи те, що бібліотеки мережі через об'єктивні й суб'єктивні причини отримують незначну кількість професійних видань (1978 прим.) і не завжди знають про вихід у світ того або іншого документа, відділом наукового і прикладного бібліотекознавства ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в травні 2013 р. в ЕК бібліотеки розпочато створення БД „Бібліотечна справа”. У БД „Бібліотечна справа” відображаються книги, брошури, автореферати дисертацій, дисертації, електронні документи, періодичні видання та видання, що продовжуються з фондів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Новостворена БД „Бібліотечна справа” сприятиме створенню нових можливостей для пошуку й використання інформаційних ресурсів з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності, підвищенню кваліфікації співробітників бібліотек та інноваційному розвитку книгозбірень освітянської мережі.

ВИСНОВКИ

Аналіз основних напрямів роботи провідних освітянських бібліотек дає змогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як координаційному і методичному центру мережі освітянських бібліотек України надати рекомендації щодо удосконалення їхньої діяльності:

- ✓ вишукати можливості щодо покращення фінансового та матеріально-технічного забезпечення бібліотек;

- ✓ продовжити роботу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідних освітянських бібліотекам з формування галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів у традиційній та електронній формі, а також із забезпечення вільного доступу до них;

- ✓ удосконалювати дистанційні форми інформаційного обслуговування й оперативного доступу до зовнішніх джерел інформації;

- ✓ розвивати й удосконалювати корпоративну співпрацю ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідних книгозбірень мережі у створенні галузевого бібліографічного й реферативного ресурсу, формуванні зведених бібліографічних баз даних;

- ✓ активізувати участь у підготовці „Довідника науково-інформаційної й видавничої діяльності освітянських бібліотек та основних заходів бібліотек, спрямованих на підвищення професійної майстерності бібліотечних працівників освітянської галузі України”;

- ✓ продовжити взаємодію книгозбірень мережі щодо обміну бібліографічною та методичною продукцією в електронній і традиційній формі;

- ✓ активно рекламувати бібліотеки як сучасні інформаційні центри, популяризувати бібліотечно-інформаційні ресурси й послуги в мережевому середовищі;

- ✓ передплачувати вітчизняні й зарубіжні додаткові джерела для повноцінного бібліотечно-інформаційного забезпечення науково-педагогічної діяльності й освіти;

- ✓ для підвищення кваліфікації шляхом самоосвіти працівникам освітянських бібліотек використовувати БД „Бібліотечна справа” ЕК ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

2.2. Зведені статистичні дані

Таблиця І. **НАЯВНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ** (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Наявність фонду (прим.)												Використання фонду (прим.)		
		Всього			Книги, брошури			Періодичні видання			Електронні видання			2012	2013	Ріст
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст			
1.	ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського	568369	572521	+4152	407517	407839	+322	141295	144357	+3062	165	355	+190	401932	315526	-86406
2.	ЛОНПБ, МНПБ	535581	533989	-1592	420171	419334	-837	114618	113408	-1210	792	507	-285	240518	231163	-9355
3.	Бібліотеки установ НАПН України	280899	277923	-2976	240585	241482	+897	3665	3193	-472	75	102	+27	205760	204654	-1106
4.	Бібліотеки ОІППО	845142	818606	-26536	626762	660432	+33670	97674	93542	-4132	2713	3774	+1061	945091	924299	-20792
5.	Бібліотеки ВНЗ	16852874	18691645	+1838771	14224125	14501712	+277587	1877186	2056583	+179397	33272	66708	+33436	17027199	17483904	+456705
	Загалом	19082865	20894684	+1811819	15919160	16230799	+311639	2234438	2411083	+176645	37017	71446	+34429	18820500	19159546	+339046

Таблиця II. **КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ. ВІДНОСНІ ПОКАЗНИКИ** (станом на 01.01.2014 р.)

	Назва бібліотеки	Користувачі			Відвідування						Обертаність	Книго-забезпеченість	Читаність	Відвідуваність
		За ЄРК			Кількість відвідувань			В т.ч. віртуальних відвідувань						
		2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст	2012	2013	Ріст				
1.	ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського	7982	4947	-3035	187629	211892	+24263	152758	185033	+32275	0,55	115,7	63,8	5,4
2.	ЛОНПБ, МНПБ	10560	10803	+243	62846	68822	+5976	19769	19524	-245	0,74	49,5	21,3	6,1
3.	Бібліотеки установ НАПН України	6657	6278	-379	47491	49301	+1810	207	201	-6	0,74	69,8	39,3	6,6
4.	Бібліотеки ОІППО	81984	73723	-8261	539096	1069406	+530310	271281	826608	+555327	1,37	19,7	15,5	4,3
5.	Бібліотеки ВНЗ	258736	267612	+8876	8034531	9011263	+976732	1691794	1453834	-237960	1,09	71	65,1	33,2
	Загалом	365919	363363	-2556	8871593	10410684	+1539091	2135836	2485200	+349364	0,94	69	45,9	12,4

Таблиця III. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки ВНЗ	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представлення в мережі Інтернет	Наявність на сайті ЕК	Наявність на сайті ЕБ	Наявність на сайті репозитарію
		Кількість комп'ютерів	Кількість АРМ		К-сть комп., що мають доступ до мережі Інтернет		Обсяг власних БД	З них записів у ЕК	Введено записів за звітний рік				
			Для співробіт-ників	Для користу-вачів									
1.	ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського	88	74	9	83	ІРБІС	136	236225	49956	сайт	1	1	
2.	ЛОНПБ, МНПБ	27	23	4	27	ІРБІС 2	8044	279036	32186	сайт 2	2	1	
3.	Бібліотеки установ НАПН України	19	8	11	17	ІРБІС 3, ІРБІС (демо) 2, УФД 1,		5074	1509	сторінка 4		1	
4.	Бібліотеки ОІППО	106	22	37	98	ІРБІС 7, ІРБІС (демо)1, інші 5, власні 5	119716	205716	36065	сайт 3, сторінка 18	6	5	2
5.	Бібліотеки ВНЗ	1311	647	651	1227	ІРБІС 13 , УФД 18 , інші 3, власні 1	982960	5715355	674566	сайт 16, сторінка 19	24	11	10
	Загалом	1551	774	712	1452	ІРБІС 26, ІРБІС (демо) 3, УФД 19, інші 8, власні 6	1110856	6441406	794282	сайт 22, сторінка 41	33	19	12

Таблиця IV. **КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ** (станом на 01.01.2014 р.)

№	Назва бібліотеки	Кількість бібліотечних працівників		За освітою				За стажем роботи				К-сть працівників, що працюють на повну ставку	
				Повна вища	У т. ч. бібліотечна	Базова вища	У т. ч. бібліотечна	До 3-х років	З 3-х до 9 років	10-20 років	Понад 20 років		
		2012	2013									2012	2013
1.	ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського	94	89, з них 69 здійснюють наукову роботу	87	48	2	-	11	30	37	10	90	84
2.	ЛОНПБ, МНПБ	40	41	36	16	1	-	5	6	8	22	36	35
3.	Бібліотеки установ НАПН України	14	16	13	3	3	-	3	8	1	4	13	14
4.	Бібліотеки ОІППО	53	50	44	21	1	2	3	14	10	23	49	45
5.	Бібліотеки ВНЗ	1283	1231	1052	367	126	72	113	279	310	528	1158	1058
	Загалом	1484	1427	1232	455	133	74	135	337	366	587	1346	1236

Додаток 1. ВІДОМОСТІ ПРО БІБЛІОТЕКИ

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського

Директор бібліотеки	№ телефону	e-mail	Поштова адреса	Веб-сайт
	440-35-48	dnpb@i.ua	04060 м. Київ, вул. Берлинського, 9	http://www.dnpb.gov.ua

2. Львівська обласна науково-педагогічна та Миколаївська науково-педагогічна бібліотеки

Назва бібліотеки	Директор бібліотеки	№ телефону	e-mail	Поштова адреса	Веб-сайт
Комунальний заклад „Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека”	Сокольська Ярослав Богданівна	(032) 275-41-21	lonpb@mail.lviv.ua	79005, м. Львів, вул. Зелена, 24	http://www.lonpb.com.ua
Миколаївська науково-педагогічна бібліотека	Роскіна Тетяна Іванівна	(0512) 76-69-54	roskina@library.mk.ua	54001, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 31	http://www.library.mk.ua

3. Спеціальні наукові бібліотеки установ НАПН України

Назва бібліотеки	Завідувач бібліотеки	№ телефону	e-mail	Поштова адреса	Веб-сайт
Бібліотека ДВНЗ „Університет менеджменту освіти” НАПН України	Ляхоцький Володимир Павлович	481-38-25	library_umo@ukr.net	м. Київ-53, вул. Артема, 52-А, вул. 3, 04053	
Бібліотека Інституту вищої освіти НАПН	Шарафутдінов Андрій Батийович	286-65-85 286-60-88	a.ba.sha.libr@gmail.com	м. Київ-14, вул. Бастіонна, 9, 01014	

України					
Бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України	Штома Людмила Наумівна	440-62-86	ippod2008@ukr.net (e-mail інституту)	м. Київ, вул. Берлинського, 9, 04060	
Бібліотека ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України	Шинкаренко Алла Володимирівна	288-26-09	bibl.ip@ukr.net	м. Київ, вул. Паньківська, 2, 01033	
Бібліотека Інституту соціальної та політичної психології НАПН України	Юрченко Олена Анатоліївна	425-24-08	olenka_yurchenko@ukr.net	м. Київ, вул. Андріївська, 15, 04070	
Бібліотека Інституту професійно- технічної освіти НАПН України	Маркова Вікторія Омелянівна	252-71-75	pto.biblioteka@gmail.com	м. Київ, вул. Чапаєвське шосе, 98, 03045	
Бібліотека „Навчально- наукового центру професійно- технічної освіти” НАПН України	I корпус – Дерій Анастасія Валеріївна, II корпус – Сушко Валентина Василівна	259-47-05	2594705@ukr.net	м. Київ, вул. Чапаєвське шосе, 98, 03045	

4. Бібліотеки обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти

Назва бібліотеки	Завідувач бібліотеки	Адреса	Телефон, факс	e-mail	WEB-сайт/сторінка
Бібліотека Вінницького обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників	Козак Оксана Терентіївна	21100 м. Вінниця, вул. Грушевського, 13	тел.: (0432) 67-08-89 факс: (0432) 67-08-85	bil@mail.vinnica.ua	http://www.voipopp.vn.ua/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=20&Itemid=95
Бібліотека Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти	Сміховська Валентина Євгеніївна (valika.lutsk@mail.ru)	43025 м. Луцьк, вул. Винниченка, 31	тел.: (0332) 72-16-41 факс: (0332) 72-16-41	info@vippp.lutsk.ua	http://www.vippp.lutsk.ua/index.php?pagename=biblioteka
Бібліотека Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Гонік Єва Григорівна	49006 м. Дніпропетровськ, вул. Свердлова, 70	тел.: (0567) 32-09-21 32-09-21 факс: (0567) 70-81-10 (приймальня ін-ту)	onbic@i.ua	http://sites.google.com/site/libdoippp/ http://www.doippp.dp.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=86&Itemid=120&lang=ru
Бібліотека Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Радичев Володимир Петрович	83001 м. Донецьк, вул. Артема, 129-А	тел.: (062) 348-99-34 факс: (062) 305-18-86	ibibl@i.ua	http://torn.dyndns.info/jirbis/ http://ippo.dn.ua/informacijno-bibliotechnij-centr/
Бібліотека Житомирського обласного інституту	Білецька Леся Володимирівна	10029 м. Житомир, вул. Щорса, 20-Б	тел.: (0412) 47-36-58	zippp@ukrpost.ua	

післядипломної педагогічної освіти					
Бібліотека Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти	Кот Анюта Павлівна (anuta_kot@ukr.net)	88000 м. Ужгород, вул. Волошина, 35	тел.: (031-22) 3-43-22 факс: 3-42-74	zakippo@ukr.net (e-mail інституту)	http://zakinppo.org.ua/2010-06-03-17-43-10
Бібліотека Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Самсонова Олена Олександрівна	69035 м. Запоріжжя, вул. 40 років Радянської України, 57-А	тел.: (061) 717-18-39 факс: (061) 234-67-11	zoippo@mail.ru	
Бібліотека Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Полторацька Лариса Миколаївна	76018 м. Івано-Франківськ, площа А. Міцкевича, 3; А. с. № 21	тел.: (03422) 2-24-93 факс: (03422) 2-24-93	admin@ippo.if.ua	www.ippo.if.ua/biblioteka
Бібліотека Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області	Онуфрас Оксана Анатолівна	58000 м. Чернівці, вул. І.Франка, 20	тел.: (0372) 52-73-26 факс: (0372) 52-73-36	cv_ipo@ukr.net	http://library-cv.jimdo.com/ http://cvoippo.edu.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=394&Itemid=146
Бібліотека Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів	Суткова Валентина Олександрівна (valentina.sutkova@gmail.com)	09107 Київська область, м. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 37	тел.: (04563) 5-12-41 5-04-22 факс: (04563) 5-04-24	cnpi@kristti.kiev.ua	www.kristti.kiev.ua
Бібліотека комунального ВНЗ „Харківська академія неперервної освіти”	Жеребкіна Зоя Геннадіївна (zoya.zherebkina@mail.ru)	61057 м. Харків, вул. Пушкінська, 24	тел.: (0577) 56-00-47 31-27-76 факс: (0577) 31-21-31 31-27-76	onmibo@ukrpost.ua	http://edu-post-diploma.kharkov.ua/index.php?option=com_booklibrary&Itemid=106
Бібліотека комунального ВНЗ „Херсонська академія неперервної освіти”	Алексеева Наталія Василівна	73034 м. Херсон, вул. Покришева, 41	тел.: (0552) 37-05-58 факс: (0552) 37-05-92	bibliotekaripo@meta.ua	http://academy.ks.ua/library.php

Бібліотека Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського	Воловоденко Вікторія Павлівна	25006 м. Кіровоград, вул. Велика Перспективна, 39/63	тел.: (0522) 32-24-78 факс: (0552) 32-24-78	v-vip70@mail.ru koippo@ukr.net	http://koippo.kr.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=252&Itemid=0
Бібліотека Кримського республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти	Шікова Ольга Сергіївна	95000 м. Сімферополь, вул. Леніна, 15	тел.: (0652) 27-45-15 факс: (0652) 25-47-31	info@krippo.crimea.edu	http://krippo.crimea.edu/biblioteka
Бібліотека Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Чепурченко Олена Вікторівна	91031 м. Луганськ, вул. Слов'янська, 1-Б	тел.: (0642) 50-52-18 факс: (0642) 50-52-23	chepurchenko_olena@ukr.net	www.loippo.lg.ua
Бібліотека Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Замрикит Наталія Романівна (кабінет інформ.- ресурсного забезпеч.)	79007 м. Львів, вул. Огієнка, 18-А	тел.: (032) 240-38-78	korgh@ukr.ua kirz@loippo.lviv.ua	http://loippo.lviv.ua/fusion/lib.php
Бібліотека Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Коваленко Людмила Михайлівна (lkovalenko55.27@ mail.ru)	54001 м. Миколаїв, вул. Адміральська, 4-А	тел.: (0512) 37-85-89	moippo@rambler.ru	
Бібліотека Одеського обласного інституту удосконалення вчителів	Пулатова Ельвіра Хасанівна (т. (098) 109-56- 40)	65014 м. Одеса, пр. Нахімова, 8	тел.: (0487) 29-45-12	odessa-inst@ukr.net pulatova.e39@mail.ru ushebniki@i.ua	
Бібліотека Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського	Курєнкова Тетяна Євгенівна	36029 м. Полтава, вул. Жовтнева, 64-Ж	тел.: (0532) 56-53-98 факс: (0532) 50-80-85	library@pei.poltava.ua	http://www.ipe.poltava.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=25

Бібліотека Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Богомазюк Вікторія Іванівна	33028 м. Рівне, вул. Чорновола, 74	тел.: (0362) 64-96-63 факс: (0362) 22-22-02	roippo@mail.ru	http://www.roippo.rivne.com/index.php?option=com_content&view=article&id=758&Itemid=232
Бібліотека Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Волобуєва Ірина Іванівна	40007 м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5	тел.: (0542) 33-03-29	biblioteka_soippo@ukr.net	
Бібліотека Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти	Сінковська Інна Михайлівна (innas66@i.ua)	46018 м. Тернопіль, вул. Кривоноса, 7а	тел.: (0352) 43-57-83 факс: (0352) 43-57-83	admin@ippo.edu.te.ua	
Бібліотека Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти	Введенська Світлана Йосипівна	29015 м. Хмельницький, вул. Озерна, 14	тел.: (0382) 65-03-86 факс: (0382) 65-03-86	hmoippo@i.ua	http://www.hoippo.km.ua/biblschool.html
Бібліотека Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників	Маяцька Леся Федорівна	18003 м. Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1	тел.: (0472) 64-41-07 факс: (0472) 64-21-78	oipoppp@ukr.net	http://oipoppp.ed-sp.net
Бібліотека Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського	Кашпур Людмила Борисівна	14021 м. Чернігів, вул. Слобідська, 83	тел.: (046) 69-20-23 факс: (046) 72-70-28 (корпус по вул. Гоголя, 16)	bibl-chippo@ukr.net chippo@ukrpost.ua	http://choippo.edu.ua/?page_id=95

5. Бібліотеки вищих навчальних закладів III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів

Назва бібліотеки	Директор бібліотеки	Поштова адреса бібліотеки	№ телефону	e-mail	Веб-сайт
Бібліотека Бердянського державного педагогічного університету	Білокінь Світлана Володимирівна	71112, Запорізька обл., м. Бердянськ вул. Шмідта, 4	тел.: (06153) 3-47-87 факс: 4-74-68	s.v.bilokin@gmail.com	http://www.bdpu.org/Library
Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського	Білоус Валентина Степанівна	21100, Вінницька обл., м. Вінниця, вул. Острозького 32	тел.: (0432) 26-51-98, 27-59-46 факс: 26 33 03	vspu.lib@gmail.com	http://library.vspu.edu.ua/
Бібліотека Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”	Рачинська Людмила Михайлівна	84626, м. Горлівка, 26, Донецька обл., вул. Рудакова, 25.	тел.: (06242) 4-81-57 факс: 4 84 94	libr.gdpiim@ukr.net	http://forlan.org.ua
Наукова бібліотека Глухівського національного педагогічного університету ім. О. П. Довженка	Печена Анжела Володимирівна	41400, м. Глухів, Сумська обл., Києво-Московська, 24	тел.: (05444) 2-42-19	library.inc@mail.ru	http://lib.gdpu.sumy.ua/
Бібліотека Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка	Дмитрів Марія Михайлівна	82100, м. Дрогобич, Львівська обл., вул. Л.Українки 2 (бібліотека)	тел.: (03244) 2-37-75	library_ddpu@ukr.net	http://www.drohobych.net/ddpu/biblioteka/index.shtm
Бібліотека Кіровоградського державного	Шульга Ольга Антонівна	25006, Кіровоградська обл. м. Кіровоград	тел.: (0522) 24-59-84 22-59-96	shulga-dir@ukr.net	http://lib.kspu.kr.ua/

педагогічного університету ім. Володимира Винниченка		вул. Шевченка 1			
Бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ „Криворізький національний університет”	Віняр Ганна Миколаївна	50086, Дніпропетровська обл. м. Кривий Ріг просп. Гагаріна, 54	тел.: (0564) 71-58-21	biblioteka_@kdpu.ukr.net	http://kdpu-library.ucoz.ru/
Наукова бібліотека республіканського ВНЗ „Кримський інженерно- педагогічний університет”	Сеїт-Халил Хамер’є Аппазівна	95015, АР Крим, м. Сімферополь, вул. Севастопольська, 21, пров. Учебний, 8	тел.: (0652) 24-15-08 факс: 24 15 06	lib.cepu@i.ua	http://kipu.crimea.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=112&Itemid=78
Бібліотека Кременецького обласного гуманітарно- педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка	Пасіюла Раїса Миколаївна	вул.Ліцейна, 1, м. Кременець Тернопільська обл., 47003	тел.: (3546) 2-25-58	kgpi@ukrpost.ua (інститут)	http://www.kogpi.edu.te.ua/ (університет)
Бібліотека Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького	Радіонова Ірина Анатоліївна	72312, Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Леніна, 10	тел.: (0619) 44-04-20	rectorat@mdpu.org.ua (університет)	http://lib.mdpu.org.ua/
Наукова бібліотека Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова	Савенкова Людмила Василівна	01030, Київ, вул. Пирогова, 9	тел.: (044) 239-30-39; 486-38-60	lib-npu@ukr.net ; lvsav@mail.ru	http://hklib.npu.edu.ua/
Бібліотека ДВНЗ „Переяслав- Хмельницький державний	Шкира Ольга Іванівна	04801, Київська обл., м. Переяслав- Хмельницький, вул. Сухомлинського,	тел.: (04567) 5-63-96	libr_uniped@mail.ru	http://library.phdpu.edu.ua/

педагогічний університет імені Григорія Сковороди”		30			
Бібліотека Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського	Кухта Євгенія Софронівна	65020, Одеська обл., м. Одеса, вул. Старопорто- франківська, 36	тел.: (048) 733 55 60	library@pdpdpu.edu.ua	http://library.pdpdpu.edu.ua/
Наукова бібліотека Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка	Спірякова Світлана Володимирівна	36000, Полтавська обл. м. Полтава, вул. Остроградського, 2	тел.: (05322) 2-56-50 факс: 2-58-67	kniga_pdpdpu@ukr.net	http://lib.pnpdpu.edu.ua
Бібліотека ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”	В.о. директора Качина Валерія Сергіївна	84116, Донецька обл., м. Слов'янськ, вул. Генерала Батюка, 19	тел.: (06262) 65 06 86	biblsgpi@meta.ua	http://slavdpdpu.dn.ua/index.php/biblioteka
Наукова бібліотека Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка	Железняк Ірина Олександрівна	40002, Сумська обл., м. Суми, вул. Роменська, 87	тел.: (0542) 68 59 57 факс: 22 15 17	library@sspu.sumy.ua	http://www.sspu.sumy.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=443&Itemid=188
Наукова бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка	Чайка Ірина Анатоліївна	46027, Тернопільська об, м. Тернопіль, вул. М.Кривоноса 2	тел.: (0352) 43-58-92	library@tnpu.edu.ua chayka6027@mail.ru	http://www.library.tnpu.edu.ua/
Наукова бібліотека Уманського державного педагогічного	Григоренко Тетяна Володимирівна	20300, Черкаська обл., м. Умань, вул. Садова, 2	тел.: (04744) 5-25-29 факс: 3 45 82	udpulibrary@meta.ua	http://www.udpu.org.ua/viewpage.php?page_id=77

університету ім. Павла Тичини					
Наукова бібліотека Української інженерно-педагогічної академії	Ніколаєнко Наталія Миколаївна	61003, Харків-3 вул. Університетська 16	тел.: (057) 733-78-97 733 78 68 факс: 731-32-36	direktor@bibl.uipa.kharkov.ua ; biblioteka@uipa.kharkov.ua	http://library.uipa.kharkov.ua/
Бібліотека Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди	Турко Іван Федорович	61300, м. Харків, вул. Артема, 29	тел.: (057) 717-10-34 факс: 700 69 09	turko@pu.ac.kharkov.ua clio@kspu.kharkov.com	http://hnpu.edu.ua/library
Бібліотека Харківської гуманітарно-педагогічної академії	Самойлова Світлана Борисівна	Харків 61001, пров. Шота Руставелі, 7	тел.: (057) 732-38-30	byblyoteka_hgpi@kharkov.com	http://www.hgpi.kharkov.com/setfirst/122.html
Бібліотека Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії	Дитинник Людмила Вікторівна	29013 м. Хмельницький, вул. Проскурівського підпілля, 139	тел.: (0382) 79-51-68 факс: 79-53-55	kgpa@ukr.net (академія)	http://www.kgpa.km.ua/?q=biblio
Наукова бібліотека Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка	Макарова Ганна Григорівна	14013, Чернігівська обл., м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53	тел.: (04622) 3-70-64	lib@chgpu..cn.ua	http://www.chnpu.edu.ua/lib/
Наукова бібліотека Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки	Собчук Володимир Степанович	43021, Волинська обл. м. Луцьк, вул. Винниченка, 30а	тел.: (0332) 24 40 38	svs@univer.lutsk.ua	http://library.lutsk.ua/
Наукова бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка	Ренькас Броніслава Мирославівна	10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 38	тел.: (0412) 37 51 95	bib@zu.edu.ua	http://library.zu.edu.ua/
Наукова бібліотека	Прокопчук Віктор	32300,	тел.: (03849) 3-37-30,	biblioteka@kpnu.edu.ua	http://www.kpnu.edu.ua/

Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка	Степанович	Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський, вул. Огієнка, 61	3-38-75		ua/content/category/6/27/59/
Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка	Зотова Вікторія Анатоліївна	м. Київ вул. Маршала Тимошенка, 13б	тел.: (044) 461 02 49	biblio@kmpu.edu.ua	http://www.kmpu.edu.ua/struktura/pidrozdi-li-universitetu/biblioteka.html
Наукова бібліотека Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка	Марфіна Жанна Вікторівна	91011, Луганська обл., м. Луганськ, вул. Оборонна, 2	тел.: (642) 53-72-56	lib@luguniv.edu.ua	http://lib.luguniv.edu.ua/ua/index.php
Наукова бібліотека Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинсько	Сімоненко Наталя Євгенівна	54030, Миколаївська обл., м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24, Корпус № 2	тел.: (0512) 37 88 10 факс канцелярії: 37 88 15	library@mdu.edu.ua	http://www.mdu.edu.ua/cats/view/39
Бібліотека імені академіка М. О. Лавровського Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя	Морозов Олександр Сергійович	16600, Чернігівська обл. м. Ніжин, вул. Гоголя, 4	тел.: (04631) 2-24-57, 2-50-91	biblioteka-ndu@ukr.net	http://in.ndu.edu.ua/ua/library.php
Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника	Бігусяк Михайло Васильович	76025, Івано-Франківська обл., м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57	тел.: (0342) 59-60-34	pnu-lib@rambler.ru	http://lib.pu.if.ua/
Бібліотека Херсонського державного університету	Арустамова Нателла Артемівна	73000, Херсонська обл., м. Херсон, вул. 40-річчя Жовтня, 27	тел.: (0552) 32-67-51, факс: 49-21-14	inna@ksu.kherson.ua svet@ksu.ks.ua	http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx

Наукова бібліотека Хмельницького національного університету	Айвазян Олена Борисівна	29016 м.Хмельницький, вул. Кам'янецька 110/1	тел.: (0382) 2-22-66; 4-92-38	library@mailhub.tup.km.ua ayva@beta.tup.km.ua	http://library.tup.km.ua/
Наукова бібліотека Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького	Голиш Григорій Михайлович	18031, Черкаська обл., м. Черкаси, вул. Університетська, 22	тел.: (0472) 35-52-29 37 30 92 факс: 35 44 63	biblioteka@cdu.edu.ua	http://biblioteka.cdu.edu.ua/
Бібліотека Ізмаїльського державного гуманітарного університету	Гармаш Ольга Володимирівна	68600, Одеська обл., м. Ізмаїл, вул. Рєпіна, 12	тел.: (4842) 2-67-56, 5-85-32	idgu@ukr.net (університет)	http://idgu.edu.ua/library
Бібліотека Республіканського ВНЗ „Кримський гуманітарний університет”	Ковалерист Людмила Андріївна	98635 АР Крим, м. Ялта, вул. Севастопольська, 2	тел.: (0654) 32-23-88 факс: 32-30-13	kovalerist.lib@mail.ru , kgu-lib@cshi.crimea.edu	http://cshi.crimea.edu/index.php/ru/struktura/podrazdeleniya/72-h
Наукова бібліотека Маріупольського державного університету	Шакула Алла Павлівна	87556, Донецька обл., м. Маріуполь, просп. Будівельників, 129а	тел.: (0629) 52-61-60	slibrmdu@yandex.ua	http://mdu.in.ua/index/biblioteka/0-10
Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету	Грипич Світлана Никанорівна	33000, м. Рівне, вул. Остафова, 31	тел./факс: (0362) 22-60-44	library@rshu.edu.ua sinisa55@mail.ru	http://www.library.rdg.u.rv.ua
Бібліотека Севастопольського міського гуманітарного університету	Корсун Ірина Миколаївна	99028 АР Крим Севастополь, пр. Гагаріна, 13	тел.: (0692) 54-36-33 (ун-т)	library_sggu@mail.ru	http://www.smuh.edu.ua/index.php?id=84